

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status HELG 1940-41

RIKSORGAN för SVERIGES LUNGSJUKA

Pris 1 kr.

General Motors vagnar

äro var och en i sin prisklass de modernaste och mest fulländade och ge det högsta realvärdet för pengarna. Inom denna grupp skall Ni göra Ert val av bil:

OPEL
CHEVROLET
PONTIAC
OLDSMOBILE
VAUXHALL
BUICK
LA SALLE
CADILLAC

General Motors Nordiska A.-B.,
STOCKHOLM

Tidningen **FOLKET,** Eskilstuna,

är den mest lästa av sörmlandstidningarna på platsen och i länet. Har Du icke stiftat närmare bekantskap med tidningen, så gör det genast genom en provprenumeration.

*En vaken, pigg och lättläst tidning.
Ovärderligt annonsorgan.*

A.-B. Petterson & Nilson

50 SVEAVÄGEN 50
(vid Adolf Fredriks kyrka)
TELEFON: 11 13 59

SYMASKINER

Stort lager av
M Ö B L E R
samt
Begagnade möbler

VELOCIPEDER

Förnya prenumeration!

Som bilaga till detta nummer följer till våra prenumeranter ett inbetalningskort (postgiro) avsett för prenumeration å

Status för 1941.

De av våra prenumeranter, som önska erhålla tidningen utan avbrott nästa år, uppmanas att inlämna postgiroblanketten plus 5 kr. å närmaste postanstalt, varefter tidningen kommer som vanligt i korsband.

Observera, att Ni för dessa 5 kr. erhåller även Status värdefulla jul- och nyårs- samt midsommarnummer. Enbart julnumret torde vara värt halva prenumerationspriset!

Lungsjuka erhålla tidskriften för 3 kr. per år, d. v. s. till självkostnadspris.

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

N:o 12 1940

Utkommer en
gång i månaden
3:dje årgången

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83^{II}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

Med detta nummer

av Tidskriften "Status" avsluta vi dess tredje årgång. Trots de svårigheter, vi haft att brottas med i vårt arbete för vårt Förbund och för tidskriften — först de besvärligheter, som alltid förefinnas vid en start, "föret i portgången", och sedan, då detta var övervunnet, den hårda kristid, som drabbat oss alla — har såväl förbundsarbetet som tidskriften vunnit ständigt ny terräng, nya medlemmar, nya läsare, nya annonsörer och gynnare av vårt arbete.

I närvarande stund intager De Lungsjukas Riksförbund och dess tidskrift, "Status", en obestriddig plats som officiellt organ för Sveriges lungsjuka. Såsom sådant är Förbundet numera erkänt av statsmakterna, av Nationalföreningen mot tuberkulos, av kommunala myndigheter m. fl. Förbundet har rönt 100-procentig tillslutning från samtliga de lungsjukas organisationer i landet, såväl patient- som konvalescentföreningar. Nya konvalescentföreningar ha även under det förflutna året och under Förbundets egid bildats i bl. a. Stockholm, Medelpad och Hälsingborg.

Det är med tillfredsställelse vi erfarit denna ökade livaktighet inom Förbundet, liksom vi även med glädje och tacksamhet kunnat notera en dag för dag ökad upplaga av "Status". Vi äro även väl medvetna om, att den position, vår tidskrift härigenom kommit att intaga, medför, att större krav måste ställas på tidskriftens redigering och innehåll. För det kommande året ha vi därför vidtagit och planerat stora förbättringar i detta avseende — många nya idéer och uppslag komma att förverkligas under 1941. Vi komma att göra allt för att få "Status" så innehållsrik och läsvärd som möjligt.

I förhoppning om att även framdeles få räkna med våra läsares, våra annonsörers, försäljares och medarbetares stöd och uppmuntran bedja vi till dem få framföra vårt varma tack för angenämt samarbete under det förflutna året med tillönskan om

En god jul och ett gott nytt år!

De Lungsjukas Riksförbund.

Red. av Tidskriften Status.

INNEHÅLL:

	Sid.
Författaren OSVALD LINDSTEN: Gammal Jul (Dikt)	5
Skriftställare NILS HJ. HOLMQUIST: Legenden om Jungfru Maria i forn- finsk dikt	7
Överläkare O. HELMS, Köpenhamn: Några erfarenheter om tuberkulos- patienters arbete under och efter sanatorievistelsen	9
Författaren OVE EKELUND: En julhistoria	11
„ VILHELM MOBERG: Jag är tankeläsare	13
Författarinnan ASTRID VÄRING: Gammel-Ante ropar på döden	17
Författaren FRITZ STENLUND: Ett äventyr	19
„ JOSEF KJELLGREN: Engelska miniatyrer	21
„ HELMER GRUNDSTRÖM: Perkels idé	23
Konstnären MARTIN NILSSON: Julens liv och leverne (i ord och bild).....	26
Författaren EMIL HAGSTRÖM: Drömmare och himlastormare	28
Redaktör E. LUNDEGÅRD (ELD): Övertro.....	49
Schack	37
Julkorsord	38

Omslagsbilden: Akvarell av T. SANDBERG

Illustrationer: T. SANDBERG, G. BJELKEBO, B. BELFRAGE m. fl.

**KVALITET
in i minsta
detalj**

OFÖRÄNDRAT LÅGT PRIS

LUMA

Konsum
kooperativa

Glada melodier —
Vackra inspelningar på

Sonora
— den svenska skivan

Ulla Billquist

Begär de senaste Sonora-supplementen!
I musikaffärerna

Gammal Jul

Han tar den stora nyckeln ur sin lomma
och vrider sävligt torndörrens gamla lås.
I femti år har han till socknens fromma
ringt helg och julefrid och sabbatstid, gunås.
Nu är han ganska gammal vorden,
Johannes Ringare, men än i dag
kan gubben ta ett tag i jorden,
och ringer gör han till församlingens behag.

Han stapplar uppför trapporna i tornet,
han öppnar gluggarna och blickar ut.
Därnere samsas sparvarna om kornet
kring kärven invid sockenstugans knut,
och snön har lagt sig mjukt på kors och vårdar,
och intet stör den andaktsdjupa ron...
Då faller klangen över tysta gårdar,
och nejden lyssnar fromt till gammalklockans ton.

Likt en välsignelse av helgens händer
förtonar kvällens bleka solnedgång,
men varje stjärnelåga natten tänder
skall lysa klarliga till ottesång.
Och snart står han på nytt i vapenhuset,
och ser i fjärran för sin inre syn
vid skenet av det första tända ljuset
allt vad som under året hända skall i byn...

OSVALD LINDSTEN.

God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av nedanstående läkare, tandläkare, firmor m. fl.

STOCKHOLM:

Ahlberg, F. O., Järnaffär, Sibyllegatan 31.
Aleman, Alice, Doktorinna, Odengatan 22.
Allektro, Ingenjörfirma, Hudiksvallsgatan 8.
Apoteket Korpen, Västerlånggatan 6.
Bergqvist, Ake, Revisor, Biblioteksgatan 9.
van Berkels Patent, A.-B., Kungsgatan 72.
Berns Salonger, Näckströmögatan 6.
Blumenthal, Sven, Tandläkare, Drottninggatan 14.
Bodins Järnaffär, A.-B., Drottninggatan 71 D.
Bohrn, Ivar, Tandläkare, Drottninggatan 71 C.
Branting, Georg, Advokatbyrå, Västmannagatan 1.
Brunander & Lemke, A.-B., Nybrogatan 9.
Calor, A.-B., Stockholm 12.
Carlsson, Harry, A.-B., Möbelfabrik, Roslagsgatan 4.
Carlsson, Oscar, Byggnadsfirma, Mästersamuelsgat. 20.
Colgafabriken, Huddingevägen, Enskede.
Ekman, Oscar, & C:o, A.-B., Stureplan 19.
Elema, A.-B., Kungsgatan 34.
Eriksson, Herman, A.-B., Torsgatan 47.
Folket-Samarbete, Försäkringsanstalterna, Kungsgat. 5.
Færden, M., A.-B., Kungstensgatan 10.
Gadelius & C:o, A.-B., Eriksbergsgatan 1 A.
Gardinmagasinet, A.-B., Sveavägen 25—27.
Holgers, John P., Tandläkare, Birger Jarlsgatan 15.
Höglund, Kasper, A.-B., Kungsgatan 32.
Importcentralen, A.-B., Kungsholmsgatan 31.
John Jönssons Bageriaffär, Hantverkargatan 86.
Klosterbräu, Restaurant, Vasagatan 50.
Källqvist, Hans, Tandläkare, Birger Jarlsgatan 8.
Larsson, L. H., Grosshandl., Kungsgatan 67.
Lind, Tore, Läkare, Hornsgatan 1.
Lundqvist, Ax., A.-B., Drottninggatan 28.
Neander, Gustaf, Med. D:r, Strandvägen 59.
Nilsson, N., Partiaffär, Rörstrandsgatan 38.
Norra Brädgården, Tomtebogatan 2.
Pettersson, J. T., Byggmästare, Roslagsgatan 9.
Pontán, Bröderna, A.-B., G:a Brogatan 29.
Prytz, Eiler, Ingenjörfirma, Blasieholmstorg 9.
Rylander & C:o, Firma, Jungfrugatan 52.
Salén, Ernst, Med. D:r, Birger Jarlsgatan 2.
Saltsjö-Dufnäs Villatomter, A.-B., Kornhamnstorg 53.
Sanitet, A.-B., Kungsgatan 16.

Schneider, J., A.-B., Västmannagatan 1.
Silver & Stål, A.-B., Hornsgatan 34.
Ström, Karl H., A.-B., Tunnelgatan 20 B.
Ström, P. A., & C:o, Humlegårdsgatan 10.
Stockholms Skofabrik, A.-B., Brännkyrkogatan 167.
Superior, A.-B., Nybrokajen 7.
Svenska Bostadskreditkassan, Malmstorgsgatan 3.
Svenska Kopierings A.-B., Rådmanögatan 84.
Thelander, Gunnar, Tandläkare, Hornsgatan 72.
Thorlings Bleck- och Plåtslageri A.-B., Jungfrugat. 35.
Varubelåningen, Roslagsgatan 34.
Westergren, Alf, Docent, Eriksbergsgatan 12 A.
Wicanders Korkfabriker A.-B., Brännkyrkagatan 66.
Väring A.-B., Kungsträdgårdsgatan 10.
Yellow Cab, A.-B., Birger Jarlsgatan 37.
Äström, Ernst, Kappaffär, Västerlånggatan 40.

DJURSHOLM:

Djursholms Restaurant.

JÖNKÖPING:

Darwén, Arthur, Tandläkare, Kungsgatan 9 A.

SÖDERTÄLJE:

Lundberg, Elon, Tandläkare.
Wallgren, Erik, Förste Stadsläkare, Storgatan 2.

TUMBA:

Apoteket, Tumba.

UMEA:

Löfgren, Oscar, Firma, Rådhusplatsen 4.

VAXHOLM:

Andersson, Folke, Tandläkare, Hamngatan 2.

VÄXJÖ:

Växjö Tandklinik, Storgatan 17 A.

meddelar på förmånliga villkor
ANSVAR- AUTOMOBIL- TRAFIK-
ÖLYCKSFALLS- INBROTTS-
FÖRSÄKRING

Infordra offert från

"ZÜRICH"s FILIALDIREKTION
Tel. 23 29 20 Birger Jarlsgatan 8, Stockholm

Legenden om Jungfru Maria i fornfinnsk dikt

Av Nils Hj. Halmquist

DEN HELIGA LEGENDEN om huru jungfru Maria föder Jesus i ett stall i Betlehem, utgör ju alltjämt huvudtemat i vårt kyrkliga julottefirande. Med stort intresse är det därför, som man i den finska Kalevala-dikten läser om en nordisk motsvarighet till den galileisk-judéiska födelselegenden.

I de från heden tid härstammande runosångerna, som den finländske forskaren Elias Lönnroth samlat och utgivit under titeln *Kalevala*, är det man återfinner denna nordiska Jungfru Maria-saga. *Kalevala*, detta mäktiga epos om fornfinnarnas, främst då karelarnas, liv och leverne och deras kamp och strid mot onda, fientliga varelser och väsenden bär ju alltigenom en hednisk prägel. Men i den femtionde och sista sången kommer dock ett märkligt inslag, som måhända varslar om, att den kristna läran vid tiden för denna sångs tillkomst i vag gestalt börjat tränga fram till de hedniska finnarna. Sången handlar om *Mariatta*, den unga jungfrun, som föder ett barn i ett stall långt inne i den mörka karelska skogen. Denna runosång innesluter i sig många överensstämmelser med såväl evangeliets berättelser, som också med den kristna kyrkans senare legender och de första kyrkofädernas fastställda dogmer.

Det är ju ett allmänt bekant faktum, att Maria, moder till Jesus av Nasaret, för de första två århundradenas kristna församlingar aldrig intog någon egentlig plats i deras lära eller kulthandlingar. Först omkring 300-talets början var det, som den allt fastare organiserade katolska kyrkans lärda fäder började spekulera över placandet av Madonnan på en mera framstående plats i lära och kult. Skälen härför voro av rent opportunt karaktär, enär det gällde att finna en lämplig motsvarighet till de många modergudinnor och gudsmödrar, som man återfinner i de Främre-asiatiska och övriga Medelhavsländernas olika religionsformer. Som vi längre fram skola se, överensstämmer Kalevalasångens *Mariatta* till väsentliga delar med den av ett kyrkomöte fastställda dogmen om Madonnans jungfrulighet "ante partum, in parter et post partum", d. v. s. före, under och efter Jesu födelse. Angående denna dogm gjorde sig olika mot varandra stridande åsikter gällande, och ingalunda var det alltid med kristlig ödmjukhet man framlade sina divergerande åsikter.

Vi skola inte här närmare ingå på de stridigheter, som uppstodo kring jungfrun Maria, men att de bildades på ett för kyrkan, om också ej för läran, förmånligt sätt, kan man ju förstå, när dogmen hade så fram-

stående förkämpar som Ambrosius, Augustinus och Hieronymus inom den romerska och, bl. a., Theodotus, Efraim Syrern och Johannes från Damaskus inom den grekiska kyrkan. Att sedan hela denna dogm om "virgo intacta", den orörda jungfrun, kom att vila på en felläsning, är en sak, — så synes det oss — som närmast borde intressera våra nuvarande religionslärare och kyrkliga handboks författare.

Jungfru Marias kult fick ju en allt större utbredning under medeltiden, och ända in i våra dagar hotar den på vissa håll att helt fördunkla den kristna lärans centrala gestalt, Marias son, Mästaren från Nazaret. Till Maria, Guds moder, bad och beder man och till hennes ära skrevs och komponerades hymner, som ännu idag äga stort konstnärligt värde och vilken inspirationskälla hon och hennes kult varit för diktare och konstnärer ända in i nuvarande tid, behöver ju knappast påpekas.

Ända upp till Kalevalas runosångare trängde i en länge sedan svunnen tid tonerna av jungfrumoderns hyllningssånger. Så starkt klungo de, att Wäinämöinen, Kalevalas hjälte och Suomis välgörare, till slut måste

fly ur sitt land. Men enligt sagan skall han, likt Danmarks Holger Danske, återvända, då hans land bäst behöver honom.

*
"Mariatta, vackra barnet,
växte länge upp i hemmet,
i sin höge faders boning
i sin kära moders stugor."

Så börjar den fornfinska sagan om jungfrun, som föder en son.

Man märker här en efterklang från det s. k. *Protoevangeliet*, vari omtalas att Marias fader, Joachim, var en rik och förmögen man. Och på samma sätt, som den bibliska berättelsens Maria växte upp i renhet och oskuld, så skildrar Kalevala den unga Mariattas uppväxt:

"Mariatta, vackra barnet,
denna lilla unga flicka,
levde länge uti kyskhet
bibe höll beständig oskuld.
Närde sig med sköna fiskar,
födde sig med bröd och tallbark,
men förtärde aldrig hönsägg,
ägg av höns, dem hanen nalkats,
åt ej kött av någon tacka,
som en bagge kommit nära."

Då Mariattas moder, som av allt att döma icke fått något med av den katolska S:ta Annas helgade siareblick, ville sända henne att mjölka korna, vägrade Mariatta detta, ty:

"Ingen jungfru, som mig liknar,
vidrör juvren av en mjölkko,
som ej varit skygg för tjurar
— — — — etc."

Ej heller kunde hon åka efter faderns hingst eller sitta i den släde, som drogs av broderns sto, "ty bland hingstar stoet varit." Man skulle nästan kunna tro, att den lilla finska Mariatta varit påverkad av påven Innocentius den tredje, författaren till boken "De contemptu mundi". Han fördömer nämligen i sin skrift allt, som har att göra med livets upphov och dess vidare utveckling. "Kärlek, födelse och död äro processer, som var på sitt håll äro lika avskyvärda", är den kontenta man får av påvens skrift, anser professor Yrjö Hirn i sitt utomordentliga konst- och religionshistoriska arbete, *Det heliga skrinet*.

Men Mariattas runosångare eller -sångerska hade, dess bättre, nog ingen kännedom om den bigotte påvens livs- och glädjefientliga bok. Hän över markerna vallar Mariatta sina får och lamm och inne i lövskogen hör hon göken gala. Och som så många andra nordiska vallflickor spörjer hon nyfiket den guckande fågeln: "Huru länge skall jag behöva gå här ensam med ungflickans bara hår?" Hon undrar, om det skall dröja kanske fem eller tio år, innan hon får bära den gifta kvinnans vördiga hätta. Just när hon frågar så en dag, hör hon en röst uppifrån en backe. Det är ett stort rött lingon, som ropar och ber att hon skall plocka det:

"Kom att plocka mig, o jungfru,
ryck mig bort, du fagra rödkind!"

Men hon når det ej med handen, varför hon tar en stör och slår det försiktigt ned till marken. Nu sker det ett under:

"Båret höjde sig från marken
upp på hennes vackra kängor,
och från hennes vackra kängor
uppå jungfruns knän det uppsteg."

Så fortsatte båret upp till bröstet, till hakan och till hennes vackra, okyssta läppar, varpå det for in i munnen och ned i jungfruns mage.

"Mariatta, vackra barnet,
blev av lingonet befruktad,
gjordes havande av båret."

Ungefär så beskriver Kalevala jungfru Mariattas bebadelse och befruktning, och det kan ej undvikas, att man här drar paralleller med den nazarénska jungfruns bebadelse, så som man ser den framställd i den äldre italienska konsten.

Alltefter som tiden framskred började Mariattas moder lägga märke till en del förändringar i flickans klädedräkt. Hon bar ej längre det sedvanliga bättet kring midjan, ej heller snörningen i bröststycket på klädningen. Med undran såg också modern, att Mariatta började smyga sig ensam bort till bastun för att bada och alltid skedde detta i mörkningen. (Det var i äldre tider vanligt, att man klädde av sig i stugan och gick naken och i sällskap till bastun.)

När så till slut Mariattas svåra stund nalkades i den nionde månaden, går hon till sin moder och ber henne om hjälp. Men modern svarar vredgad: "Ve dig, du Hiisis sköka!" (Hiisi var en ond andemakt, som ansågs tillhöra såväl de stora skogarna som elden.) Och vidare frågar hon: "Vem har lägrat dig? Är han gift eller ogift?" Förgäves försöker Mariatta för sin moder förklara episoden med lingonet. Då går hon till sin fader och ber, att han må hjälpa henne. Även där möter hon dock endast motstånd, och fadern kallar henne frilla och jagar henne ut i skogen. Innan hon går, säger hon:

"Icke är jag någons frilla,
har ej eldens sköka varit;
jag en mäktig man skall föda,
bringa fram ett ädelt foster,
som skall råda över alla,
även över Wainämöinen!"

Hon sänder nu sin tjänarinna, den unga Piltti, till den rike och högt uppsatte Routus med en bön att få låna hans bastu, där hon kan föda sitt barn. Men Routus' stygga och fula hustru vägrar att låna ut bastun utan säger i stället, att de kunna draga ut i skogen på Kytömäki, där det finns ett stallrum.

*
Man märker här åter, hur de kristna legenderna ganska visst inspirerat runosångaren, ehuru han tydligen missuppfattat dem eller hört dem i förvanskad form och därför kastat om händelserna. Enligt en notanmärkning i K. Collans "Kommentarer till Kalevala", som delvis ligger till grund för denna artikel, skulle nämligen Routus åsyfta konung Herodes. Men även

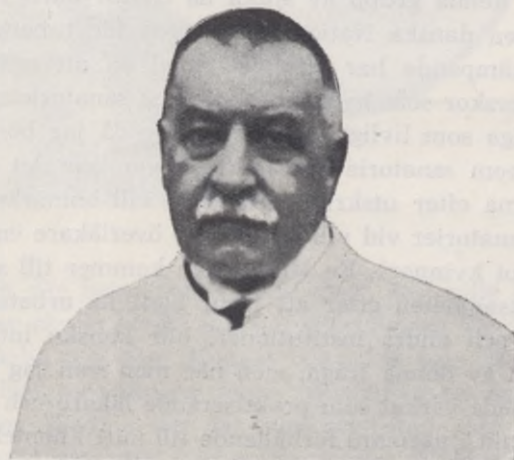
(Forts. å sid. 34)

Några erfarenheter

om tuberkulospatienters arbete under och efter sanatoriebehandlingen

Av överläkare O. Helms, Köpenhamn

Bland alla de sjukdomar som finns i Skandinavien intager lungtuberkulosen en särställning på grund av sitt oftast långvariga förlopp och därigenom att utgången av sjukdomen kan te sig så skiftande: patienten kan bli frisk eller gå bort eller kanske komma över sjukdomen men mista en del av sin arbetsförmåga. Att sjukdomen är svår att råda bot på är allmänt bekant, även om man sett goda resultat av våra dagars behandling. Naturligtvis gläder det oss att i den danska sjukdomsstatistiken se hur dödligheten i Danmark befinner sig i ständig nedgång, såsom också är fallet i de övriga nordiska länderna. Då jag för omkring trettio år sedan började ägna mig åt tuberkulosen var den årliga dödligheten i Danmark beträffande denna sjukdom omkring 20 på 10 000 människor, numera har den sjunkit till under 4. Den ligger långt under dödligheten för kräfta, för att icke tala om hjärt- och hjärnsjukdomar. Ser man härpå med statistikerns ögon är detta naturligtvis en källa till glädje, men man bör icke glömma att antalet av de människor som angripas av lungtuberkulos inte minskar i relation till det lägre dödlighetstalet. Snarare förhåller det sig tvärtom, ty när så mycket göres för att behandla de tuberkulösa, är det givetvis flera som räddas till livet, som bli helt eller delvis återställda. De som bli helt friska äro vi snart färdiga med, men svårigheterna ligga hos dem som visserligen sluppit ifrån sjukdomen men som där-

Överläkare O. Helms, Köpenhamn.

vid delvis förlorat sin arbetsförmåga. De kan vara uppe, känna sig i stort sett friska, men de äro icke i besittning av den arbetsförmåga som kräves för att de skulle kunna fylla sin plats i samhället.

I Danmark har man genom sjukvård, invalidrätt och socialhjälp sört för att dessa patienter kunna uppehålla livet. Invalidrättens meddelanden visar i huru hög grad just dessa sjuklingar lägga beslag på rättsens arbete och de offentliga penningmedlen. En annan sak är att det är en utomordentligt svår uppgift att hjälpa dessa människor med att skaffa dem ett arbete som är avpassat efter deras krafter. Från Invalidforsørgelsens sida görs en hel del, men var och en som haft med frågan att göra vet hur svårt det är. En arbetsgivare vill ha en man med full arbetskraft, och han kan inte ersättas av två halva. Bland kamraterna stämplas en halvtidsarbetande som en som haft tuberkulos och som man därför är rädd för. Det är naturligtvis inte heller lätt att förstå varför man å ena sidan skall vara rädd för smitta och å andra sidan icke skall vara rädd för en man som haft sjukdomen; om han är smittofri eller ej kan man ju inte se på honom. De ihärdiga ansträngningar som gjorts från Invalidrättens sida att skaffa arbete

Nakkebo sanatorium.

Man trivs med trädgårdsarbete. . .

Arbete i biblioteket.

även till denna grupp av sjuka ha endast burit ringa frukt. Den danska Nationalföreningen för tuberkulosens bekämpande har ofta gått med på att anställa sjuksköterskor som haft tuberkulos på sanatorierna.

En fråga som livligt sysselsatte mig då jag började arbeta inom sanatorieverksamheten var hur det gick patienterna efter utskrivningen (jag vill anmärka att de två sanatorier vid vilka jag varit överläkare endast tagit emot kvinnor). En läkare som kommer till sanatorieverksamheten efter att förut blott ha arbetat på sjukhus och andra institutioner, blir kanske inte så upptagen av denna fråga, men när man som jag i tio års tid hade verkat som praktiserande läkare och därvid kommit i närmare förhållande till mitt klientel och till befolkningen på det hela taget, låg det nära till hands att jag starkt upptogs av den sociala sidan av sanatoriearbetet. Någon kanske invänder att det är överläkarens sak att se till att patienterna bli friska; vad som sedan blir av dem är samhällets och dess institutioners sak. Detta är en ståndpunkt som kan försvaras, men den är inte min. Det har alltid varit min åsikt att det inte endast gällt att bota patienterna utan att få dem till att åter intaga sin plats i samhället som nyttiga och arbetande människor. Så som jag såg på saken var det därför naturligt, att när en patient ansågs kunna arbeta efter utskrivningen, måste hans arbetsförmåga prövas och uppövas redan på sanatoriet, så att han inte stod alldeles främmande inför nödvändigheten att använda sina muskler, när han kom ut i livet igen. Då jag blev sanatoriechef började jag där-

för genast sätta igång med arbete för patienterna och fortsatte därmed under de trettiofyra år som jag var sanatorieläkare.

Om det arbete som jag lät patienterna utföra har jag ofta berättat i tal och skrift, och jag skall här endast beröra det helt kort. Själva frågan om arbete för patienterna har varit på tapeten ända sedan folksanatoriernas första tid, men det hade huvudsakligen skrivits om människens arbete. Om kvinnornas fanns mycket litet skrivet, så jag hade ju inga förebilder att gå efter utan kunde inrätta mig efter min egen uppfattning. Nationalföreningen för tuberkulosens bekämpande, som ägde de sanatorier vid vilka jag verkade, överlät åt ifrågavarande överläkare att inrätta sig som det syntes dem bäst. Jag ansåg att arbetet borde vara något som hängde samman med själva sanatoriet samt vara av den art som kvinnorna voro vana vid att utföra. Patienterna sattes till arbetet när jag tyckte att de hade hunnit så pass långt i behandlingen att det kunde vara lämpligt att låta dem pröva på sina krafter, och sedan arbetade de vissa timmar av dagen: vid trädgårdsarbete i tre timmar, och ungefär något liknande vid annat arbete. I allmänhet deltog omkring en fjärdedel eller en tredjedel av patienterna i arbetet, som bestod i arbete inne i sanatoriet med städning, dukning och avdukning av borden i matsalen, upppassning under måltiderna, diskning, biblioteksarbete, bokbinderi, hjälp med kontors- och laboratoriearbetet. Utomhus var det först och främst trädgårdsarbete, och dessutom utfördes en del måleriarbeten.

(Forts. å sid. 30)

Patienterna hjälpa till med disken.

Nakkeboølle sanatorium: Parken.

EN JUL- HISTORIA

Av OVE EKELUND

JOHAN VISSTE MED SIG, att han hade ljugit. Lögnen har inga konturer, och den är nästan färglös. Den kan liknas vid något obestämbart grått, som flyter förbi och som stirrar på en med tomma, uttorkade ögonhålor. Men ur dessa förgråtna brunnar blickar en anklagelse. Den är ett spöke, en drömbild, vad du vill — men spöket, som i glada vänners lag med blott ett skämtord skulle vara dömt till eget rep — det återvänder i självrannsakens grymma stunder. Det bidar dig som ödet. Det kan inte slås ihjäl.

Du fattar inte, vad du skall ta dig till med denna bild. Du känner bara en vag önskan, att du vore en tjuv eller mördare, så att du åtminstone hade en fullbordad ogärning att ångra och försona. Lögnen, som inte kan bekännas, kommer att plåga dig intill ditt sista andedrag.

Johan visste med sig, att han hade ljugit, och han gick fram till fönstret, tryckte sina små händer mot den blanka rutan, stirrade ut i världen, som blänkte honom till mötes med hundra gatlyktors flämtande lågor, blickade upp mot branta, kallgula husgavlar på andra sidan vattnet.

Med ens tyckte han sig känna, hur det blev tomt och svart omkring honom. Rummet gled åt sidan, den vackra, ljusa barnkammaren med sin sprakande björkvedsbrasa och det stora, runda hörnskapet, proppat av lustiga leksaker — den hade plötsligt gungat bort under hans fötter.

Johan var alldeles ensam i världen. Han gick frysand mellan de höga, blekgula husgavlarna med den första lögnen i sitt bröst. Världen var obarmhärtigt kall och mörk, intet sken från vänliga lampor silade ut genom de stängda portarna till vilka branta trappor ledde upp. Världen var sten, köld och mörker — gatlyktornas nebulosor svävade så högt upp i luften och det var så förtvivlat långt emellan dem. Han visste, att bakom de slutna dörrarna, där var det ljus och varmt,

och där fanns snälla människor, som ville honom väl. Han skulle kunna tala om alltsammans för dem, få förståelse och tröst. Kanske var också mor där inne.

Nej, nu vaknade Johan plötsligt ur sin fantasi. Världens köld — det var bara glasrutan, mot vilken han tryckt sin heta, hamrande panna. Världen låg fortfarande kvar långt där borta på andra sidan vattnet — den kunde inte nå honom med sitt mörker och sin köld.

Brasan knattrade i kakelugnen och leksakerna väntade honom. Tennsoldaterna ropade på uppställning, bygglapparna ville fogas samman till underbara hus, bollen längtade efter att få studsas mot en vägg och sagoböckernas skrynkliga blad begärde inte bättre än att på nytt få vändas av hans hand.

Men Johan tänkte bara på sin lögn.

Mor hade sagt, att om han narrades, så skulle jultomten inte bry sig om att stanna vid hans dörr. Men Johan visste, att jultomten bara var ett påhitt. Så dumt av mor! Förstod hon då inte, att han för längesedan slutat tro på tomten?

Och när mor försökte inbilla honom, att tomten fanns — ja, ljög då inte också hon?

Det var mycket underligt. Mor hade lov att ljuga, men Johan fick inte göra det!

Och mor narrades inte måttligt, vad det beträffar. Hon berättade om hur brått tomten hade, när han kom på kvällen medan Johan sov. Hon påstod, att tomten hörde efter, om han varit snäll, och hon låtsade, att hon bjöd honom på risgrynsgröt och mjölk. Men det var en gruvlig osanning. Johan hade ju med egna ögon sett, att gröten i skafferiet stod orörd nästa dag.

Mor anade heller inte, att han hade ljugit. Men därför var det honom också omöjligt att lätta sitt samvete med en bekännelse, ty om han gjort det, skulle julklapparna utebli.

Johans lögn: en dag hade han fått tillsägelse att vara hemma klockan tre, men först en dryg timme senare

kom han — våt i stjärten, trött och blek. I själva verket hade han förnött den extra ledigheten på snöbollskrig med några gatpojkar, men nu dukade han framt upp en historia om besök i hemmet hos en klasskamrat, en förstaförberedare, som hette Nils.

Johan kallsveptes medan han ljög. Men det syntes inte på honom. Och han höll handen bakom det sjöblöta rygglutet på ett så utpekulerat maner, att det verkade fullt naturligt.

Men den natten — den första lögnens första, vakna natt, upptäckte Johan, att också ett sexårigt människobarn kan få kännas vid, vad begreppet samvete vill säga —

II.

Nästa morgon var han fylld av trots.

Mor hade ju ljugit. Varför skulle inte också han ha rättighet att ljuga? Vems lögn var störst? Ett barn kan råka säga något, som det inte riktigt menar något med, men en vuxen måste väl ha möjlighet att hålla styr på alla underliga ord, som kommer rullande, man vet ju knappast varifrån —

Jaså — nej, kanske inte det — men då är det inte så särdeles uppmuntrande att veta, att just nu växer man upp, håller på att bli stor och människa som mor —

— Mor, sade Johan plötsligt, den där tomten — hur ser han ut egentligen? Är han mycket, mycket gammal?

Hon log.

— Åja vars, svarade hon. Det kan man nog säga att han är. Det vill säga — gammal — det beror alldeles på vad du menar — Hundra år — tycker du att det är så förfärligt mycket för en tomte? Tomtar kan bli tusen år — ja, många, många tusen år —

Johan nickade.

— Jaså, sade han bara. På det viset —

Han teg en halv minut.

— Hör du mor, fortsatte han långsamt. Jag hade så väldigt skojigt uppe hos Nils. Han har en skojig pappa, må du tro. Hans pappa har skägg — sånt där som växer ut som en enbuske ur hela ansiktet. Mor — var tror du tomten håller hus i kväll?

Hon strök honom över nacken.

— I kväll — Så underligt du frågar! Det är ju inte jul på länge än. Tomten sover. Han ligger och vilar sig, hämtar krafter till sitt knog. Tänk bara på alla julklappssäckar, som han måste släpa omkring —

Johans ögon lyste.

— Vet du, mor, fortsatte han ivrigt. Nils pappa har en bio — ja, det är förstas ingen riktig bio, men det blir riktiga, levande bilder i alla fall. Vi såg en elefant, som badade i Nilen — i en flod. Jag tror, att det var Nilen floden hette. Mor — du glömmet väl inte bort att sätta fram risgrynsgröt åt tomten?

Nu blev hans mamma otålig.

— Johan lille, sade hon allvarligt. Du tänker alldeles för mycket på julen. Du försummar dina läxor. Du kan få nedsatt flitbetyg. Julen kommer nog i sinom tid. Och med julen kommer tomten — om du är en riktigt snäll och flitig gosse. Kors — vet du, vad klockan är? Halv nio — det är ju natt för dig, mitt kära

lilla barn! Tomter sover, och det ska du också göra! Seså, gå nu och lägg dig, så kommer mor och läser aftonbön —

III.

Om dagarna gick det väl an. Skolan och kamraterna distraherade Johans tankar, jagade grubbelspökena på flykten.

Men när han i den tidiga decemberskymningen vandrade hemåt med väskan dunkande på ryggen, hade de åter hunnit upp honom. Och Johans hjärta snördes samman i ångest vid medvetandet om, att nu började helvetet på nytt.

Lögnet högg och värkte i hans hjärta — det enda, som lindrade, var mors berättelser om tomten. Ty när han hörde, hur hon narrades, fann han en slags egendomlig tröst i känslan av att så var han åtminstone inte ensam om sitt brott.

Johan dödade sitt samvete genom att locka henne att berätta mer och mer. Han kunde plötsligt komma stickande med frågor sådana som: "Mor, hur tror du egentligen, att tomten mår i dag?" Eller han ville veta, var tomten bodde någonstans — i ett vanligt hus som han? Kanske långt borta i skogen under en gran?

Och han njöt av att höra, hur hon bredde på. Å, så hon narrades! Ja, men då var det ju inte så farligt. Hans egen lögn blev så försvinnande liten bredvid mors. Den kunde gott tåla vid att göras litet större.

Johan berättade om Nils. Nils' pappa var verkligen en skojig pappa. Han kunde trolla och gå på händerna, och när han vevade sin bio, gjorde han något märkvärdigt med munnen, så att det lät som en hel orkester. Och det var inte bara elefanten, som badade i Nilen, han hade visat dem. Nej då, Nils' pappa hade en väldig massa filmer, en hel låda — stor som så här! Där fanns krig mellan indianer och vita, eldsvådor så att det riktigt kunde lukta, hur det rök, tågsammanstötningar i tunnlar, fartyg, som rände upp på land, vilda hästar, apor, som dunkade varann i skallarna med kokosnötter. Men det fanns också landskapsbilder — vanliga träd, buskar, vägar, sjöar, bäckar och små vita hus.

— Och vet du mor, slutade Johan. Det bästa var ändå, att när jag skulle gå, stack Nils' mamma till mig en stor påse, alldeles full av äpplen, karameller och choklad! Men kan du tänka dig så förargligt — den glömde jag kvar på hyllan i tamburen!

— Gå upp och hämta den då. Det gör ju ingenting.

Nej, Johan ville inte hämta den. Det fick vara. När Nils inte brydde sig om att påminna honom, så fick det vara.

Johan såg djupt allvarlig ut och nickade förnumstigt.

— För vet du vad jag tror? Jag tror att påsen inte längre står kvar på hyllan i tamburen. Jag tror, att Nils har snaskat i sig alltihop. Men säg — det är väl inte rättvist, mor? För påsen var ju min —

Lång tystnad. Så tog han ivrigt i:

— Å mor, berätta lite mer om tomten!

(Forts. å sid. 31)

JAG ÄR TANKELÄSARE.

Av Vilhelm Moberg

FOLKTILLSTRÖMNINGEN ÖKAS här för varje kväll. Det är ju vår, och människorna erinrar sig gärna, var Tivoli är beläget. När man känner behov av att ge litet utlopp åt sitt barnsliga lättsinne, så går man på Tivoli. Man dansar, krossar porslin, kastar pil, skjuter till måls med luftbössor, åker karusell, går på dvärgarnas teater, lyssnar på dragspelskungen som konserterar. Här finns verkligen nöjen att välja på — Tivoli har sammansmält teater, varité, cirkus, konsertsalong, marknadstorg till ett slags enhet. Människorna kan välja bland enhetens olika delar.

Och då finns det en och annan tivolibesökare, som väljer mig. Jag tillhör inte platsens större attraktioner. Jag är tankeläsare och karaktärstolkare, jag representerar Tivolis psykiska avdelning, så att säga. Mitt motagningsrum ligger litet i skymundan bakom den stora skjutbanan och den väldiga karusellen. Där står det på en skylt:

URBAN BRUZELLI,

tankeläsning och karaktärstolkning.

Ursprungligen var Brusén mitt namn, men när jag kom till Tivoli ansåg jag det nödvändigt att ge namnet en mera internationell prägel. För att jag skulle vinna den svenska publikens förtroende fick icke mitt namn verka alltför svenskt. Bruzelli — nu fick jag den fläkt av avlägsna länder och utländsk berömmelse, som jag behövde. Och så började jag använda ett förnamn, som jag tidigare aldrig brukat. Kalle Brusén blev Urban Bruzelli. Jag var tankeläsare och karaktärstolkare.

Och nu har jag läst tankar och tolkat karaktärer i

tre-tio år. När man en gång kommit in på en bana, så är det sannerligen inte lätt att komma ifrån den; man blir liksom fastvuxen med tiden. Jag kunde ju eljest lika gärna ha blivit affärsman eller poliskonstapel eller kypare. Men nu blev jag tankeläsare, och jag har fortsatt med det av gammal vana. En vän till mig som är tidningsskrivare, brukar ge sig själv titeln "mångårig psykolog" — jag är mångårig tankeläsare.

Naturligtvis hade jag också en viss fallenhet för yrket. När jag i min ungdom tillsammans med andra ungdomar lekte sällskapslekar och vi försökte oss på tankeöverföring, så upptäcktes det att jag hade vissa egenskaper som de andra saknade. Jag var känslig, jag var magnetisk, som det heter. Om samtliga i ett rum närvarande koncentrerade sina tankar kring ett föremål i rummet, medan jag var ute, så kunde jag komma in i rummet med förbundna ögon och gå rakt på detta föremål. De andras tankar tvingade mig till det. Så naturligtvis har jag vissa anlag för den här banan. För övrigt är den inte alls så svår som folk tror. Lite teori har jag ju också, det måste man ha. Jag har sålunda läst en hel del sådana där psykiska böcker, så att jag känner till termerna. Jag vet hur det förhåller sig med magnetismen, som förmedlar tankarna mellan olika individer enligt lagarna för elektriciteten. Men för övrigt är det endast praktiken, som har betydelse. Under mångårig verksamhet som tankeläsare och karaktärsuttolkare får man lära sig en hel del om människorna. Att se in i själarna är inte så nödvändigt; även om jag ägde en sådan övernaturlig förmå-

ga, så skulle jag knappast behöva begagna den. Jag har kropparna att hålla mig till. Jag har utseendet och kläderna och uppsynen och uppträdandet. Jag tar och summerar ihop det ena med det andra. Det blir kanske 50 procent feltagning, men i 50 procent av fallen har jag rätt. Och det är tillräckligt för att upprätthålla mitt anseende.

Vad kan man för övrigt begära för en krona? En krona är min taxa, och den får man väl inte säga något om. Och i de fall, då jag vid tankeläsningen uppenbarligen har tagit fel, så förklarar jag mig beredd att avstå från honoraret. Jag säger bara till damen respektive herrn: Vi har samma magnetism, ni och jag. Därför kan det inte bli den rätta kontakten oss emellan. Ja, ni vet ju hur det är med elektriciteten? Jag kan helt enkelt inte läsa era tankar, därför att vi har samma magnetism. Och därför kostar ju konsultationen inte heller något. Så säger jag — men endast i sällsynta undantagsfall händer det, att jag går miste om min krona. Besökaren anser sig moraliskt förpliktad att betala mig honoraret. Det är skönt så länge människorna ännu erkänner sina moraliska förpliktelser.

Vad karaktärstolkningen beträffar, så behöver jag ju aldrig medge, att jag har tagit fel. Om vederbörande protesterar, så svarar jag bara, att ingen människa själv kan bedöma sin karaktär. Men i regel är det ingen som protesterar. Jag sörjer för att mina besökare blir tillfredsställda. Jag har en elementär regel att följa: Min karaktärstolkning måste bli smickrande för dem. Det skall inte vara något grovt och direkt smicker. Det skall droppas i deras öron sakta och varsamt och omärkligt. Då tror människorna på smickret. Och när de betalar mig honoraret, så anser de sig ha fått full valuta för sina pengar.

En man måste således i främsta rummet få veta, att han är en manlig natur, och en kvinna måste bli övertygad om att hon är en äkta kvinnlig natur. I övrigt måste man ju finna variationer. Och under en trettioårig praktik som karaktärstolkare lär man sig att variera.

Men det är ganska underligt att jag skulle välja denna exklusiva bana. Jag hade ju en gång en god och säker anställning i ett av våra ämbetsverk. Jag var en korrekt tjänsteman med en titel, som saknade all äventyrlighet. Jag var gift, jag var en i alla avseenden korrekt borgare och samhällsmedlem. Och jag var djupt och oåterkalleligt förälskad i min hustru — och däruti spirade fröet till min tragedi. Min hustru är indirekt vållande till att jag blev Urban Bruzelli, tankeläsaren på Tivoli.

Det händer att människor bli förälskade i varandra samtidigt, och det är gott och väl. Men det händer också, att deras kärlek icke upphör samtidigt hos båda, och det är icke gott och väl. Det är helt enkelt den grymmaste tragik. Och denna tragik träffade mig en gång för över trettio år sedan.

Min hustru upphörde att älska mig, medan min känsla för henne ännu var som varmast och som mest levande. Hon hade mött en annan man, som fått allt vad hon tidigare gett mig. Hon bedrog mig i smyg ett

år, därefter bedrog hon mig öppet. Jag älskade henne så, att jag godtog och led den förödmjukelsen att dela hennes kropp med den andre mannen. Men jag plågades och gick i min nöd till alkoholen för att få läkedom. När jag i mitt hem uppträtt berusad några gånger, så kunde min hustru få skilsmässa av den anledningen, att jag var drinkare. Hon gick till den andre, och jag var ensam. Under en lång tid ämnade jag döda tjuven, som tagit henne ifrån mig. Jag kände honom, vi hade träffats i sällskapslivet och han uppträdde emot mig med en välvillig nedlåtenhet, som kändes bittrare än döden. Jag ville utplåna honom från de levande. Jag gjorde det aldrig, och jag brukar uppträta mig inför mig själv med den förklaringen, att det berodde på att han tog min hustru med sig och flyttade långt bort. Och jag var ensam och övergiven — och jag hade så litet intresse av att leva på det sättet. Jag var inte längre den korrekta tjänstemannen med säkra inkomster och en korrekt vänskrets. Jag drack, jag miste min anställning, jag miste mina vänner, mitt medborgerliga anseende, mitt hem. Så kom jag omsider till Tivoli, och här har jag nu suttit i trettio år och läst tankar och tolkat karaktärer. Jag blev Urban Bruzelli.

Och som jag sagt så är inte den här banan alls så svår som man tror. Egentligen uppfyller jag bara en viss formalitet, när jag läser människors tankar. Hos de flesta människor finns det knappast några tankar att läsa. Vi människor tänker bara litet till husbehov, som någon stor ande har sagt — jag tror att det är Schopenhauer. Och jag läser människornas tankar litet till husbehov, så pass grundligt att besväret kan anses vara värt en krona. Och det lever jag på, för på något sätt måste man ju förtjäna sitt bröd. Så det är inte alls någon mystik förknippad med mitt exklusiva yrke. Det hela är egentligen ganska enkelt.

*

Det kommer mer folk varje kväll till Tivoli, för våren skrider fram. Knopparna på parkens träd liksom jäser upp, så plötsligt sväller de, och i själva luften ligger det yrsel. Och nu är det framförallt unga människor, som söker sig ut till Tivoli — de äldre kommer inte förrän längre frampå sommaren. Men bland de unga har inte jag min egentliga kundkrets. Ungdomen håller sig nästan uteslutande till dansbanan och karusellen. Jag, som representerar den psykiska avdelningen, får vara i fred för den. Det är först, när folk blir äldre, som de mera börjar vända sig till sin själ.

I kväll har jag bara haft ett par tre personer som kunder. Det är ingen dagsinkomst. Det blir inte så mycket över, när jag har fått min vanliga kvällsgrogg på syltan här bredvid. Yrket är osäkert.

Men där kommer nu ett ungt par. Flickan läser nyfiket på skylten, säger någonting till den unge mannen i sitt sällskap. Så kommer de bort till mig.

Flickan har rödskimrande kinder, hennes rodnad är fin och skär. Ynglingen verkar litet smått förlägen, som han skämdes för sitt ärende.

— Vad kostar det att bli karaktärstolkad?

Där kommer ett nytt par. . .

ni ger er tro. Ni fordrar lika mycket som ni ger. Detta bör er ömhets föremål hålla i minnet.

Flickan blir allvarligare. Den unge mannen viskar nu något till henne. Så frågar han vad det hela kostar, jag upprepar det, och de är strax borta. I min hand håller jag en tvåkrona — ja, naturligtvis fick jag två kronor i stället för en. Ett ungt par, som är upptaget av sin kärlek, är de mest idealiska kunder, som en gammal tankeläsare kan ha.

Där kommer nu ett nytt par, ett par äldre personer. Där är det visst mannen, icke kvinnan, som föreslår ett besök hos mig. När de kommer så ser jag genast att de icke tillhör de människor, som först frågar vad konsultationen kostar. Om jag tar en krona eller fem kronor, det betyder ingenting för dem. Deras klädsel och uppträdande underrättar mig om, att de tillhör de välplacerade lagren i samhället. Självsäkerhet och överlägsenhet är framträdande drag hos mannen; jag vet redan hur han är van att bli bemött av sin omgivning. Kring läpparna har han det där retsamma leendet, som jag stundom får se hos mina besökare. Detta leende säger följande till mig: Jag vet ju, att ni bara är en skojare och en humbugsmakare. Men det kan ju vara roligt att höra på er ett slag, det kan vara roligt att studera ert taskspeleri. Jag är ju alldeles för bildad och beläst för att söka något allvar i era konster, men ni kan ändå vara en liten sensation. Jag kan berätta en liten historia om besöket hos tankeläsaren på nästa middag, som jag ger för mina vänner. Så säger mig mannens leende — han tillhör de kunder, som jag gärna ville kasta ut från mitt rum. Om jag nu inte behövede deras enkronor.

Kvinnan i mannens sällskap stannar ett par steg ifrån honom. Mannen har fått det infallet att gå till tankeläsaren, och hon har endast böjt sig för hans nyck och följt med. Hon ser endast likgiltig ut, när jag börjar mina utläggningar om mannens karaktär.

— Kanske jag ska gå? säger hon.

— Stanna du! säger han med tonen hos den, som är van att bli åtlydd. Du får gärna höra på! Jag är inte rädd för några avslöjanden.

Han skrattar som åt ett synnerligen lyckat skämt. Men jag hör inte på honom längre. Ty jag hörde nyss kvinnan därborta tala. Det var någonting mycket märkvärdigt med hennes röst. 'Kanske jag ska gå?' sade hon. Orden nådde mitt öra som ekot av klockor, som jag hörde en gång i min ungdom. Jag har hört denna röst förr. Jag har hört den natt och dag. Den har varit mig nära, jag har berusats av den, njutit av den — och slutligen plågats av den.

Jag tittar närmare på kvinnan. Jag behöver det egentligen inte, för jag vet redan vem hon är. Mina öron har redan övertygat sig, och nu vill mina ögon för rättvisans skull också övertyga sig. Ja, det är hon. Hennes röst var den åldrande kvinnans, men jag kände igen den i alla fall. Den är en aning gäll numera. Men jag kände igen den. En älskad kvinnas röst glömmes man väl aldrig.

Ja, hon har åldrats betydligt. Naturligtvis inte så

— En krona! Var så god sitt ner!

— Det är fröken här som ville. . .

Fallet är mycket enkelt och vållar mig inga svårigheter. Ja, här har jag ett upplagt tillfälle att fira en triumf. Ett ungt par som är upptaget av sin kärlek. Den unga flickan vill veta vad hon har för karaktär, och hon önskar bli avslöjad för den unge man, som hon älskar. Ett sådant fall är en glädje att behandla för en mångårig karaktärstolkare.

Jag fattar alltså den unga flickans hand och håller den några ögonblick. Så får hon höra vilka hemligheter hennes själ rymmer:

Hon är blyg och tillbakadragen till sin natur. Hon är inte benägen för förtroenden och hon öppnar inte sin själ för vem som helst som närmar sig henne. Men hon äger förmågan att känna, hon är mäktigt djupa, varma, varaktiga känslor. Kvinnligheten är det dominerande i hennes väsen (det är något, som aldrig får glömmas!), och därav följer att hon är född att bereda en man ett lyckligt liv. Hon behöver ett föremål för sin rikt strömmande ömhet, och detta manliga föremål kommer att bli mycket avundsvärt.

Här måste jag ju ge den unge mannen en blick, men han ser bort och blir ännu mer förlägen. Glansen i den unga flickans ögon fördjupas.

— Ni är också mäktigt trohet, tillägger jag. All flyktighet är er främmande. Men ni är också i er tur fordrande. Ni kommer att ställa höga krav på den man, som

mycket som jag, men jag har ju också förmodligen levat ett tyngre liv än hon. Jag ser, att hon inte har känt igen mig. För resten är detta mitt krypin på Tivoli icke så väl upplyst just nu. Det är i skymningen, och jag borde tända. Men nu väntar jag litet med det.

Mannen upprepar, att han under inga förhållanden fruktar några avslöjanden av karaktärsuttolkaren. Jag står tyst ett par minuter, jag hänger mig helt åt egna tankar och bryr mig inte alls om den andres. Och nu vet jag vad jag skall göra.

Vid denna konsultation behöver jag ju inte alls anstränga mig. Om denne man vet jag ju allt. Jag känner hans samhällsställning, hans levnadsvanor, hans intressen. Visserligen har jag inte sett honom på trettio år, och han har stundom vistats utomlands långa tider, men jag har följt honom och aldrig riktigt släppt honom ur sikte.

Jag börjar korrekt och affärsmässigt:

— Ni intar en bemärkt ställning i samhället. Ni är ledare för ett större företag. Er uppgift är att befalla, att ge order, och ni är en man, som förstår att göra er åtlydd. Era underlydande hysa stor respekt för er. De se upp till er som ett högt och gott föredöme. De sträva att uppfylla era önskningar, emedan — ja, framförallt emedan de fruktar er.

Han lyssnar, i början med ett uttryck av skepticism i ögonen. Och något av det där retsamma leendet är kvar på hans läppar. Men när jag har yttrat några meningar ändras hans ansiktes uppsyn. Han lyssnar på ett annat sätt. Och hans ögon avspeglar förvåning och undran.

Jag fortsätter:

— Ni åtnjuter stort allmänt förtroende. Ni äger också många vänner, men flera av dessa har ni gjort beroende av er, så att ni knappast kan kalla dem era vänner. Ni går helt upp i ert arbete och i förvaltandet av era förtroendeuppdrag, så att ni har föga tid över för ert hemliv. Men ni gifte er dock för cirka trettio år sedan, och detta äktenskap består ännu. Den kvinna, som då blev er hustru, hade tidigare varit gift med en annan man.

Jag förnimmer en lätt rörelse hos kvinnan därborta. Men jag låter mig ingenting bekomma. Jag ser skarpt på mannen som om jag läste allt vad jag säger i hans ögon. I detta ögonblick gör jag verkligen skäl för namnet tankeläsare. Jag vet ju vad den andre tänker: Det här trodde jag aldrig. Karlen kan faktiskt en hel del.

Och det retsamma leendet är alldeles borta hos honom. Aldrig förr under dessa trettio år har jag njutit så vid utövandet av mitt yrke.

Men jag känner kvinnans blick riktad på mig, och nu vet jag: Hon har känt igen mig. Det är min f. d. hustru, som står där och ser på mig. Jag möter inte hennes ögon. Jag fortsätter att tolka hennes mans karaktär. Och nu befinner jag mig verkligen på ett område, där jag är sakkunnig.

Jag återtager:

— Ni är en stark man. Ni släpper icke föresatta mål.

Men det finns utpräglade drag av hänsynslöshet i er karaktär. (Nu får det sannerligen vara slut med smickret!) Ni har flera gånger i ert liv uppnått era mål just genom brist på hänsyn till andra människor. Ett exempel härför är händelserna före ert giftermål. Jag vill uppehålla mig ett ögonblick vid dessa händelser, emedan de är ganska belysande för er karaktär.

Mannens mun öppnas mer och mer. Han tycks vilja säga något, men jag förekommer honom:

— Ni hade ett förhållande med er nuvarande hustru, medan hon ännu levde tillsammans med sin förra man. Ni ansåg det icke nödigt att underrätta honom om, att ni hade stulit hans hustru. Ni underrättade honom aldrig om det. Denne man var svag, emedan han djupt älskade sin hustru. Ni förstod, i samförstånd med henne, att begagna er av hans svaghet. När han började söka tröst i sin olycka störtade ni er över honom. Ni fick en laglig anledning att ta hustrun ifrån honom. Varken hon eller ni frågade efter, vad som blev av honom — om han gick under eller ej. Ni hade nått ert föresatta mål, och det var nog för er.

Mannens mun har öppnats ännu mer, nu står han och gapar. Från kvinnan når mig ett oartikulerat ljud. Men jag har ännu inte min karaktärstolkning fullt färdig:

— En karaktär sådan som er predestinerar till framgång här i livet. Känsloslöshet är i många fall en nödvändig förutsättning för framgång. Ni kan inte känna, ni är absolut oförmögen att känna. Sålunda har ni aldrig älskat er hustru. Hon har hos er aldrig erfarit något annat än kärlekslöshet. Ert äktenskap är därför sedan många år olyckligt. Er hustru har djupt fått ångra att hon lät sig spelas över i era händer. . .

Nu når mig ett litet rop från kvinnan. Jag undrade om det skulle komma, detta rop — och det kom. Och det säger mig, att de sista ord jag sade var sanna. De var ju ingenting annat än ett antagande, men en karaktärstolkare måste ju ofta framkasta rena antaganden. Femtio procent kan bli misstag — men femtio procent är i alla fall kvar som riktiga antaganden. Denna gång har jag träffat rätt — det hör jag av ropet från kvinnan, som en gång var min hustru och min älskade.

En minut senare är paret borta. Jag märkte knappast när de gick sin väg. Mannen såg ut som om han plötsligt upptäckt, att han befann sig i ett brinnande hus, ur vilket han måste rädda sig snarast möjligt. Och kvinnan följde honom vacklande ut. Men hennes rop var mig nog — det sade mig allt vad jag behövde veta om hennes liv sedan vi skildes från varandra.

Ja, nu har jag varit en verklig tankeläsare och karaktärsuttolkare en stund. Som ni hör så kan mitt yrke vara synnerligen lätt att utöva emellanåt. Någon mystik är inte alls förknippad med det. Det hela är egentligen ganska enkelt.

Men det där paret, som var här sist, glömde att betala mig honoraret. Det förargar mig mycket, för jag behöver verkligen alla enkronorna en sådan dålig kväll som i kväll här på Tivoli.

GAMMEL-ANTE ROPAR på DÖDEN

Av

**ASTRID
VÄRING**

SOLEN HADE JUST GÅTT UPP, när Gammel-
Ante stack ut sitt rufsiga huvud ur kåtan. Visst
gick han på sitt åttifemte år, men morgonkry var
han alltjämt. Så mycket mer som det var klent med
sönnen numera. Då kom morgonen som en befrielse ur
vakna drömmars bann.

Hela sommaren hade Ante nu sett samma utsikt,
men ändå slog hans gamla hjärta liksom en liten volt
för var morgon han stack nästippen ut genom kåtadör-
ren. Så vidunderligt, fantastiskt skön var den i sin kri-
stallklara morgonglans. Runt om, så långt ögat kunde
se, fjälltopp vid fjälltopp i rosigt soluppgångsskimmer,
visioner av en värld ovan denna världen, svävande
mellan himmel och jord. Nedanför lågfjällen med sina
lugna linjer, stålblå i färgen och mäktigt starka i for-
men. Och allra djupast därnere den lilla fjälltjärnen,
där Ante brukade ta upp sin fisk, när han var på det
humöret, som ett svart, glittrande, illmarigt öga, som
inbjudande blinkade åt honom att komma ned. Men
Ante var inte hågad i dag. Visst var allt detta skönare
än himlen själv — — han längtade heller aldrig dit,
när han var här uppe — — men han måste väl i
alla fall tänka på att pallra sig hem till bygden igen.
Hem — — — som om inte fjället var hans enda rätta
hem, det enda han ägde på jorden? För inte kunde det
väl kallas hem, det där oherrans fina huset, där de
stoppat in honom mot hans vilja på gammeldagarna?
Nej, här och ingen annanstans hörde han hemma, på
detta fjäll, i denna lappade, slitna kåta, som knappt
längre höll fjällstormen ute. I natt hade den skakat för
stormen som ett asplöv — — han hade dröjt sig
kvar på tok för länge denna höst. Nu gavs det väl inte
längre någon pardon — — han måste ge sig i väg.

Men ändå, det var så svårt att slita sig lös — svårare
för varje år. För vem visste, om han nånsin kom till-
baka, om inte det var sista året han såg allt detta?

Med gamla skumma ögon, som ännu girigt drucko i
sig skönhet och färg och som nu ängsligt flackade om-
kring som för att tigga om ännu en frist, ett uppskov
med uppbrottet. Men hur de flackade och forö om-
kring i markerna, sade de honom obönhörligt, att
hösten var kommen och snart skulle övergå i vinter.
På den bruna heden hade fjälljungens violetta blom-
sterprakt längesedan bleknat och den lilla fjällbjörken
strax utanför kåtan stod som en enda eldsflamma av
vinröda löv. Och högt däruppe på Bockfjällets iskrön-
ta hjässa fladdrade ett grått moln som en söndersliten
slöja — — — det kunde betyda snö innan natten. Nej,
uppbrottets dag var ohjälpligt slagen.

Han måste tillbaka, han måste dit ned, antingen han
ville eller inte. Tillbaka till det stora, vita huset i kyrk-
byn, där han fått ett hem på gammeldagarna och där
han hade det nog så gott, om han skulle vara ärlig. Det
var nu bara det, att man hade allting där utom frihe-
ten, att man aldrig var ensam, aldrig sig själv. Det var
nu bara det, att allting skulle gå efter klockslag, ett
lidande bara det för en gammal lapptok, som varit van
att äta och sova som det passade sig. Det var nu bara
det, att han varje vår inte härdade ut längre med att
ha det så präktigt och bra utan rymde till fjälls från
hela utmärktheten som en annan rymmare. Men till
vintern fick han vackert komma krypande tillbaka med
svansen mellan benen och tigga om tak över huvudet.
För åren och vanan att sova under tak hade gjort det
omöjligt för honom att övervintra i en kåta. Så nu fick
han allt tänka på att ge sig dit ner igen, till husvärmen
och det goda kaffet och de sura gamlingarna, som
skulle hetas vara hans kamrater och den där moderna
pratmaskinen, som stod i en vrå och spydde ut olyckor
utifrån världen tre gånger om dagen. Det hettes, att
det var krig ute i världen igen och i våras hade det
kommit flyktingar till kyrkbyn över gränsen. Men allt

detta kom inte längre Ante vid, för han hade längesedan lämnat människors strid och ävlan i denna fåfängliga värld bakom sig. Det enda, som numera kom honom vid var denna ödsliga, bruna fjällhed, där han en gång blivit född, och dessa fjärranblå fjälltoppar ovan molnen, dit han kanske en gång skulle nå. Denna ensliga stormvärld, där människan var allena med sin Gud.

Men nu måste han i alla fall dit ner igen, ner till den platta slätten kring kyrkbyn, där han tyckte, att han ville kvävas, ner till människornas sladder och onda tungor, ner till pratmaskinen, som talade så skrytsamt och storbelåtet om bomber och granater och spillda människoliv, ner till klockan på väggen, som tickade så hetsigt och brått som ett oroligt hjärta. Slut med frid och ensamhet för denna gång, slut med vilda, fria vidder, där tiden stannat och evighetens tystnad rår!

Med en suck drog gammel-Ante tillbaka huvudet ur kåtaöppningen, som vågade han inte längre låta sina gamla ögon frestas av all denna skönhet. Nu var det bara till att packa ränseln och ge sig av — näten måste han också vittja för sista gången, innan han drog upp dem på land. Det var mycket att göra för en gammal man före ett uppbrott och dagen ville aldrig räcka till, hur tidigt man än började den.

— — — Det var redan långt lidet på dagen, när gammel-Ante med en väl packad parkasäck på ryggen stretade sig ner för fjällslutningen. Han var ännu lätt i gången som en pojke och knäade sig mjukt nedför branten i sina väl stoppade näbbskor. Men om gången var lätt, så var hans hjärta tungt och hans gamla ögon i sitt nät av rynkor togo ett sorgset avsked av allt han såg. Och han såg så mycket underbart där han kilade fram som en liten kvick fjällemmel. Han tog farväl av fjällen, av de lysande röda dvärgbjörkarna, av själva den bruna fjällheden han trampade på. Och när han lyfte blicken uppåt, såg han — — en lappspärv, som

ängsligt pipande vände åter till sitt bo i en tuva, en fjällvråk, som störtade sig ned från en klippa och en hög, som svepte fram högt ovan molnen, på jakt efter ripor. Och alla voro de hans bröder och vänner, som han tog farväl av. Men han såg också något annat, när hans blick följde hökens djärva flykt: att molnet, som i morse hängt över Bockfjällets topp, nu hade sänkt sig och låg som en tung, grå huva över alla fjällen, hotfullt laddat med regn eller snö. Det var i yttersta stunden han kom i väg, ty han hade inga skidor med sig och ner till fjällbyn, där han tänkte övernatta, var det två mils väg. Han hade gärna dröjt i kåtan över natten, men han vågade inte.

Och så kilade han vidare, lätt på foten men tung om hjärtat för att nå bygden innan mörkningen.

Men också nu hade han visst beräknat tiden för knappt och avskedet för långt. Redan innan han hunnit halvmilen, började det skymma. Eller också var det bara de tunga, svarta molnen, som hängde allt längre ner över fjällbranterna, som gjorde, att det föreföll så mörkt. Den hårda vinden, som blåst hela dagen, hade slagit över i full storm och Ante hade all möda att ta sig fram mot vinden, krumböjd under sin tunga börda. Så brusto plötsligt de svarta molnen ut i ett yrväder av vita snöflingor. Det var som om ett stort bolster spruckit, så att fjädrarna röko. Det snöade stora, våta "lappvantar" som de sade där nere i bygden och snart var yrvädet så tätt, att Ante knappt såg handen framför sig. Men han stretade tappert på, fast stormen nästan betog honom andedräkten i hans fatiga gamla bröst.

Mätte jag nu bara inte gå vilse, tänkte han, men log själv åt tanken. Den här vägen hade han gått väl sina hundra gånger så visst som en, han kände den så väl som sin egen kåta. Men det piskande vita yrvädet, som tycktes komma från alla håll på en gång och som liknade osaliga andar, som irrade omkring utan rast eller ro under tjut och skrik, betog honom andedräkten och gjorde honom matt och yr. Snön på marken blev allt djupare, snart pulsade han i snö till knäna och mattigheten växte.

Hade jag bara haft mina skidor, tänkte gamle Ante, och sände dem en saknadens tanke, där de stodo i tryggt förvar i gammelhemmets vedbod, då skulle du int' rätt på mej. "Du" var snöstormen, som pressade honom allt hårdare och till slut lade sig som en stor isklump på hans bara bröst innanför skinnkolten.

Han visste inte, hur långt han hunnit, men det var väl milen, när han märkte, att han gått vilse. Han kände igen en gran, som han nyss gått förbi och såg sina egna fotsteg under granen — — han hade gått i en ring. Han stannade ett ögonblick för att söka finna sig till rätta, men det var fullkomligt omöjligt i detta yrande, vilda vita töcken, som svepte och for kring träd och klippor utan en sekunds uppehåll. Mörkret började redan falla allt tätare och hans gamla skumma ögon sågo väl ej heller längre så klart som förr. Den gamla, välkända vägen tycktes som förvandlad och förbytt eller också hade han förirrat sig längre från den än

Det var långt lidet på dagen. . .

(Forts. å sid. 32)

Ett ÄVENTYR

Av **FRITZ STENLUND**

I EN VINDSKUPA allra längst uppe i en hyreskasern stod Sven, en sexårs pojke, med näsan tryckt mot fönsterrutan och såg ut över hustaken. Nere på gatorna fanns ingen snö, ty den skottade man bort så fort den kom ner, men här uppe låg den vit och fin alldeles som mor brukade läsa om i böcker, när hon hade tid någon gång. Men det var så sällan. Skymningen smög sig långsamt in över storstaden och inne i rummet var det alldeles mörkt. Men Sven var inte mörkrädd. Och så var han förbjuden att röra tändstickorna, annars hade han väl kunnat tända fotogenlampan.

Nej, han var inte rädd för mörkret. Men det fanns så mycket annat, som han var rädd för. Portvakten sprang han undan för. En gång hade han varit nere på gården och lekt. Han hade hittat ett par tegelstenar och några brädbitar, och i ett hörn hade han byggt ett vackert slott åt sig själv. Då kom portvakten med sin stora kvast och sopade bort alltsammans. Han hade rutit:

— Ge dej iväg, rackarunge, och hålls inte här och skräpa ner!

Och portvakten såg alltid så ond ut, så att Sven måste gömma sig, när han kom.

Och så var han rädd för de stora pojkarna, som hänade honom för att han var lytt på ena benet. De kallade honom för någonting fult. Men allra värst rädd var han för hundar. När de skällde, så darrade han i hela sin kropp.

Sven var ensam om dagarna, ty modern arbetade borta. På mornarna innan hon gick, gjorde hon i ordning mat åt honom, som han skulle ha att äta av under dagen. Sedan fick han sköta sig själv, och det var han van vid, så det gjorde honom ingenting.

Den ena praktfulla stjärnan efter den andra trädde

fram på aftonhimlen. Stjärnor var bland det vackraste Sven visste. Mor hade berättat så mycket om dem. Och en gång hade hon läst upp ur en bok för honom, och i den hade stått, att ovanför stjärnorna låg himlen. Där bodde alla goda änglar och där rådde ständigt ljus. Stjärnorna voro lampor, som Gud satt ut på vägen, som leder till himlen, så att de, som skulle vandra dit, inte skulle gå fel väg. Annars visste Sven inte mycket om Gud. Men han skulle få veta mer om honom, när han började i skolan nästa år, hade mor sagt.

Det blev allt mörkare och mörkare och nu blev det så mycket annat att titta på. Långt borta på en husgavel fanns en reklamskylt. Den tröttnade Sven aldrig att se på, för den liksom levde. Den skiftade i grönt, rött, gult och blått. Det var en tandborste och en tub, som det rann gul eld ur. Mor hade förklarat det där för honom en gång, men han mindes inte riktigt hur det var. Och på ett tak satt en skylt med bokstäver, som brunno av eld och som voro så höga, att Sven tyckte att de nästan nådde upp till himlen.

Om Sven ställde sig litet på snedden, kunde han se genom en trång gränd ner på torget. Där hade man ställt en stor julgran, som var helt och hållet klädd med brinnande ljus. Den skulle stå kvar över julen, hade han hört.

Mor hade talat om julen i går kväll. Då skulle han också få en julgran för sig själv och julklappar, om nu mor fick slantar så att det räckte till.

Julen var en underbar tid. Då kom den stora stjärnan ner från himlen och stannade över ett stall, där en liten fattig pojke låg på halm, ty hans föräldrar hade inte råd med annat åt honom. Men den lilla, fattiga pojken skulle bli en stor man och vara god mot alla.

I söndags hade Sven fått följa med mor ut på eftermiddagen. De hade gått på gatorna alldeles här intill,

ty Sven orkade ju inte gå så långt, klen som han var. Men då hade han sett de mest underbara ting man kan tänka sig. Det lyste i butiksfönstren och där fanns så mycket att se på. Det var leksaker och vackra kläder och karameller och . . . ja, det var sådant, som Sven aldrig hade sett förut. Det var då mor hade sagt, att han skulle få någonting på julafton. Men han fick inte veta vad det skulle bli. Det skulle vara en hemlighet än så länge.

Nu hörde han att grannens pojkar pratade i trappan. De skulle gå ut och se på stan, sade de.

De voro inte så mycket äldre än Sven. Men de fingo gå som de ville. Sven var ju klen, förstås, och kunde kanske inte gå ut ensam.

Men nog kunde han väl gå ut *l i t e t*? Han behövde ju inte gå så långt. Och det dröjde nog bra länge än, innan mor kom hem.

Mor hade sagt till honom, att han inte fick gå ut ensam, när hon var borta. Så det var väl bäst att låta bli. Inte för mor skulle bli ond som portvakten till exempel. Sven hade aldrig sett henne så. Men hon kunde bli ledsen, och det var nästan värre.

För sin inre syn såg Sven ett leksakståg, som ideligen gick runt på riktiga skenor. Det stod i ett fönster där nere på gatan. Det stod åtminstone där i söndags, då mor och han voro ute. Det kanske stod kvar än? Det gjorde väl ingenting, om han smög sig ner bara en liten stund och tittade på tåget?

Så kom det sig att Sven, ledd av någon osynlig, tas-

Bakom honom var en hund. . .

sade ner för trapporna. När han var i sista trappan, hörde han portvakten komma uppifrån. Han kände igen stegen. Nu gick det inte att vända. Han skyndade sig och stod snart nere på gatan.

Där gränden slutade, gick en stor gata, som det fanns spårvagnar och bilar på. Han visste, att det var farligt att gå över den gatan, det hade mor talat om. Men han behövde ju heller inte gå över den. På den här sidan gatan lågo stora butiker med ljusstrålande skyltfönster. Och dem skulle Sven titta på.

Först var det en bageributik. Där såg Sven pepparkaksgrisar och tomtgubbar, som man kunde äta. I nästa fönster fanns en jättestor julbock av halm. Men här, i nästa fönster — stod lokomotivet. Det rusade fortfarande runt på sina skenor. Sven tryckte näsan mot fönstret och bara såg och såg. Han glömde allting annat.

Som han stod där, fick han känna något varmt och fuktigt röra vid sin hand. Förskräckt såg han sig om. Bakom honom stod en hund.

Nu kände Sven, att skräcken höll på att ta honom. Det fanns ju ingenting, som han var så rädd för, som för hundar.

Med ögonen riktade på hunden drog sig Sven baklänges. Men hunden följde sakta efter. Då måste Sven springa. Han sprang förbi ett par hus och kom in i en annan gränd, som han aldrig varit i förut. Men även dit följde honom hunden. Vad skulle han nu göra? Hjärtat bankade i bröstet på honom och nu ångrade han, att han inte lytt mor och stannat hemma. Vad skulle han ute att göra?

Här stod en port öppen. Sven gick in i den. Dit kanske hunden inte hittade efter.

Jo, hunden kom allt.

Sven gick en trappa upp. Han lade märke till, att det var en väldigt fin trappa med en röd matta utlagd. Och så var det målade tavlor på väggarna. Vem kunde bo här, där det var så fint?

Hunden kom efter och Sven gick en trappa till och en till. Men sedan kunde han inte komma längre. Det fanns ingen mer trappa.

Och nu . . . nu kom hunden fram och nosade på honom.

Då tappade Sven besinningen. Han ropade ångestfyllt:

— Hjälp, hjälp!

En dörr öppnades och en fin dam kom ut.

— Vad i all världen är det? frågade hon bestört.

Sven skakade så i kroppen, att han inte kunde få fram ett ord. Han pekade på hunden bara.

— Snälla barn, är du rädd för hunden? Den är inte farlig. Det är min hund, och han bor här.

Men Sven hörde knappast vad hon sade.

— Kom med in, sade frun lugnande och tog Sven vid handen.

Och så kom han in i ett vackert rum. Där satt en man i lång vit rock, som Sven kände igen. Det var doktorn, som var hemma hos mamma en gång, när hon låg sjuk. Doktorn hade varit så snäll och vänlig och han hade gett Sven en slant.

(Forts. å sid. 33)

Engelska miniatyren

Av Josef Kjellgren

I.

Flykting från Liverpool.

EN EFTERMIDDAG sitter jag nerkrupen bakom en grupp lågt växande pilträd och tvättar omsorgsfullt mina strumpor. Vem har mod att påstå att något sådant är en prosaisk sysselsättning: framför mina blickar ligger ett stycke äktengelskt landskap i all dess orörda ljuvlighet. Det är sen eftermiddag. En flock får på en av de närmaste sluttningarna rör sig sakta av och an över markerna — hela hjorden lyser töcknigt vit, den ser ut som ett från himlen nersjunkande sommarmoln. Ljuset faller snett över de rytmiskt böljande kullarna. I en trädtopp någonstades tar en ensam taltrast ivrigt farväl av den försvinnande dagen — över allting råder en ro och gyllene frid såsom om jorden ännu aldrig schaktats upp av järn och dynamit.

— Mitt bagage är ganska lätt men vållar mig ändå stora bekymmer. Det består av ett schackparti i tretiosjunde draget. Min motspelare har jag aldrig sett. Men han är bosatt i Ungern och sysslar med hästuppfödning, så mycket vet jag. Det är min motspelare som är vid drag, och jag väntar ett springaroffer från hans sida som jag är tvungen att acceptera. Men denna tillfälliga vinst kommer några drag längre fram att sätta först mitt torn och omedelbart därefter min alltför långt avancerade kungsbonde i en besvärlig situation. Den jag ärvde partiet av har gjort en mycket förhastad rokad. Under denna vandring är det väl hundra gånger jag suttit och gått igenom alla tänkbara varianter. Men min motsändare har säkerligen gjort detsamma därborta i Ungern någonstans. Det enda jag kan hoppas på är att han ej skall vara villig till några erbjudanden. Men segrar baserade på andras misstag

måste alltid vara ganska snöpliga. Åtminstone i schack. —

Helt oförmodat har jag stött samman med en strimma av Themsens på gränsen mellan grevskapen Middlesex och Surrey. Och medan jag suttit och sysslat med mitt, har det blivit ganska sent. Jag knacker ur pipan, lyfter upp fötterna ur det kalla vattnet, vrider väl ur strumporna och drar dom på mig. Blöta strumpor är ett bra och beprövat medel mot allt vad förkylningar heter. Sedan är jag beredd att gå in i London. — Det är första gången jag kommer till denna stad västerifrån. Jag känner mig vilsen. Jag går på måfå men håller min riktning stadigt mot öster. Jag har aldrig varit i de här kvarteren förut. Och i stället för villasamhällets asfalt börjar så småningom de riktiga hårda stengatorna.

Jag skulle ju kunna ta in på ett pensionat, förstås. Men det intresserar mig inte. I de här delarna av staden har jag en olustig känsla av hemlöshet och främlingskap. Kvarteren tycks vara en elak karikatyr av det London som vi alla så väl känner igen från Thos Cooks rundresebussar. Jag fortsätter att gå. Jag vill lägga så många gator som möjligt bakom mina hälar. Jag går från väster till öster. Jag går genom prydliga villakvarter och genom vidsträckt distrikt där fabriker och verkstäder har hopat sig. Först är det eftermiddag. Sedan stängningsdags (alla prokurister tänder pipan och går med krattan och vattenkannan över sina leksaksrabatter.) Sedan kommer flera mil av bara bostadskvarter. Sten och betong och tröstlösaste asfalt. Sedan kommer biografier med sagolikt strålande portaler. Och teatrar. Och restauranter. Och automobiler, sådana som är av mycket dyrbart utförande. Herrar i höga hattar. Damer insvepta i många olika slags djurhudar. Men allteftersom timmarna glider un-

dan plånas ljusen ut ur nattklubbarnas fönster. Där efter börjar gatorna på att mörkna igen. Endast någon enstaka kaffekärra i någon öppen hörna. En igen-slagen metrotunnel.

— Sista kvällen jag var i Liverpool satt jag och hängde på sjöfarande radiotelegrafisters stamkafé. Liverpool, den stora kokande grytan, kräver mer av sina män än någon annan stad i hela världen. Liverpool är ett gigantiskt såll för jordklotets alla arbetsbörser. Där skakas agnarna bort från vetet. Där skiljes det livsdugliga från det livsodugliga. Liverpool är en väldig mötesplats, den allra största av alla utfallsportar mot de stora haven. Nya människöden ersätter ständigt och jämt förbrukat människomaterial. Männen som står och hänger vid sin visky inne på de sjöfarande radiotelegrafisternas klubb, är ganska tystlåtna av sig. De har visst glömt bort att tala. Men är det någon som får en tanke någon gång, knackar han lite telegrafi med pipskaftet mot tänderna. Det är de sjöfarande radiotelegrafisternas sätt att meddela sig med varandra. Endast han som kallas för Jim uppför sig mycket underligt i denna korrekta och stillsamma krets. Jim går oroligt av och an mellan krogdisken och dörren. Knyter nävarna. Stirrar tomt ut i luften. Skrattar tyst, fånigt och förnöjsamt. Han rabblar helt hastigt upp en lång ramsa av ord. De övriga sjöfarande radiotelegrafisterna sneglar både skamset och medlidsamt på sin kollega. Han som kallas Jim är redan sönderbränd, utnyttjad. Liverpool — och därmed hela den levande världen — har ej längre någon användning för honom. Jim stirrar omkring sig med mörka ögon. Skakar på huvudet. Knäpper med fingrarna som höll han kastanjetter i händerna och tar några fantastiska danssteg. Och sedan han suttit en stund med ansiktet dolt i armarna, reser han sig upp och tycks vara alldeles frisk. Han vänder sig från sin ensamhet och säger till oss alla:

— Pojkar, det är kanske sista gången vi träffas.

Liksom så många andra sjöfarande var han korresponderande schackspelare. Nu tog han upp plånboken och delade ut sina partier till var och en av oss och lade oss varmt om hjärtat att fullfölja spelet. Det var på så sätt även jag fick dessa många bekymmer för ett schackparti i trettisjunde draget. — Jims ögon hade återigen mörknat, de hårda vinklarna kring munnen sjönko djupt in, svetten bröt fram i små pärlor vid det ojämna hårfästet. Rak i ryggen men med osäkra steg gick han ut ifrån kaféet, hans enda egentliga hem. Det var redan natt och mörkret omslöt honom. Somliga kallas för Jim, andra för Jack eller Joe, men nästan alla tvingas förr eller senare av en eller annan orsak på flykt undan Liverpool. Det är en hård och rättvis stad — den har ingen skonsamhet med det som är utbränt och förbrukat. — De sjöfarande radiotelegrafisterna hängde fortfarande över sina visky sedan den sjuke och nersmittade lämnat deras krets. De sade ingenting. Men en och annan knackade stillsamt och försiktigt med pipskaftet mot tänderna. Det är på så sätt de meddelar sina tankar och villrådiga funderingar till varandra. —

Skoningslöst prövar Liverpool krafterna och uthålligheten hos sina män. Han må heta Jim eller Jack eller Joe. Och de av oss, som inte håller måttet, blir utan barmhärtighet visade ut från kretsen av levande människor.

*

Sedan de tjockaste sidengardiner dragits för fönstren i den sista nattklubben, är London helt plötsligt alldeles tomt och dött. Inte en bil, inte en människa, knappast en katt. Gatorna löper övergivna mellan lyktornas enstaka ljuspunkter. Det är skönt att gå så här och bäras framåt av sin egen trötthet. Klockan två på natten äger vem som helst vidsträckta delar av denna stad alldeles för sig själv. Till och med poliskonstaplarna och de otaliga uteliggande tycks ha tagit slut. Men när man gått mil efter mil, oändliga gator som evigheten själv, börjar den första skifferblå gryningen att smyga in mellan husen. Och i detta sammanhang, uppdykande från alla håll, rullar en mängd transportvagnar genom gatorna. Det är grönsaksforor, direkt från landet komna och lastade med kålhuvuden, sallad, morötter. Redan purprar morgonljuset de översta taknockarna. I väldiga karavaner färdas bilarna med sina friskt glänsande grönsakspyramider in mot de centrala torgen.

Vad är säregnare än den allra tidigaste morgontimmen i stora städer.

Jag går från väster till öster, mot solen, allt närmare havet. Luften är redan fuktig och salt och jag vill också känna salt på mina läppar, på min tunga, djupt nere i svalget. Här är jag hemma, endast här har jag fotfäste, en startplats, ett språngbräde till något nytt. Jag går mot solen, jag har solen i ansiktet. Till och med fattigdomens gråaste kvarter får ett skimmer av förnyelse och helgedom i soluppgångens stund då nattens mörker och köld och ensamhet kastas undan och vräkes bort.

— *Din klara sol går åter upp* —.

Endast ett fattigt halvt dussin ord. Men vilken oändlig värld av rikedom och skönhet som därmed tolkats av mänsklig tunga — och vilken kännedom om nattens kyla — om alla dess namnlösa färor och stumma förtvivlan hos människorna och hos allt levande.

Solen går upp över London och Londons East End. Den går upp över onda och goda och gör livet uthärdligt även för de minsta av oss i denna värld. Endast borta i de kvarter jag lämnat under nattens lopp, drar man persiennerna för sängkammarefönstren och bereder sig att somna in nu i dygnets och livets rikaste stunder.

The Old Lady, Baronessan i Limehouse, damen som kallades helgonet i East End, skulle vid ett tillfälle resa till Sverige. Det var en gång under ett av hennes sista år. Men hon ville inte gå och lägga sig om natten på överresan av Nordsjön. I stället fick manskapet surra fast henne på en stol på fördäck och där satt hon. Hon var tillräckligt envis för att kunna genomföra ett sådant arrangemang. Och när den gamla suttit på det

(Forts. å sid. 35)

Perkels idé'

Av Helmer Grundström

DET ÄR EN FÖRFÄRLIG VINTER. Det blir sämre och sämre. I går fick vi inte en bit mat på hela dan, i dag ha vi fått nöja oss med en slurk kaffe och ett torrt wienerbröd. För mej går det an, än så länge, jag är van att svälta, men Perkel, konstnären, ser ut som om han skulle få uppkastningar. Ringarna under ögonen blir större, ansiktet blekare, han skälver till ibland som om han haft frossan. Han har inte heller gjort nånting på en hel vecka, han har förlorat energin. När vi kommer hem vid midnatt kastar han sej på lumpbädden och drar rocken över sej. Han orkar ingenting. Om mornarna är det nästan omöjligt att få liv i honom. Men det går.

Vi bor i ett skjul utanför stan, det har ursprungligen varit upplagshus, sedan lumpbod, nu är det övergivet av sin ägare och vi ha tagit det i besittning sedan tre veckor tillbaks. Det är ingen som upptäckt oss än, vi är försiktiga och är sparsamma på lyset. Detta av den enkla anledningen att ljusstumparna är i det närmaste förbrukade och vi har inte råd att köpa nya. Vi eldar inte heller, det finns ingen spis i skjulet, men det är enklast så. Vi fryser inte direkt, vi har högar av gammal lump och travar av trasiga tidningspackor och vi skulle ha det riktigt hemtrevligt om vi inte svalt så förbaskat.

Vi har svårt för att tigga, orden fastnar i halsen på oss och vi vill inte åka fast för lösdriveri. Och denna vinter finns det tusental av arbetslösa stackare som slåss för en bit mat. Inte undra på att de bofasta människorna, de som ännu har arbete och mat, bli trötta på alla dörrknackare. Det är ju inte heller så vi skall hjälpas. Vi skall ha arbete så att vi kan göra rätt för oss. Det är samhällets skyldighet att sörja för oss, inte de enstaka medlemmarna. Men samhället kan inte skaffa oss arbete och vi kan det inte heller. Det måste vara något fel nånstans. Någon kugge har kommit i

olag. För inte skall nån inbilla oss att det finns så många tusen människor som är på väg att bli vad man kallar olyckliga existenser på grund av sin egen oförmåga. Nej, förmågan finns nog. Men medlen saknas. Det är fel i maskineriet.

*

I kväll gör Perkel verkligen en ansats. Han tar fram penna och papper och börjar arbeta. Men när han suttit en kvart och ansträngt ögonen vid ljusstumpen slänger han alltsammans.

— Nej, säger han, nej, det är ingen idé.

Jag retar mej över denna apatiska hållning. Men jag förstår honom. Det brinner som eld i mina inälvor, det är hungerbranden. Jag vet också att man slår ifrån sej med båda händerna, när han bjuder ut sina teckningar. De vill inte köpa nånting. De har övernog av konst. Och tiderna äro dåliga. Det gäller att dra åt svängremmen. Men något måste göras, annars är det kaputt med oss.

— Du, säger jag åt Perkel, vi måste hitta på nånting. Annars är det bäst att lägga opp med detsamma.

Perkel ser opp, ögonlocken är tunga och blygrå.

— Ja, svarar han, det är bäst att lägga opp. Jag orkar inte längre. Jag retar mej åter över hans apati.

— I helskotte heller! Vi lever i ett civiliserat samhälle. Och det tillåter inte att dess medborgare lägger sej ner och dör svält döden.

— Det tillåter inte nej. Men de gör det ändå när samhället inte kan ta hand om dem och de inte har nånting att stilla hungern med.

— Men vi ska inte ge opp. Hör du det, Perkel? Vi ska inte ge opp. Vi går ut och krossar en ruta och låter dom sätta fast oss.

Perkel slår ifrån sej med båda händerna. Hans konstnärnatur är kränkt, han ser på mej som om det satt en långholmsfånge framför honom.

— En äkta konstnär svälter hellre ihjäl än han begår nån dålig handling, säger han som protest mot mitt förslag. Det finns många stora konstnärer som har svultit och haft det svårt. Några har överlevt svälttiden, andra har dukat under. Jag hör till dem som kommer att duka under. Om en månad är jag död, begravd och erkänd som ett geni. Alla genier blir misskända före sin död. Efteråt blir de odödliga.

Han släcker ljuset och kryper ihop på lumphögen. Han drar rocken över sej, stapplar tidningar bakom ryggen och somnar om en stund. Han är trött och utmattad. Han jämrar sig i sömnen. Jag är också trött. Men jag somnar inte med detsamma. Jag ligger och tänker på vårt liv, Perkels och mitt, och jag har en sats på tungan som jag bollar ut som en bitter tanke, jag inbillar mej att den studsar mot skjulets skröpliga väggar: vad hade vi i den här stan att göra?

Ja, vad hade vi egentligen på galejan att göra!

Förmodligen därför att vi skulle ha haft det lika svårt om vi vistats i någon annan stad.

*

Store gudar!

Perkel har lyckats sälja en liten kolteckning för tre kronor. En liten söt expedit i en modeaffär köpte den, hon tyckte förmodligen mycket synd om oss. Tre kronor — det är mat och kaffe och en strimma ljus mot framtiden. Det är en hel förmögenhet.

Vi sitter på ett billigt matställe och äter. Middag för nittio öre, kåldolmar och rabarbersoppa och en kopp kaffe. Vi äter glupskt och pratar inte mycket, det är som om vi ville kasta i oss matbitarna så fort som möjligt precis som om vi var rädda för att nån skulle rycka dem från oss. Men vi kan vara lugna. Vi äro de enda gästerna på matstället just nu, det är inte middags-tid precis. Men det gör detsamma. Å, vad det smakar! Vi lever opp, vi blir människor igen och märker att vi kan känna njutningens fröjd på samma sätt som under vår bättre period.

Efter kaffet läser vi tidningar, det närmar sej jul och julannonseringen har börjat. Annonser, annonser, annonser. Att det bär sej? Att folk har råd att köpa? Är det inte dåliga tider för alla? Är det inte brist på mynt? Jo. Men det brister inte hos alla. Det finns de som ännu har arbete, som ännu lever som förr. De har visserligen känning av krisen, men inte så starkt att de behöver inskränka sina levnadsbehov. De kan leva som förr, gå på restauranger, besöka nattklubbarna, ha bjudningar och tillåta sej extravaganser. Besynnerligt. Låter det inte som en saga? Jo visst. Som en sannsaga. En sannsaga ur livet.

Men finns det ingen möjlighet för oss med att få det drägligare?

Jag pratar med Perkel, han är mätt nu och inte så apatisk. Han förefaller till och med att vara intresserad. Han lutar sej över bordet och vecken i hans pan-na vittnar om att han tänker. Så säger han:

— Visst finns det det. Det finns chanser för alla. Men de kommer inte alltid. Det skulle kanske finnas en liten, liten utsikt för oss om vi bara kunde kläcka ut en

idé, en riktig piffig idé. Men det skall vara en idé som ingen annan har kläckt ut förut, en splitter ny idé.

— Men hur ska vi kläcka den?

Vi funderar, vi föreslår än det ena, än det andra och förkastar det såsom redan förbrukat. Vi kan inte kläcka ut något nytt. Och efter en timmes fåfänga försök säger jag:

— Du får anmäla dej som reklammålare.

Perkel ger mej en vass blick.

— Det går ett par hundra arbetslösa reklamartister i stan för närvarande, biter han till. Och alla är utexaminerade och har betyg. Jag är självlärd. Jag vet inte hur ett betyg ser ut.

Vi uppger försöket, betalar och går. Det är kallt, vi håller oss i lä och försöker behålla inomhusvärmen så länge som möjligt. Men den försvinner, vi är skralt klädda och det blåser nordvind. Vi ser inte mycket av svälten och nöden. Men den finns. Den håller sej inne. Den visar sej inte på boulevarderna. Vi skulle inte heller göra det, vi sätter mörka fläckar på promenadstämningen, men vi kan inte hjälpa det. Vi bor i ett skjul utanför stan och längtar inte dit så länge vi är mätta och inte allt för uttröttade.

Vi stryker omkring, på smågatorna träffar vi andra vandrare och överallt får vi höra samma jereiad som vi själva vevat. Det är fattigdomens, gråhetens, svältens sång, den är ödmjuk och skygg, blandad med bitterhet och hätskhet. Vi går in på ett litet kafé och får oss kaffe. Perkel försöker sälja en teckning till servitrisen. Men hon skakar på huvut.

— Det går inte, säger hon, det är för många som går, och man kan inte köpa av alla. Jag har ingen lön här, jag har endast mat och dricks. Husrum får jag skaffa själv.

Vi frågar om hon inte är organiserad.

— Nej, jag är inte det, och på det här lilla kaféet betyder det ingenting. Det behövs bara en servitris och det finns tjuotals av flickor som vill bli servitriser.

— Är det många som går här och inte har nånting?

— Om det är! Ett dussin om dan. Somliga säljer kängsnören, andra tvål, några säljer brevpapper och så finns det de som säljer tavlor. Dom får sälja minst och det är inte så underligt. Brevpapper och tvål och skoremmer kan man ju använda, men vad ska man med en tavla, när man inte har så man kan bo ordentligt.

Perkel tiger, det är lönlöst att fortsätta. Han sitter tvär och trumpen hela tiden och jag ser att han grubblar på nånting. Jag förstår honom. Han känner sej förbisedd och det är hårt att höra en sån dom över konsten. Men tösen hade rätt. Vad ska man göra med tavlor och konstverk, när man inte har så man kan äta sig mätt och knappt får husrum för natten? När en människa svälter har hon inte tid att sköta sin själ. Perkel förstår inte det. Han är konstnär. Och han är mycket sensibel. Konstigt att inte sensibiliteten gått bort under vårt hundliv. Under detta hundliv borde han ha blivit grovare, råare, mindre ömhjärtad. Men

han har blivit motsatsen. Hundlivet tycks verka olika på olika människor.

Det blir kväll och natt och vi söker opp skjulet. Dörren är låst som vanligt, vi tar oss in genom ett par lösryckta spjälor på baksidan. Och vår gemensamma fickkassa består av sextioåtta öre, noga och samvetsgrant räknat.

*

Perkel är ett snille. Han har kläckt ut idén, den har ramlat i famnen på honom, han har behållit den och vi har bara att realisera den.

Det gick till så här.

Perkel skulle sälja en teckning Han stegade in i en affär och plockade fram sitt förråd. Men affärsinnehavaren skakade på huvut.

— Nej, sade han, nej, det blir ingen affär av. Sånt där vill jag inte låta skräpa på väggarna. Märkvärdigt att ni envisas med att sälja sån smörja då ni skulle kunna hjälpa oss på ett mycket effektivt och praktiskt sätt.

Perkel tog åt sej alltsammans och blev het om öronen.

— Hur skulle den hjälpen se ut, om jag får dristigheten att fråga?

Affärsinnehavaren märkte bitterheten och ironin, men svarade som om han inte förstått nånting:

— Ni skulle kunna reklamera till jul. Här finns det en himla massa med reklambyråer som springer över varann för att bli först. Men de är för dyra. Vi affärsmän i den här stadsdelen har beslutat att inte anlita dem. Vi ha bojkottat dem helt enkelt. I all hemlighet förstås. De är ju alldeles hutlösa. De tänker ruinera oss. Och jag tror inte de gör det bättre än ni fast de skryter med sina betyg och sina skolor och all modernitet. Liksom det skulle vara nånting att skryta över. Nej, ta och gör nånting för mitt skyltfönster så ska ni få hederligt men inte hutlöst betalt.

Perkel var lite vimmelkantig när han klev ut. Det var inte så märkvärdigt, så mycket som den andre pratat. Men han klarnade och så sträckte han på sej och sa:

— Nu har jag den.

— Vilken?

— Idén naturligtvis. Här ska jobbas, förstår du. Nu sätta vi opp vår egen reklambyrå och tjänar pengar som gräs.

Han refererade samtalet och jag höll med honom. Det var en idé som inte kunde bortsumpas.

Det där hände i morse. Det är några timmar sen dess. Perkel arbetar i sitt anletes svett. För en gångs skull har vi dragit oss in i skjulet på förmiddagen. Perkel

gör förslag och förkastar dem. Han tar uppgiften på blodigt allvar. Han är konstnär. Slutligen visslar han till. Han har lyckats. Det återstår att se om han lyckas hos affärsinnehavaren också. Affärsinnehavare och konstnärer ha inte alltid samma smak. Vi får se.

Perkel går bort med sitt förslag. Jag stannar inne för att vänta på honom. Det är inte bra att vi är två. Och jag känner mej så trött i dag. Det är som om jag gått ett dussin mil på fastande mage.

*

Han lyckades. Han kommer tillbaka med en ovikt tia. Han är röd i ansiktet av belåtenhet. Hungertiden är slut. Det börjar ljusna för oss. Vi skall plöja genom hela stadsdelen med våra förslag. Vi skall referera till David Hanzen, som gav oss första inviten, han är ansedd och är med i styrelsen för sammanslutningen mellan affärsmännen i den här stadsdelen.

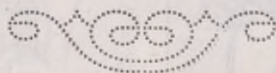
Vi går ut och äter och går sen åt var sitt håll för att värva kunder. Jag går åt söder, han åt norr. Vi skall träffas efter tre timmar.

Det är ett intressant jobb. Och intresserade affärsmän. Jag har tre beställningar efter tre timmar, Perkel har fyra. Sju beställningar på tre timmar, det är storartat. Farväl dåliga tider, hungertider, vargatider! Här skall införas en annan tidsordning! Här skall jobbas!

*

Vi har flyttat från skjulet. Vi gjorde det efter tredje dagen. Vi fick för många beställningar. Vi bor nu i en liten vindskupa, högst opp i en hyreskasern. Perkel sitter inne hela dagarna och arbetar, jag tar opp beställningar. Jag har utvidgat området och härjar nu i andra stadsdelar. Vi får inte mycket betalt för varje beställning, men sammanlagt blir det en bra slant. Vi kan äta oss mätta och kosta på oss en biokväll. Det går mycket tid med att ordna fönstren, men det finns biträden som är villiga och rappa. Vi lever bra. Men det är snart jul och då är det slut med jobbet. Vi vet det och vi lägger av så mycket vi kan för att ha nånting över för julhelgen. Vi vill inte ligga och svälta just då. Och vi minns svältdagarna i skjulet och ryser vid tanken på att vi kanske blir tvungna att flytta tillbaka efter nyåret.

Det snöar ute och det är snart julafton. Vi har inte många beställningar kvar. Men det har varit en ljuvlig tid. Vi har fått arbeta och vi har fått äta oss mätta. Vi har haft skapligt husrum. Vi har ingen anledning att klaga. Men vi ryser när vi tänker på det kalla skjulet som står och väntar på oss, det kalla träskjulet med sina lumpbäddar och sina tidningsbuntar.

Om julens liv och leverne

av Martin Nilsson

Älskelige bror och syster,
just vid denna tid mig lyster
högt i dur, min luta stämma
för att därmed söka hämma
och förjaga sorg och vrede,
plus de påfund som Den Lede
prackar på oss, milda krakar,
tills vi likt de vilda drakar
spruta hatets fräna etter,
eld och svavel, dar och nätter
över alla dem som sträva
att som vänner med oss leva.
Därför, utan stort palaver,
ett behov i dag jag haver
att få säga er, som alla
gå med misantropisk galla:
Låt oss bara negligera
krig och depression, med mera
som med illasinnad iver
tätt i onskans hasor kliver.
Vänd ert objektiva öga
emot nordanlandet höga —
eller låt er blick få glida
över söderslätter vida.
Skåden huru våran store,
gamle, gode farbror Bore
allting pudrat med sin vippa,
så väl mark som skog och klippa —
och desslikes, sjö och dike
glasbelagt, i vårat rike.

Ä'cke då gudomligt, vänner!
Tänk sån salig frid man känner
inför vinterlandets enhet
i dess oskuldsvita renhet
här i våra kalla zoner,
där vi, enligt traditioner,
mände rusta oss att fira

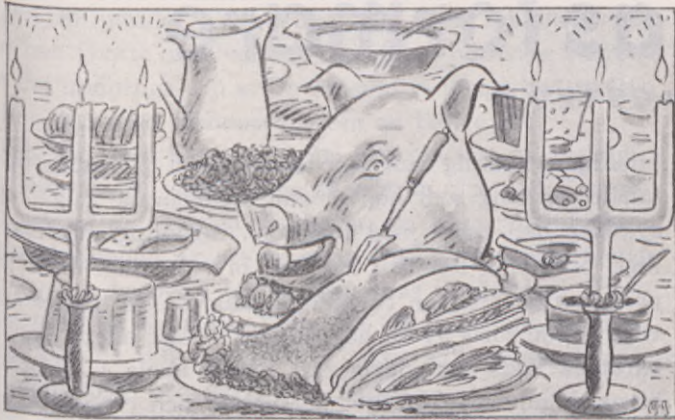

julens högtid, med att svira
uti festligt liv och leja.
Svenska folk, stätt opp och heja:
Du som sitter hög och värdig
välombonad, frisk och färdig
i ditt slott, en strong diktator,
var för en gång skull donator
för de bröder, systrar kranka,
vilka dan i ända vanka
isolerade och trista —
skriv på deras bidragslista
någon liten hacka bara
för att deras julfröjd klara!
Låt oss sen i glättig gamman
gånga ut på stan tillsammans
för att våra mynt förvandla
till julklappar. Sno er handla!
Uppskjut ej till sista dagen
för då blir ni lätt bedragen
på konfekten, som det heter,
och er noslängd blir en meter —
ity, rätt ni i trafiken
går och drullar, stängs butiken.

Uti dessa tider bråda
 låtom oss, o vänner, skåda
 hur vår arma husfar stånkar
 där han stretar, drar och kånkar
 för att få ihop de schaber
 som är julens stora aber.
 Och vår stackars husmor sedan,
 hur hon gnor från ny till nedan
 uti kökets regioner
 bland de knappa krisransoner
 som hon sparat för att klara
 julens trenne dagar bara.
 Men när varje vrå är fejad
 och varenda maträtt grejad,
 dito julens agremanger,
 blomster, takris och girlanger
 härs och tvärs i taken pråla,
 medan tusen julljus stråla
 dukar man på hemvävsdrälLEN
 bordet, i den stilla kvällen.
 Då är stunden äntligt inne

Mitt på golvet ståndar granen
 hög och dryg som storsultanen,
 dekorerad, överfuller
 med de krims-krams-krusiduller
 och den glitterflärd, som granar
 trivas med, likt storsultanar.
 När vi krubbat och fått "klappar"
 kan det hända att vi schappar
 opp och tar en dans kring faten
 för att skaka undan maten.
 Hoppa med här i kadriljen —
 vi hör alla till familjen —
 pulsen brinner, hjärtat glöder,
 vi är alla systrar, bröder!
 Om du så är skär i nosen
 som den ädla trädgårdsrosen,
 eller len som Sarons lilja
 eller sträv lik golvet's tilja,
 eller svart som morianen,
 eller röd lik mohikanen,
 eller brun som singalesen
 eller blekgul som kinesen —
 så sak samma kan det göra
 till vad ras du råkar höra
 utifall du tillhör bara
 släktet "homos" sköna skara!
 Ta dä lugnt, ha ingen bråska —
 julen varar ju till påska —
 men kläm i, så huset gungar:
 Trevlig jul, båd folk och kungar!!

när med fridfullt barnasinne
 man får syskonringen sluta
 och sig bänka, för att njuta
 med de sunda, friska krafter,
 all den mat som magens safter
 längtat efter, många dagar.
 Var så god — om ni behagar!
 Här finns, trots de tider snäva,
 nog med mat för varje kräva!

Av EMIL HAGSTRÖM

VILKEN HEMLIGHETSFULL makt är det som driver en människa att offra de lugna och säkra vägarna genom livet och kasta sig in i ett sådant äventyr som att leva för och på sin penna eller pensel? Jag har mångfaldiga gånger gjort mig själv den frågan då jag hört talas om unga konstnärers eller författares uppoffringar och svårigheter. Men då jag nu sätter mig ner för att skriva om detta ämne, är jag inte alls övertygad om att lyckas eller att jag är någon auktoritet på området. Jag har ingen linjal att rita mina beräkningar efter och inte heller har jag en förutfattad tro som grund, utan jag vill endast följa mina egna flyende tankar och göra ett försök att genombryta den mur av tystnad, som vilar kring de okända konstnärernas öde. Om sedan dessa rader i någon mån kan stimulera läsarens intresse för konst och litteratur skulle det glädja mig mycket.

Vägen till människornas motiv, grunden för våra handlingar, ljusspelet och dagrarna i det mångskiftande liv som vi kalla vårt, allt är vid första påseendet så utan bestämda formler, att man känner misströstan. Men då man i ett fall som detta intet har att förlora, men har allt att vinna, kasta vi oss med frejdigt mod in i problemet. Ja, vi konstatera att vi bli rikare genom att lära känna andra kategorier av människor än vi själva, att vi berikas genom att försöka förstå ting och själstillstånd: Vi kunna le åt dårskapen och känna medlidande med den svage och förfördelade och vi komma i lättare kontakt med livet självt, vårt liv med de tusen vägarna till lyckan, framtiden — eller besvikelsen.

Under mina vandringar land och rike omkring kom jag en dag in till en medelålders dam, som var mycket

intelligent, vänlig och förstående, bjöd på kaffe och talade om ting som hon trodde intresserade mig. Jag sysslade den tiden med teckning, ingenting märkvärdigt, bara små försök i kol och blyerts, men dock så pass mycket att man i ungdomlig förvillelse trodde sig vara någon sorts av en högre makt utvald adept. Inom parentes hade jag aldrig fått någon skola i berörda ämne, kände mycket litet perspektiv och croquisteckning, men gick på i ullstrumporna efter mitt eget huvud och har sedan fått skämmas för mina ungdomsförvillelser. Liksom så många andra på den knagliga stig som leder till självkritikens höjder, belysta av det bleka, sakliga dagsljuset, som uppenbarar idel fel och brister. Därför att jag kommit i avsikt att söka sälja teckningar talade den förstående damen om konst. Och i det sammanhanget sade hon några ord som under alla dessa år legat i mitt innersta.

— Jag tycker, sade hon, att vår tids martyrer är konstnärerna och författarna. Ni, som konstnär, förstår mig säkert. De lida och kämpa för sina idéer i högre grad än några andra människor i vår värld. Ofta för en mycket ringa ersättning, ofta för att endast finna besvikelse och nöd. Människorna borde visa författarna större förståelse.

Bortsett från att jag inte var någon konstnär, hade den snälla damen fullständigt rätt. Det borde göras mera för konstnärernas och författarnas sak. Vi behöva trots allt konst och litteratur. Men är det inte många gånger ett alltför dyrt pris som måste betalas av konstens och litteraturens arbetare i det fördolda, de okända konstnärernas nöd och lidande ropar till samtiden och de trygga i landet.

En ung man kom resande nerifrån mörkaste Småland. Han hade sålt sin gård, som han arbetat ihop under en lång vistelse i Staterna. De slantar som han sålunda fått till sitt förfogande tänkte han leva på medan han skrev en roman om sitt hårda liv därute i västern. Detta hade varit hans dröm ända från barn- domen: att få tillfälle att skriva en bok, att få säga sitt hjärtas mening till människorna. Men han hade tusen svårigheter att övervinna. Hans svenska var inte oklanderlig och han måste ta kurser, hans komposition genomgick den ena förvandlingen efter den andra. Men han var brinnande i sin tro och tog med jämnmod alla svårigheter. Slutligen var pengarna all världens väg. Boken ville ingen förläggare befatta sig med. Endast titeln kom i tryck — på en bok av en annan författare. Han arbetade i det längsta, trodde i det längsta, men måste slutligen ge upp den ojämna kampen. Han hade varken fysik eller nerver att bo kvar i huvudstaden med dess hänsynslösa metoder i tillvarons kamp, utan reste till sin hembygd. Efter någon tid hörde vi, hans vänner, att han dukat under för tuberkulos.

Vilka motiv som ledde honom till alla hans uppoffringar är ganska klart. Han ville säga människorna vad han tyckte om livet och samhället, han ville skriva om det underliga och svåra liv som vi leva i tyst resignation och med förhoppning om en bättre tid.

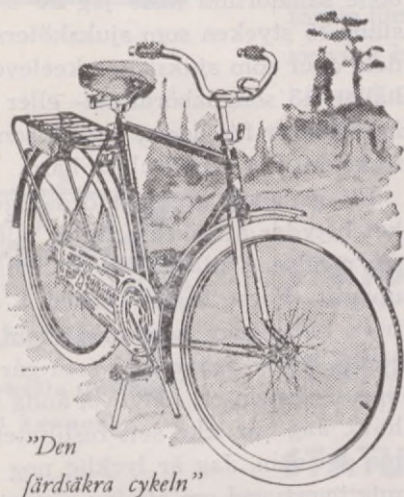
Vile du i frid, broder. Vi stå alla vid samma avgrunder som du, vi vandra alla på samma alpstigar i hopp om att nå de sollysta höjderna, de klara utsikterna; enda skillnaden är att vi ännu inte stupat på vägen. Du var en broder i himlastormarnas broderskap. Parnassen nådde du aldrig annat än i dina drömmar. Men vem kan nå det ouppnåeliga? Det sällsamma landet östanom solen och västanom månen?

En annan av mina vänner, en skulptör, var även diktare och målare och vi stanna något vid hans fall. Han

talade ofta om människan och hennes bestämmelse, och han liknade vår resa vid en vandring uppför ett ofantligt högt berg. En del människor kommo bara ett stycke på väg, stannade i lugn och ro och byggde sig en hydda under det själviska välbefinnandets fikonträd. Andra åter fortsatte halvvägs uppför berget, tyckte att de gjort en storartad insats i mänsklighetens bergbestigning och vilade på självbelåtenhetens lagrar. Men åter andra hade fått den eviga vandraron i sina själar. De kunde inte stanna utan att se toppen. Kanske nådde de aldrig tillvarons alptopp annat än i sina drömmar: Kanske skulle de likt Moses aldrig få komma in i det förlovade landet. De vandrade oavbrutet, kunde aldrig finna frid eller behag i den stilla odlarlyckan. Till denna tredje klass räknade han sig själv och alla de okända konstnärerna och författarna, de där alltid söka, alltid hoppas, alltid kämpa för att nå sina mål. Och resans besvärligheter kunna inte övermanna deras vilja. De följa skaldens motto: Det är skönare lyss till den sträng som brast än att aldrig spanna en båge.

De okända konstnärerna äro många. Du möter dem var dag. De följa sina egna dunkla och krångliga vägar. Ofta ser det ut som hade de gått vilse i människodjungeln, ofta synes det dem själva, som vore allt meningslöst. Men de kämpa och lida och försaka och offra sig för sina idéer och sin konst. Och i ödesgudinnans väv utgöra de ett betydelsefullt inslag, en brinnande ränning utan vilken hela vävens kanske vore banal och färgfattig. Mina vänner, författaren från mörkaste Småland och skulptören, som såg sina dagars ljus i översta Norrland, äro borta, men deras plats i ledet har besatts av nya drömmare och himlastormare.

Och evinnerligt vandrar jorden i dagar, år och tidevarv, evinnerligt som de okända vandringsmännens eviga resa mot sanningens berg.

"Den
färdssäkra cykeln"

Se årets modeller hos någon av våra återförsäljare. Adresser på rikstelefonkatalogens sista sida.

A.-B. NYMANS VERKSTÄDER, UPPSALA
Norra Europas största och ledande velocipedfabrik

Några erfarenheter . . . (Forts. fr. sid. 10)

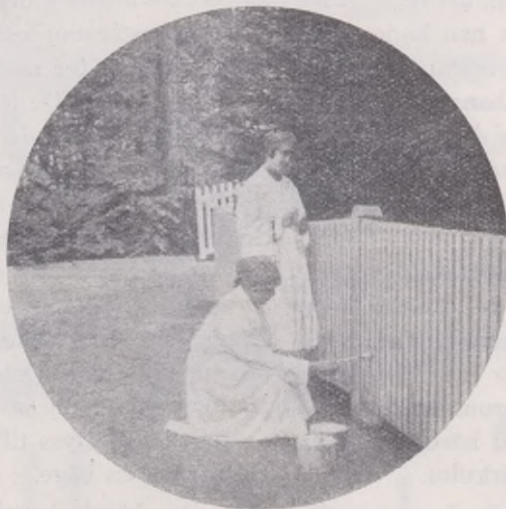
Arbetet var helt satt i system, men det kan inte förnekas att det krävde rätt mycken personlig tillsyn och övervakande från ledningens sida. En del av inomhusarbetet ordnades och tillsågs av sjuksköterskorna. Vad trädgårdsarbetet angick leddes det i stort sett av förvaltaren, men som tur var är jag själv en stor trädgårdsamatör. Jag ledde också i flera år en kurs i tavelinramning, något som alltid roade deltagarna, icke minst när de vid slutet av varje kurs fick lov att inrama ett par av sina egna tavlor. Närmast som en kuriositet kan jag nämna att vi också i ett par år försökte oss på silkesodling, som sköttes av patienterna; då jag ansåg att utbytet blev för dåligt i förhållande till den tid som lades ner på odlingen gav jag upp den.

Några siffror rörande arbetet kunna kanske intressera; under ett år, taget på måfå, arbetades det i hushållet 8 000 timmar, med trädgårdsarbete 3 700, med sömnad 1 500, med måleriarbeten 600. Jag hävdade alltid att när det överhuvud skulle vara tal om att patienterna arbetade, så skulle de också vid givna tillfällen, t. ex. vid sjukdom eller semester, helt eller delvis kunna träda i den frånvarande kvinnliga personalens ställe, vilket också skedde. Ett exempel från en på måfå vald dag visar hur patientarbetet fördelade sig. Den 17 juni 1920 voro 18 patienter sysselsatta inomhus, 14 arbetade i trädgården, 2 i bokbinderiet, 2 i barnkolonien, 1 i tvättstugan och 1 med kontorsarbete.

Naturligtvis var det meningen att arbetet skulle utföras för att gagna patienterna; att det också gagnade sanatoriets ekonomi var dessutom säkert. Det har ofta sagts och skrivits att arbetet verkade direkt botande på sjukdomen, och man har använt uttrycket "arbetsterapi". Jag har aldrig använt detta ord, ty jag tror inte på arbetets direkt botande verkan, dess betydelse för mig ligger däri att musklerna och hjärtat övas. Men arbetet för även annat med sig, som man inte bör bortse från. Det är lätt att komma i närmare beröring med och att samtala med patienterna, när man rör sig i deras sällskap medan de arbetar. Och den rent själsliga inverkan som arbetet har på många patienter bör icke förglömmas. Många kommer till sanatoriet nedtryckta över sin sjukdom, bekymrade över att ha mist sin anställning, ängsliga för framtiden. Sängliggandet och långa timmars vistelse i ligghallen ger riklig tid till grubblerier över dessa ting, och det är inte underligt att det ofta kom patienter och frågade om de inte snart fingo börja arbeta, och många ha sagt mig hur mycket arbetet hjälpt till att skingra de tunga tankarna och få tiden att gå.

Några svårigheter med arbetet har jag egentligen inte haft. Patienterna sågo genast de kommo till sanatoriet hur de andra arbetade och gled sedan på ett naturligt sätt in i det, när deras tid kom. På det hela taget har jag hos patienterna mött stor förståelse för arbetets betydelse, naturligtvis höll jag också föredrag

för dem om detta och utvecklade min syn på saken. Jag har också haft glädjen att förevisa patientarbetet på Nakkebølle sanatorium för många in- och utländska läkare — däribland åtskilliga från Sverige. Sanatorieläkare ha alltid uttalat sig med stor tillfredsställelse om vad de sett och önskat sätta igång med något liknande vid sina egna sanatorier, vilket också i ett par fall skett. Men flera av de främmande läkarna framhöllo de svårigheter de skulle möta härvidlag. Jag förstår också att det är mycket lättare när man kan börja med patientarbetet redan

Målning.

från början, såsom jag gjorde vid de två sanatorier som jag satte igång, och att det säkerligen kan vålla svårigheter och kräva ändringar i sanatoriets tidsindelning och andra förhållanden, om man skall införa arbetet på ett sanatorium som har en lång verksamhet bakom sig och där detta slags arbete är en nyhet.

När jag nu säger att patientarbetet på sanatoriet lägger en god grund för ifrågavarande personers arbete efter utskrivningen, ligger det nära till hands att fråga om jag själv gjort något för att sysselsätta utskrivna patienter. Ja, det har jag. När det varit möjligt har jag förhjälpt dem till en eller annan anställning, men det har naturligtvis endast varit ett mindre antal som jag kunnat hjälpa på detta sätt. Med Nationalföreningens samtycke har jag anställt en del utskrivna patienter vid sanatoriet, när detta varit möjligt. Under loppet av de första tjugofem åren av min verksamhet vid Nakkebølle sanatorium hade jag av utskrivna patienter anställt 25 stycken som sjuksköterskor eller vikarier för dem eller som sjuksköterskeelever, 57 hjälp inom hushållet, 13 som laboratorie- eller kontorsassistenter eller vikarier för dessa, samt 3 som ledarinnor av en feriokoloni för tuberkulösa barn.

Ett gammalt grekiskt ord säger: *panta rei*, vilket betyder att allting flyter eller befinner sig i ständig rörelse. Detta kan även tillämpas på sanatoriernas uppgift. Först bestod kuren i vila, promenader och frisk luft, sedan kom arbetet in, och nu har det lanцерats en ny behandling som går ut på att patienterna ligga i sängen ett halvt, ja ända till två år, om det behövs. Jag har icke sett resultaten, så jag kan inte döma om dem. Jag är lycklig nog att fortfarande känna mig övertygad om att jag gagnat de patienter som anförtröts i min vård genom att låta dem arbeta.

EN JULHISTORIA

(Forts. fr. sid. 12)

Johans ögon lyste, medan han girigt lyssnade.

— Å, tänkte han, omedvetet uppfylld av en rysande beundran — å, så hon kan narras, mor!

Men den kvällen grät han sig i sömn. Det hade känts så besynnerligt, när mor läste aftonbönen med honom. "Gode Gud, gör Johan till en snäll gosse! Amen! Han kunde ju aldrig få bli snäll. Han kunde ju inte jaga bort lögnen, som stod och hånlog vid hans huvudgård. Ty snart var det julafton, och en jul utan julklappar — nej, det gick inte alls att tänka sig —

IV.

Johan bockade och tog i hand. Det var så många, han skulle säga tack till — far och mor, faster Augusta, morbror Lars, tant Anna, jungfrun Lisa.

Tomten hade inte gått förbi. Johans julklappar fyllde ett helt litet bord borta i hörnet, just där granen stod.

Han såg mycket högtidlig ut, medan han gjorde sin rond, men riktigt glad kände han sig inte.

Det var något, som var fel —

Johan låg i sin säng, trött av den stora kvällens händelser, som bullrat likt en feber genom hans hjärna.

— Mor, sade han plötsligt, det här är inte rättvist. Du har narrats om tomten, men det gjorde du bara för min skull, för att jag skulle vara snäll. Och du fick inte mer än fem julklappar. Jag har narrats mycket, mycket mer. För det var inte alls sant, att jag var uppe hos Nils, och allt det där, som jag berättade om hans pappa och bion och elefanterna i Nilen och aporna och gottpåsen, som jag glömde kvar — det var inte heller sant. Jag vet inte alls om Nils har någon pappa. Men jag fick tolv julklappar, fast jag narrats mycket, mycket mer!

Men riktigt glad kände han sig inte . . .

Nu tog gråten honom. Hela hans lilla kropp skakades i snyftningar, och han slog händerna för ögonen:

— Å, mor, kan du förlåta mig? Du får ta tillbaka alla mina julklappar, det gör alldeles detsamma. Jag bryr mig inte om dem. Det finns inget mera, som jag bryr mig om. För jag tror inte heller, att det finns någon rättvisa. Säg, mor, finns det någon rättvisa, när jag får tolv julklappar, fast jag har narrats mycket, mycket mer än du?

Prenumerera på

Pris pr år kronor 5:—

(Lungsjuka erhålla tidskriften för 3 kronor)

STATUS, som är det enda officiella organet för Sveriges lungsjuka — språkrör för De Lungsjukas Riksförbund — innehåller värdefulla artiklar i medicinska och sociala frågor, inlägg i för de lungsjuka aktuella problem av läkare och lekmän, noveller av våra bästa författare, aktuella kåserier, förströelse i form av korsord och schackspalt — "Patienternas spalt" ej att förglömma, där sanatoriepatienterna själva medarbetar.

STATUS är de lungsjukas egen tidning.

STATUS äges av de lungsjuka själva.

STATUS är pigg vaken och obunden!

Gammel-Ante ropar . . . (Forts. fr. sid. 18)

han trodde. Som han stod där och stirrade in i snöyran visste han plötsligt inte längre, om han skulle gå fram eller tillbaka, nedåt eller uppåt — — hela världen snurrade runt i en enda vild, förfärlig yrdans och han själv snurrade med. Han var visst förfärligt trött, tröttare än han själv vetat om — —.

När han vaknade till medvetande igen, låg han på marken med huvudet mot en trädrot. Han låg mjukt och gott i snön och de fallande snöflingorna tycktes honom inte längre så vilda och yra, tvärtom var deras dans sövande och rogivande. Helst hade han velat lägga sig ned att sova med detsamma, men han visste ju, vad det betydde. Döden var det att somna i snön, döden att lägga sig till ro i detta vita, mjuka, sövande, som var som en slöja mellan honom och livet. Livet — — plötsligt mindes gamle Ante allt gott det ännu kunde bjuda också den, som gick på sitt åttiofemte år. Han mindes värmen och ljuset därnere i lapphemmet, där han var väntad och hade sin givna plats, när han ville, han mindes det heta, salta kaffet och pastorsns ord, när han kom till kyrkhelgerna och predikade i byn. Han mindes tobaken, som knastrade så gott i pipan och han mindes graven, där de lagt Maria, hans gumma, och dit han ibland brukade gå på besök. Han mindes allt det sköna han lämnat bakom sig — — vem vet, kanske det ännu kunde bli en sommar också för gamle Ante. Och plötsligt ville han åter leva, brinnande och hett.

Med armar och ben stretade han förtvivlat för att komma upp ur snödrivan, som lade sig allt tjockare på hans bröst, på armar och ben, men han orkade inte längre gräva undan snön. Han försökte ropa, men ropet kvävdes i hans bröst. Vem skulle också höra honom, här på ensliga lågfjället, vem skulle svara på hans rop? Jo, ett rop hördes, men det var endast en lom, som skrek någonstans nere på en tjärn. Men hörde han inte också något annat? Klövar, som knäppte, grenar, som brötos, något, som släpades och drogs över snön. En renraid var det, som kom, en renraid mitt i djupa skogen. Vem kunde det väl vara, som kom ned från fjället så här dags, så här års — — alla lappar hade ju för länge sedan dragit sig ner från fjället med sina renhjordar? Än en gång försökte han ropa, men ropet fastnade som förut i hans strupe. Och ännu syntes ingen till, fast klövarnas knäppande blev allt tydligare och man hörde ackjorna gnissla mot snön. Så sakta den där renraiden körde och ändå lät det, som den gick i vild karriär över stock och sten!

Med ens trodde han sig veta, vad det var för en renraid. Det var Döden själv, som kom med sina trogna korrerar för att hämta gamle Ante till sig. I hans ackja skulle han ligga tryggt nedbäddad och färdas över gränsen till det okända land, som han ibland tyckt sig skymta ovanför de dimblå fjälltopparna. Och han skulle ha gott sällskap, ty Döden brukade hämta flera gamla lappar på en gång, det var en praktisk karl. Och så lade han dem i var sin ackja och spände en härk framför och band så ihop alla ackjorna, så att de bildade en hel raid. Kanske hade han rent av hämtat en eller

annan av gamlingarna därnere på gammelhemmet i förbifarten. I så fall hade de nog stretat emot, de stollarna, och i det längsta nekat att lämna sina sköna, mjuka bäddar. Men gamle Ante, som låg här ensam och övergiven i snön, började i stället känna sig otålig över att Döden var så långsam och sävlig av sig. Han frågade inte längre så mycket efter livet. Han hade det inte längre så bekvämt i snön, tyckte han, han låg bestämt på en sten och dessutom började han frysa. Och se, frysa, det var då det värsta han visste, när det nu nå'n gång hände sig så galet, att han gjorde det. Nu hade han visst fått frossar i sig riktigt, han kände hur den kröp ner efter ryggbastet på honom och bet sig fast i lungorna som en stor, ettrig orm. Om inte Döden raskade på, så låg han ju här och rakt frös lunginflammation på sig, när han kunnat ligga och ha det skönt och bekvämt nere i ackjan. Han fick bestämt lov att ge honom en körare, själva Döden hade visst börjat bli gammal och slö. Ja, man kunde ju också förstå, att han haft mycket att stå i på sista tiden — —.

Och så lyckades han äntligen få luft nog i sin strupe för att ropa på lapska åt det håll, från vilket han tyckte sig höra renraiden komma:

Hör du Död, nu får du allt lov att raska på litet, för annars ligger jag rakt här å fryser ihjäl!

Inget svar kom, endast knäppandet av klövarna och härkarnas fnysande, som tycktes komma närmare. Kanske kunde de inte hitta vägen riktigt. Ante fick nog lov att hjälpa dem litet till. Och så lyckades han än en gång klämma fram ett svagt rop ur sin hop-snördra strupe:

Hör du Död, om du inte skyndar dig litet mer, så skall du se, att jag har frusit ihjäl, innan du hinner fram. Och vad batar då alla goda fällar du har i din ackja?

Nu — — nu hörde han tydligt, att knäppandet av klövarna kom närmare. Och plötsligt bröt den vita härken, Dödens granna ledarren, med ett vilt fnysande fram ur småskogen och stannade med skälvande leder strax framför gamle Ante, där han låg. Bakom honom släpade den första ackjan och i den satt ett pälsinsvept bylte, som mycket väl kunde tänkas vara Döden själv, fast det såg man ju inte så noga i det här mörkret. Jo, det var nog så i alla fall och gamle Ante sträckte välkomnande sina domnade armar emot honom för att bli lyft upp i ackjan. Han stretade inte längre emot, han kände inte längre någon längtan tillbaka till livet utan lät sig villigt sjunka ner i den ljuva, trötta domningen, sedan han hälsat honom med några ord, viskade på lappska:

Välkommen, Död, så hann du i alla fall fram i rätt tid. Nu skall det bli skönt att sova.

Så kände han bara, att han lyftes upp och bäddades ner i ackjan, innan han domnade av i en ljuv och varm medvetlöshet bland de mjuka fällarna.

Men lappdoktorn, ty det var han, som måste stiga ur sin egen ackja, och nu pulsade i snön vid sidan av sin lappske vägvisare, sade litet otåligt:

Den gamle token — — det var allt i sista stund vi

kom. Tur att jag råkade ta den här vägen tillbaka från förlossningen i nybyggargården, annars kunde det gått illa för Lapp-Ante. Jag har alltid sagt, att det skulle sluta illa för honom en dag. Ättifem år och envisas att ge sig molensam upp i fjället var sommar till långt inpå hösten, när man kan få ha det lugnt och skönt nere på lapphemmet! Tur att han ropade på oss — — men vad var det egentligen han skrek? Min lappska är ännu skral, men jag tyckte det var något om döden. Döden — — prat, den gamle token kommer nog att äta många grötar än och röka många sura pipor, om jag känner honom rätt. Lappgubbar ha inte ett utan sju liv som kattorna och den här är segare än alla de andra tillsammans. Vi skall nog lura döden den här gången med, skall du se — — det finns ett medel mot lunginflammation hemma, som räddat klenare liv än detta, om nu så illa skulle vara. Men vi får se till att få honom till sjukstugan fortast möjligt.

Men gamle Ante hörde honom inte längre. Han låg djupt insomnad bland fällarna och på hans insjunkna mun vilade ett litet illfundigt leende. Han drömde, att han låg i Dödens stora ackja av vitaste silver och fram-

för sprang den vita härken, nej, den flög. Den var så vacker, den hade rosenröda klövar och när den fnös, flög det eld ur näsborrarna på den. I vildaste fart bar det uppåt, uppåt, alltjämt uppåt, över den bruna fjällheden, som inte längre var brun utan flammande röd av ljung, upp över de stålblå lågfjällens branter, allt högre och högre, upp över de snövita fjälltopparna, som blevo allt mera dimmigt blå, ju högre han kom, och som till slut blevo ett med himlen och luften. Äntligen skulle han då nå så långt — — aldrig mer behövde han komma ner till den platta slätten runt den instängda kyrkbyn. Äntligen var han fri, fri — —.

Och med en liten suck av belåtenhet rätade gamle Ante ut sig i ackjan och lade sig till ro.

— — — Sannerligen tror jag inte den gamle lappen lurade oss ändå, sade fjälldoktorn bekymrad, när de hjälptes åt att lyfta ut honom framför sjukstugan i kyrkbyn. Han tycks vara död, stendöd och inga läkemedel lär kunna återkalla honom till livet — det var väl hjärtat, som inte stod bi. Men han ler så gott i döden — — må han vila i frid.

ETT ÄVENTYR

(Forts. fr. sid. 20)

— Kan du tänka dej, sade frun, att pojken är så rädd för våran snälla hund, så att han skakar i hela kroppen.

Doktorn tittade forskande på Sven.

— Kom får jag tala med dej, gosse, sade han och sträckte ut sin hand mot Sven.

— Hur är det fatt med dej? sade han vidare och såg in i Svens ögon.

— Jag är så rädd, sade Sven. Och så har jag gått ut olovligt.

— Vad skulle du göra ute, då? frågade doktorn. Han lät inte sträng.

— Jag skulle se på lokomotivet nere i butiken, svarade Sven stammande.

Doktorn gav sin hustru, en menande blick, och hon försvann för en stund. När hon kom tillbaka, hade hon med sig ett stort glas saft och en tallrik kakor.

— Sätt dej nu ner, så får du smaka det här, sade hon.

Och nu var Sven så pass lugn, att han vågade se sig omkring. Han blev häpen över vad han såg. Det här rummet var finare än det finaste skyltfönster. Och det var så ljust och varmt. I himlen var det nog så här ljust.

Han fick berätta om hur han hade det. Han berättade om mor, som var borta hela dagarna och arbetade, om vindsrummet de bodde i och om stjärnorna, som han såg från sitt fönster när det blev mörkt på eftermiddagarna.

När Sven druckit ur all saften och ätit upp kakorna, krängde doktorn av sig den vita rocken och klädde sig i annat.

— Jag ska följa med dej hem, så att du inte går vilse, sade doktorn. Jag vet, var du bor.

Så fick Sven tacka, och med doktorn som sällskap kom Sven hem till hyreshuset, gick uppför alla traporna och kom in.

Då var mor så nyss inkommen, att hon inte ens hunnit ta av sig kappan. Men hon hade tänt lyset.

— Kära Sven, sade hon.

Och så fick hon se doktorn och neg för denne.

Doktorn tog i hand och hälsade och talade om, vad som skett. Sven satt på en stol med händerna knäppta i knäet. Hans upplevelser voro så många och så underliga, att han hade svårt för att göra reda för dem.

Mor och doktorn talade länge med varandra.

— Pojken behöver ha sjukhusvård, sade doktorn. Hans nerver äro trasiga, så liten han är. Jag ska styra om, att han får god vård. Och jag tror, att det inte ska vara svårt att rätta till hans ben, så att han inte behöver gå och vara lytt hela sitt liv.

— Men pengar, pengar . . . sade mor.

— Oroa er inte för det, sade doktorn. Det finns möjligheter att ordna den saken numera. Och utrustningen ska' ni inte sörja för. Vi hade en pojke just i Svens ålder, men den förlorade vi. Det finns kläder efter honom, så nog ska Sven bli snygg. Och känner jag min hustru rätt, så. . .

Och det blev bestämt, att Sven skulle få komma till sjukhus efter helgen. Han skulle bli riktigt bra i sina ben, hade doktorn lovat, och Sven trodde lika fast på doktorn som på mor själv.

Innan doktorn gick, stack han en slant i handen på mor.

— Det är en liten julslant åt er.

Och så gick han.

När doktorn gått, väntade Sven, att mor skulle se så där förebrående på honom, som hon brukade göra ibland, när han burit sig dumt åt. Men det gjorde hon inte. I stället strök hon honom över kinden och sade:

— Min kära, kära gosse.

LEGENDEN OM ...

(Forts. fr. sid. 8)

de medeltida kristna Marialegenderna äro ju ofta så tvetydiga och varandra motsägande, att man ej må förundras över, att de under sina långa vandringar upp till det nordligt och avlägset belägna Finland kunnat bli en smula omkastade i fråga om händelseförloppet. Och även om i Kalevalasagan den herodianska fiendeskapen vändes mot den unga jungfrumodern före sonens födelse, skall man dock finna, att den unga Mariattas motgångar fortfara också efter barnets födelse, såsom händelsen var med den bibliska Maria och hennes livsfrukt.

*

När nu Mariatta uppnått stallet i skogen, där hästens ångande andedräkt får ersätta den sköna bastuvärmen, föder hon äntligen sin son. Hon tvättar och lindar barnet med hjälp av den trogna Piltti och lägger det så i krubban med en bön till hästen att han må hålla den lille varm genom att andas på honom. Här inne håller hon sig nu gömd och sköter och pysslar om sin lille son. Så en dag då hon håller gossen i sitt knä, försvinner han plötsligt ur hennes armar och slagen av skräck rusar hon ut för att söka honom. Hon söker i skogen, hon letar i gräset och bakom skvaltkvarnens stenar, men förgäves. Hon niger för en strålande stjärna, som hon möter och frågar:

"Stjärna, som av Gud är skapad!
Vet du intet om min gosse?
Säg mig, var den lille finnes,
var mitt gyllne äpple dväljes!"

Varken stjärnan eller månen vilja dock lyssna till hennes bävande bönefråga; först då hon frågar den strålande solen får hon veta att.

"i ett kärr han står till midjan,
upp till armarna i sandmon."

Mariatta finner honom och räddar honom från faran att begravas i jorden. Men ännu är ej faran riktigt över, ty han är ännu ej döpt och bär intet namn. Hon anmodar en gammal gubbe, Wirokannas, att utföra dopet, vilket denne dock vägrar göra förrän någon har granskat barnet och avgjort, huruvida det bör få leva. Då kommer Wäinämöinen, "den ovanskelige siarn" och ser på barnet. Han anser dock, att då gossen alstrats

av ett markens bär och dragits ur ett kärr, bör man slå honom med en klubba och sänka honom ned i den jord, som Wäinämöinen anser honom härstamma från. Men då sker på nytt ett mirakel: den knappt två veckor gamla gossen börjar tala. Han håller ett strafftal till Wäinämöinen och förebrår honom alla de mindre vackra handlingar, som denne i sin ungdom företagit. Nu häpnar gubben Wirokannas och döper i hast den lille

"till en konung av Karelen,
till den man som makten vårdar."

Fylld av harm och blygsel vandrar nu Wäinämöinen ned till stranden och stiger i sin båt och lämnar i vredesmod Finland. Men han spår, att en dag skall man sakna honom och önska honom tillbaka. Han seglar så i sin kopparbåt upp i högre rymder, men han

"lämnade sin sköna harpa,
strängaspelet, kvar i Suomi
och de höga runosånger
åt sitt folk till evig glädje."

*

Så slutar sången om Kalevalas jungfrumoder, Mariatta, och hennes son. Och utan att något mer nämndes om sonens vidare öden, hör dock den lyhörde lyssnaren till dessa runosånger, klanger av både dur och moll, om lidande, död och seger över döden.

Dessa kärva, märgfulla strofer, sjungna om fornfinsk heden tro och om barnet i Kytömäkiskogens stall, de sia även om en kommande seger för den lära, som fått sitt namn av Vita Krist, den blivande Mästaren från Nazaret, barnet i Betlehems krubba.

Drick och njut av
HERMES KAFFE —

Kaffet där kvalitén är högre än priset
och smaken huvudsaken.

Ombud antagas. Åberopa denna tidning.

KAFFE A/B HERMES
Liljeholmsvägen 4 - Stockholm 9
Tel. 45 10 02, 45 10 45, 45 12 32

Mjöl

innehåller
alla
näringssämnen

därför är mjölk
både mat och dryck

SVAN
HOLM

ENGELSKA MINIATYRER (Forts. fr. sid. 22)

sättet hela natten, belönades hon långt efter länge för sin trogna väntan: — morgonen kom, det första ljuset spred sig i strålknippen över horisonten, havet sänkte långsamt sin vidsträckta skiva mot öster — solen seglade högt upp på himlen.

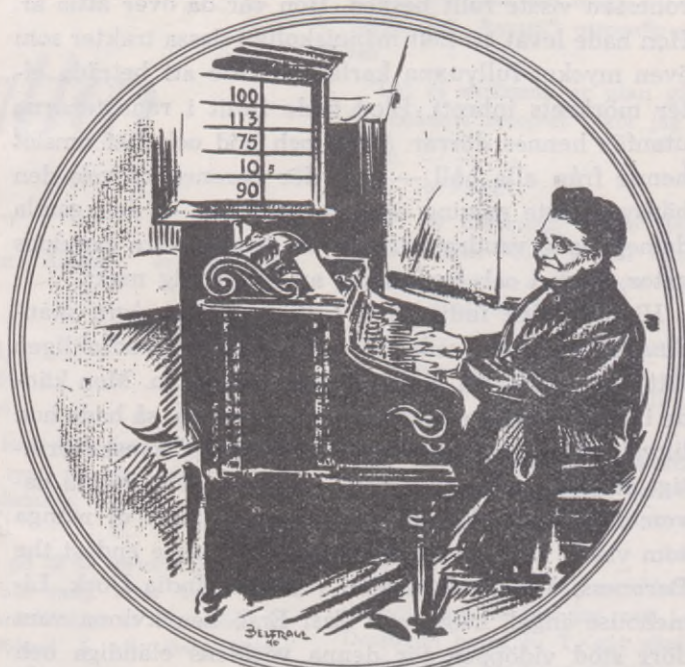
Baronessan som levat ett helt liv i det fattigaste England, visste till fullo vilket sällsynt under en soluppgång är för den som bor i slummen. Och därför skydde hon ingen möda för att med alla sina sinnen uppleva detta skådespel ute på öppna havet i sitt nittonde år.

**II.
Helgonet i East End.**

Baronessan Emma Anderson Leijonhielm kom genom sitt giftermål med sjökaptan Eric Leijonhielm till London 1887 där hon öppnade sjömansmissionen i West India Dock. Skötseln av denna mission var befriad från varje slag av byråkratism och den för sjömän så förhatliga välgörenheten. Det var väl därför för sjömännen trivdes så innerligt väl i hennes anspråkslösa och fattiga krypin. Efter sin makes död var baronessan oftast lika blottställd på timliga ägodelar som de hjälpsökande själva. Hennes goda humör, hennes personliga råd, kom därför att betydligt mer än den materiella hjälpen.

Baronessan är död!
Den gamla damen i Limehouse har slutat sina dagar. —

Bland alla präster och religiösa och sådana som berder böner, var hon den enda jag träffat vilken av hjärtats innerliga godhet trodde på en personlig Gud. Gud såsom en stark och rättfärdig man vilken gick härnere på jorden och höll en beskyddande hand över de små hjälplösa och vilsekomna människobarnen. — En kväll,

Baronessan.

det var närmare midnatt, erbjöd jag henne sällskap hem genom den långa och mörka Rotherhitetunneln som borrar sig fram under Themsen. Men baronessan, som städse var beredd att hjälpa alla människor, ville själv aldrig vara till besvär. Hon såg på mig med sina lysande ögon och sade: — Nej! nej! Min käre vän, med hjälp från Honom finner jag vägen hem ändå! — Ba-

Sidstrand - filtens

Den kommer från Skandinavien
största och ledande filtfabrik

Stiftelsens jultidningar

- JULGÅVAN
De kristna hemmens jultidning. Pris kr. 1: 50
- JULOTTAN
Ungdomens jultidning. Pris 1 kr.
- JULKÄRVEN
Barnens egen jultidning. Pris 45 öre.

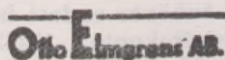
Rekvirera provblad och försäljningsvillkor.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens
Bokförlag Stockholm 3

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10
Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

L:a Nygatan 19

Stockholm

Beställ

KLICHÉERNA

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 111130, 111132, 211132

ronessan visste fullt besked. Hon var då över åttio år. Hon hade levat ett helt människoliv i dessa trakter som även mycket fullvuxna karlar tvekade att beträda efter mörkrets inbrott. Blod hade flutit i rännstenarna utanför hennes dörrar. Brott och nöd och last omslöt henne från alla håll — men för baronessan vek den hänsynlösaste galning ödmjukt åt sidan — den gamla damen hade vandrat i fyrtio år genom östra Londons gator, fredad och beskyddad av en hemlig makt.

Hit till West India Dock hittade sällan några skandinaviska sjömän, sedan de efter kriget huvudsakligen fått sin hemvist på surreysidan av Themsen. Men kände inte de nordiska sjömännen baronessan, så hade hon likväl vänner runt hela världen. Det är kanske oriktigt att säga att hennes namn prisades över de sju haven. Bland alla hennes skyddslingar fanns ej många som visste vad hon hette. De kallade henne endast the Baroness, den gamla damen vid West India Dock, Limehouse ängel, helgonet i East End, den kvinna vars dörr stod vidöppen för denna världens eländiga och djupast övergivna. — Inte många kände hennes namn, men tusenden och åter tusenden kan i minnet återkalla hennes ansikte och förnimma hur ljuset i hennes strålande ögon omljuter dem varhelst de befinner sig i världens ondska, hunger och likgiltighet.

Baronessan är död —

Ej förmådde hon rubba fattigdomen. Inte kunde hon förändra de ekonomiska lagarna. Men ändå var hon det glädjerika i detta nödens högkvarter. Hon var ljuset och friden, hon var dansen och sången och solske-

net. Alla fattiga och frusna från hela världen kände henne. Hennes ständigt uppslagna bibel blev en helig bok även för oss.

— Vi skall länge minnas hur hon förde sina gamla händer tvekande men ändå så tryggt och säkert över orgeln gulnande tangenter för att locka fram de innerliga och enkla melodier som hon älskade över allt annat. — Gammal, gråhårig, ödmjukt och förtroendefullt satt hon på den låga pallen och sjöng med sin bräckliga röst: — Nearer, my God, to thee —. Det är vi som kommer att minnas henne. Ty det var oss hon sökte och det var till oss hon hade ett ord.

Baronessan är död —

Hela östra London ligger i mörker nu vid midnatt. Till och med det vänliga och vädjande ljuset i den anspråkslösa sjömansmissionen vid West India Dock har slocknat. Förr lyste det ljuset längre än någon krögare förmådde hålla öppet.

Det har blivit mörkare och tommare och fattigare i världen. Skrytare och skrävlare finns det ännu nog och övernog. Men det dyrbaraste och sällsynaste plånas ut undan för undan: det ödmjuka människohjärtat —

Judar och kineser och västindier och män av de lägsta kasterna och klasserna varhelst det finns skepp, sänker i dag sina huvuden i tystnad:

— the Baroness is dead!

En god kvinna har slutat sin långa barmhärtighetstjänst. En moder, innerligt älskad av alla sina vilsegångna söner över hela världen.

FÖRENINGSANNONSER

STOCKHOLM

F. L. I. S.

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Expeditionen hålles öppen varje måndag
kl. 6—8 e. m.

Folkets Hus (Barnhusgatan 14, Rum K.,
1 tr. upp i gathuset.)

Bliv medlem!

SUNDSVALL

**Medelpads Lungsjukas
Konvalescentförening**

SUNDSVALL

(Folkets Hus, 1 tr. Expedition 3)

Expeditionen hålles öppen onsdag och lördag
kl. 12—2.

Bliv medlem!

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

HEMMETS JOURNAL

*populär, intressant
omväxlande*

Prenumerera på

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

för år
1941

Ni behöver endast insätta 5 kr. å vårt postgirokonto, 154420, Götgatan 83, Stockholm, så kommer tidningen i korsband hela nästa år.
(Lungsjuka erhålla tidningen för 3 kr.)

Schackspalten

Det "oefterhärmliga"

En schackhumoresk i stället för en analys.

Det var vid en av de senare årens stora internationella turneringar, en mig bekant schackvän och miljonär, vilken framgångsrikt kunde ge en springare i förgåva, hade inbjudit mig och en annan mästare, som räknade sig till de "stora", till diné. Vi hade ätit en förträfflig middag och sutto nu vid en kopp kaffe och njöto av en god havanna samt pratade om ett och annat ur schackets rike. Slutligen frågade vår inbjudare förbindligt stormästaren om han ville göra honom nöjet att spela ett parti; det skulle ju ej kosta någon möda att hastigt le ju ej kosta någon möda att hastigt tvinga honom att sträcka vapen. Turneringsbjässen biföll nådigt, men bad om några ögonblicks dispens och försvann ur rummet. Ett schackspel framtogs nu, och under det pjäserna uppställdes sade schackvännen: "Säg mig, käre vän, vad skall jag spela om herr X får vit och väljer sin specialitet Fyrspringarspel?" "Ja", menade jag, "det är ej så lätt att säga i få ord. Dock kan man i denna den mest symmetriska av alla spelöppningar rekommendera svart att efterapa alla vits drag; det vill säga så länge det går för sig utan att man förlorar något därpå". De sista orden hade hörts av den nu återkommande stormästaren, som med ett överlägset leende sade: "Efterapning straffas även i schack".

Spelet skulle nu börja och stormästaren fick vid lottningen mycket riktigt vit och styrde hän mot Fyrspringarspel.

1. e2—e4	e7—e5
2. Sb1—c3	Sb8—c6
3. Sg1—f3	Sg8—f6
4. Lf1—b5	Lf8—b4
5. 0—0	0—0
6. d2—d3	d7—d6
7. Le1—g5	Lc8—g4

"Såå, ni efterapar mig hårdnackat! Vet ni ej att teorin här har satt upp en varningstavla med påskrift "försiktighet bör iakttagas!"

8. Sc3—d5	Sc6—d4

"Efter principen: tar du min så tar jag din! Men vi behöva ju ännu ej byta löpare".

9. Lb5—c4	Lb4—c5
10. c2—c3	

Jag höjde nu varnande fingret.

10. — —	Sd4×f3

Stormästaren: "Äntligen är då isen bruten".

11. g2×f3	Lg4—h3
12. Tf1—e1	c7—c6
13. Sd5×f6†	g7×f6
14. Lg5—h6	Tf8—e8

"Nu är ju isen åter frusen" sade jag leende. "Ja, men nu skall den brytas" menade stormästaren,

15. Kg1—h1	

"ty slår ni nu på f2 så förlorar ni drottningen eller blir matt efter Tg1."

"Ja, om ni kombinerar så dämoniskt så gör väl jag klokast i att även flytta kungen i hörnet."

15. — —	Kg8—h8

Storm: "Ganska riktigt! Slår jag på f7 så slår ni på f2. Som du mig, så jag dig! Men vänta, nu torde jag bli litet ogemytlig."

16. Te1—g1	Te8—g8

Schackv. "Mitt enda drag! Något annat har jag ej."

Storm: "Verkligen mycket intressant. Ni har då tur. Spelar jag L×f7, så gör ni L×f2. Jag kan visserligen därpå med T×g8† vinna drottningen, men efter D×g8, L×g8 måste jag ge min egen för att undgå matt. Spelar jag däremot genast T×g8† så förlorar jag till och med en bonde. Alltså måste jag först stoppa till diagonalen."

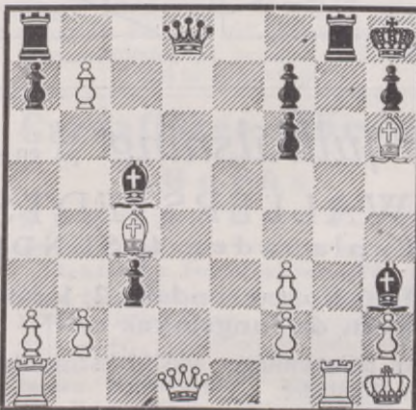
17. d3—d4	

"Ja, för mig återstår endast att återigen efterapa ert drag."

17. — —	d6—d5
18. e4×d5	

Storm: "Den som först kommer till kvarn får först mala. Jag skall väl åtminstone vinna en bonde."

18. — —	e5×d4
19. d5×c6	d4×c3
20. c6×b7	

"Nu äro goda råd dyra! Nu lär väl er taktik gå kaputt" utropade stormästaren.

"Låt ej skrämman er utan gå på efter det bekanta receptet" sköt jag in.

20. — —	c3×b2
21. b7×a8D	

"En ny drottning!" sade stormästaren triumferande. "Slår ni nu mitt torn så förklarar jag er matt i fyra drag. Tacka nu vår gemensamme väl!"

Schackv. "Ja, det är visserligen elakt. Då måste jag väl..." "Var blott lugn" avbröt jag, "och betrakta ställningen litet närmare."

Då gick plötsligt ett skimmer över schackvännens anletsdrag och han ropade: "Heureka! Jag har funnit det!"

21. — —	Dd8×a8

"Så gement! Om jag nu söker att rädas mitt torn, så blir jag matt i två drag. Dessutom hotar ju T×g1† särdeles obehagligt. Vad skall jag egentligen dra? På Le2 kan följa L×f2, och jag är förlorad, ty flyttar jag därpå tornet till b1 så kan efter T×g1†, D×g1, L×g1, T×g1 följa elakheten Lg2†, och Tg3 hjälper naturligtvis ej på grund av T×g3. Halt, jag har det! Det enda draget!"

22. Lc4—d5	

"Nu kan jag dock slå ert torn" menade schackvännen.

22. — —	b2×a1D
23. Dd1×a1	

Storm: "Nu har spetsen vänt sig. Nu är det jag som hotar matt. Med drottningen kan ni ej gardera f6 ty då leder T×g8† till matt."

Schackv.: "Ja, men med löparen kan jag göra det och den vågar ni ej slå."

23. — —	Lc5—d4

Storm: "Det är då obeskriverligt. Olla mina drag efterapar han och jag kan ej göra honom något. Nu är till och med drottningbyte oundvikligt."

24. Ld5×a8	Ld4×a1

Förargad sköt stormästaren schackbrädet åt sidan, yttrande: "Detta är ju omöjligt att vinna. Något liknande har man väl aldrig sett!" Han måste dock instämma i det skallande skratt vari vi ovillkorligen utbrusto.

När vi hade hämtat oss något, sade jag: "Jag har ett förslag att göra. Partier, som på ett eller annat sätt besitta framstående egenskaper, förtjäna ett namn och äro även vederbörligen döpta, såsom t. ex. "det odödliga partiet" av Andersen. Det parti som nu framkommit döper jag till det "oefterhärmliga" i betraktande av den egenartade taktik som svart däri har använt."

Dopet firades naturligtvis med en flaska champagne.

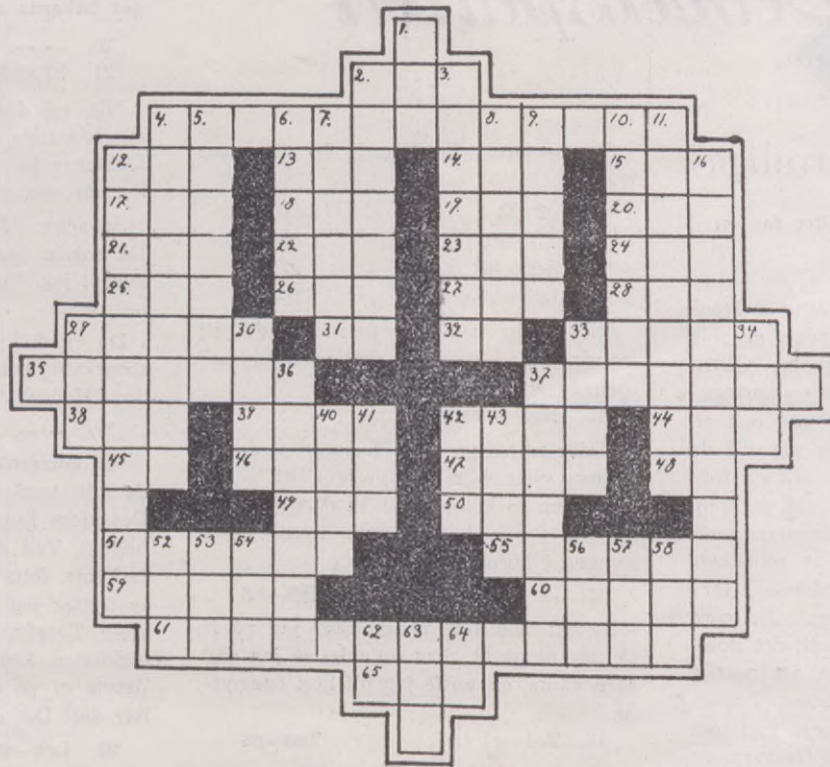
Trah Noel.

JULKORSORDET 1940

Vågräta ord:

2. Populär vissångare.
4. Lysa alldeles särskilt vackert på julbordet.
12. Innanför läpparna.
13. Värmlands-Annas följeslagare.
14. Nästan veta i förväg.
15. På kaffekanna.
17. Tonsteg.
18. Bli tjänis med.
19. Ringpyrd dam.
20. Ordning.
21. T3.
22. Där pinas kaka.
23. Akte.
24. Skal utan vokal.
25. Fördriva tiden.
26. Något den fege ej har tillräckligt av.
27. Bland urskogens lianer.
28. Föregår läkare.
29. Arkaistisk form för bruka.
31. Ton.
32. Kemisk formel.
33. Hamnstad i Irak.
35. I madeirafat.
37. Rep och flicka.
38. Fornnordisk gudasläkt.

39. Oavbrutet.
42. Midvinterfest.
44. Tysk stad.
45. Osynligt liv.
46. Efter skidor i snö.
47. Mindre trevliga minner.
48. Bland juvelerarens varor.
49. I stället för nöt i paranöt.
50. Omfattande havsflora.
51. Få kännedom om.

55. Därav kokas närandede välling.
59. Vanlig form för stjäla.
60. Kan undervisningsämnen kallas.
61. Ljusfest.
65. Ljudets fortplantning.

Lodräta ord:

1. Från Volga.
2. Infinna sig till ledigförklarad plats.
3. Stalldräng.
4. Skal ha sin andel av julgröten.
5. Sällsynt.
6. Hör fetknoppen till.
7. "Snöskor" i Norrland.
8. Kalla.
9. Vintertös.
10. På klänning och dyker upp i huvud.
11. Mjuk som sammet.

40. Härda ut.
41. Prydnadsbuske.
43. Kan babyn stå så småningom.
52. Sångarens hållning.
53. Ta till harvärjan.
54. Meterns föregångare.
56. Omgivet av vatten.
57. Norskt från.
58. Eftersträvansvärt för den trötte.
62. Ge uttryck för glad sinnesstämning.
63. Fick Askungen en av guld.
64. Sandhed.

Lösningar

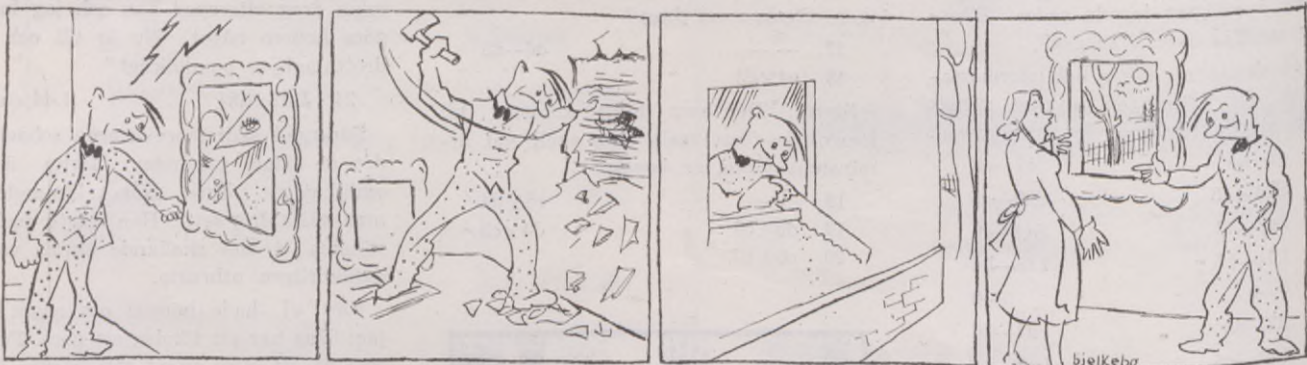
till "Julkorsordet 1940" skola vara oss tillhanda senast före den 1 febr. 1941. Tre pris utdelas: 1:sta pris 15 kr., 2:dra pris 10 kr. och tredje pris 5 kr.

F. ö. gäller som vanligt, att kuvert, innehållande korsordslösning, skall vara märkt, denna gång: "Julkorsordet 1940". Pristagarnas namn offentliggöres i februariumret.

12. Tar största platsen i ryggsäcken.
16. Ur Tannhäuser.
29. Göra många i kort.
30. Tempeltjur.
33. Löna och nytta.
34. Omsorg och vård.
36. Blir pälskragen sommartid.
37. Mycket ovanligt mansnamn.

Glöm ej att frankera kuvertet. Redaktionen löser ej otillräckligt fränkerad försändelse, innehållande korsord. Klistra alltså på ett 15-öres (inom Stockholm 10-öres) frimärke och skriv, som sagt "Julkorsordet 1940" på kuvertet.

ALBIN: Utövar konstkritik

Tala själv in Eder julhälsning på en grammofonskiva hos

WALLERSTEDTS RADIO SERVICE
Esplanaden 4, SUNDBYBERG

Det kostar endast 2 kronor och Ni stöder härigenom även de lungsjukas sak!

25 % av inspelningspriset tillfaller nämligen julinsamlingen vid Länsanatoriet, Uttran, samt en blivande konvalescentförening för lungsjuka i Stockholms norra förstäder.

<p style="text-align: center;">BODEN</p> <p style="text-align: center;">G. SUNDBERGS MÖBELAFFÄR</p> <p>MÖBLER — MATTOR — GARDINER Telefon 23 81 Telefon 23 81 B O D E N</p>	<p style="text-align: center;">BODEN</p> <p>Efter att ha sett en god FILM på ROYAL-BIOGRAFE N drick en kopp gott KAFFE på WALLSTRÖMS CAFÉ Tel. 20 74 BODEN Tel. 20 74</p>	<p style="text-align: center;">BORÅS</p> <p>AXEL HÖGBERG - Rörläggerifirma Utför: Värme- och Sanitetsanläggningar av alla slag. Ång-, Kok- och Tvättan- läggningar. Program och kostnadsförslag på begäran. Tel. bost. 121 54, förråd Magasinsgatan 131 32.</p>
<p>E. A. Hedmans Bageri, Konditori och Kafé Kungsgatan, Boden Telefon 280 REKOMMENDERAS Dagligen färskt bröd och gott bryggt kaffe</p>	<p style="text-align: center;">Kommanditbolaget BETONG</p> <p>SANDER & C:o, Hednoret Tel. Boden 65 16</p>	<p style="text-align: center;">Aktiebolaget Marks J. Emanuelsson Dir J. Emanuelsson — BORÅS Manufaktur, Korta varor en gros</p>
<p style="text-align: center;">JEAN FORSBERGS Frisérsalong B O D E N</p> <p>Bankhuset Tel. 21 41 Herr-, Dam- & Barnklippning</p>	<p style="text-align: center;">BORLÄNGE</p> <p>STIL och KVALITET utmärker C. TH. MÖSSAN Tillverkare: A.-B. C. TH. ERICSSON BORLÄNGE</p>	<p style="text-align: center;">ESKILSTUNA</p> <p style="text-align: center;">MODELLFABRIKEN G. N. Sköld — Kungsgatan 61 Telefon 26 70 Bostaden 32 70 ESKILSTUNA Tillverkar alla slag av gjutmodeller</p>
<p style="text-align: center;">Bergers Urmakeri BODEN</p>	<p style="text-align: center;">BORLÄNGE</p> <p>Barn- vagnar 1940 års modeller M. Eriksson & Co Järn- & Redskaps- handel Borlänge Tel. 12 - 412</p>	<p style="text-align: center;">SKJORTOR — STRUMPOR och UNDERKLÄDER köper Ni fördelaktigast i GÖTA-BODEN, Köpmangat. 35</p>
<p style="text-align: center;">BJÖRKBOMS Finbageri och Kafé Kungsgatan 10, Boden Telefon 598 Rymliga och trevliga lokaler. Beställ- ningar emottagas. Begravnningar arrangeras.</p>		<p style="text-align: center;">Jibe Atelieren Specialtillverkning av DAMUNDERKLÄDER efter måttbeställning</p>
<p style="text-align: center;">ANNONSERA i Norrländska Socialdemokraten Norrbottens förnämsta nyhets- tidning</p>	<p style="text-align: center;">EKIPERA hos Gerhard Söderberg BORLÄNGE</p>	<p style="text-align: center;">HANSSON & SVENSSON BYGGNADSFIRMA Svengrens-gatan 4, Eskilstuna. Tel. 21 15 Alla slags ny- och ombyggnadsarbeten samt reparationer utföras Infodra kostnadsförslag.</p>
<p style="text-align: center;">NYA HEMBAGERIET B O D E N</p> <p>Kungsgatan 19 Rikstelefon 414 Färskt välsmakande kaffebröd. Konfekt och Karameller</p>	<p style="text-align: center;">BORÅS</p> <p style="text-align: center;">Borås Elektriska Affär Österlånggatan 21 Telefon 938 Försäljer allt inom branschen Utför allt inom branschen</p>	<p style="text-align: center;">BESTÄLL EDRA KLÄDER hos A.-B. DASON Drottninggat. 16. Tel. 578—3019 ESKILSTUNA</p>
<p style="text-align: center;">BESTÄLL TID Nyöppnad beställningsavdelning för hrr. Klippning, champonering, ansiktsbehand- ling, oljerakning, herrpermanent m. m. RING 2983. Bekväma frisérstolar. Mo- dern inredning. Ingen väntetid. ROLFS HERRFRISERING, Kungsg. 19 (invid postkontoret) BODEN</p>	<p style="text-align: center;">BORÅS EXPORTAFFÄR Köpare till Järn- och Metalls-krot samt Textilavfall Kråkeredsvägen 6 Telefon 156 20 BORÅS</p>	<p style="text-align: center;">BETALD ANNONSPLOTS</p>
<p>Vid behov av KLÄDER vänd Eder med förtroende till Matsson & Näslunds Eftr. Skrädderi- & Herreklipping BODEN Telefon 20 98</p>	<p style="text-align: center;">VÄRMEBOLAGET (Bengtson & C:o) Kungsgatan 34 Värme- och sanitära anläggningar, varm- vatten, bad- och toalettrum. Modernise- ringar. Tillförlitliga och snabba repara- tioner av allt som till branschen hörer. Kostnadsförslag på begäran. Tel. 136 03, 145 50 och 145 51</p>	<p style="text-align: center;">Göteborgsmagasinet ESKILSTUNA Kungsgatan 6 Telefon 9 69 REKOMMENDERAS!</p>
<p style="text-align: center;">HEDENBRONS KAFÉ rekommenderas vid utflykter och promenader Gott kaffe. - Hembakat bröd Telefon 23 57 — BODEN</p>	<p style="text-align: center;">Garnaffären Härvan Borås REKOMMENDERAS</p>	<p style="text-align: center;">Bröderna LUNDIN & LINDBERG METALLVARUFABRIK Eskilstuna Telefon 13 64 Husgerådsvaror i koppar och aluminium Presentartiklar i tenn</p>
<p style="text-align: center;">ALLT FOTOGRAFISKT i bästa utförande från HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27, Boden. Tel. 27 78 Zeiss-Ikon-Kameror och Film</p>	<p style="text-align: center;">Elektriska Installationsaffären Sven Häggström, tel. aff. 100 58, bost. 117 33. Utför: Kraft- och belysningsin- stallationer, lokaltelefoner och ringled- ningar. Försäljer: Material och glöd- lampor. Reparationer. Entreprenör för Borås Stads Elektricitetsverk.</p>	<p style="text-align: center;">Radioapparater av välkända märken demonstreras och försäljas hos RADIO-CENTRALEN Rådhusorget Telefon 101 ESKILSTUNA</p>
<p style="text-align: center;">SPECERIER — KONSERVER FRUKT — CHARKUTERIVAROR NILS WESTBERG Drottninggatan 10 Telefon 24 30</p> <p style="text-align: center;">BETALD ANNONSPLOTS</p>	<p style="text-align: center;">A.-B. CARLSSON & MYRBERG (Auktoriserad vattenledningsentreprenör) Tel. 487 o. 433 — Eskilstuna Kontor, verkst. o. lager: Köpmang. 34 Utföra: Värme-, ventilations- och sani- tetsanläggningar. Vatten- och avloppsled- ningar. Reparationer utföras</p>	

ESKILSTUNA

MARTIN NORDVALLS
Plåtslageri

Bergsgatan 4 Tel. 2435. Ankn. bost.
Utför allt som tillhör yrket
Rellet utförande! Humana priser!

ESLÖV

A.-B. LARSSONS Järnhandel

REKOMMENDERAS
St. Torget 14, Eslöv
Telefon Namnanrop

FALUN

Husmoderföreningarna landet runt använda de garanterade hemfärgerna
HÄRVAN och FENIX

Ljusäkta — Smetfria
Tillv.: A. W. Herdins Färgverk A.-B.
FALUN

PRIMA

Konsumtionsmjölk — Grädde och Mejeriprodukter

DALARNAS MEJERIFÖRENING

ÖSTANFORS HEMBAGERI

GOTT KAFFEBRÖD GODA SMÅBRÖD
REKOMMENDERAS!
Telefon 563 Åsgatan 86
FALUN

ATELJÉ för alla slags fotoarbeten
Moderna porträtt och förstoringar. Industriell- och reklamfotografering - Seriefoton. Framkallning o. kopiering m. m.

NISSER FOTO EFTR. — FALUN
Stadshusgränd 6 Telefon 23 05

BETALD ANNONSPLOTS

e. o. hovrättsnotarie
BERTIL WIBERGS Advokatbyrå
Åsgatan 52 FALUN Rikst. 11 24
Rättegångar — Inkasseringar och övriga juridiska uppdrag

SUNDGREN S

ÅKERI, KOL- & VEDAFFÄR
Holmgat. 8, Falun Tel. 15 72 - 6 72
REKOMMENDERAS!

A.-B. BRÖDERNA RYLANDER

Tel. 544 FALUN Tel. 544
Utföra Värmeledning och sanitära anläggningar. Försäljer från lager rör, rördelar, armatur, vattenklosetter och tvättställ

Kopparbergs Läns Sparbank

Huvudkontor i Falun. 80 filialer i Dalarna
Inlåningsränta 3½ %
Utlåningsränta 4½ %
mot säkerhet av inteckning inom 60 % av det i taxeringsvärdet ingående jordbruksvärdet i jordbruksfastighet, försedd med nödiga åbyggnader, eller 60 % av taxeringsvärdet i annan fastighet i stad, köping eller municipalsamhälle.

HOLMENS HERREKIPERING

FALUN
Holmgatan 26 Telefon 10 74
Rekommenderar sina förstklassiga ekiperingsartiklar

FJUGESTA

CH. ANDERSSONS
Charkuteriaffär

Telefon 34 FJUGESTA Telefon 34
REKOMMENDERAS
Leverantör till Garphytte Sanatorium

GÄLLIVARE

O. H. LUNDKVISTS
Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga produkter rekommenderas
GÄLLIVARE Telefon 135

AKTIEBOLAGET

NORDSVENSK TRÄEXPORT

Tel. 112 GÄLLIVARE Tel. 112
Ständigt i lager: Sågade och hyvlade Trävaror i alla förekommande dimensioner. Stor sortering av Listverk.

NILS AXELSSONS

DIVERSEHANDEL

Telefon 17 GÄLLIVARE

F:a A. MOOSBERGS

DIVERSEHANDEL

Telefon 79 GÄLLIVARE Telefon 79
Rekommenderar sina enrisrökta renstekar

BERTIL ÅHLIN - Ur-,

Optik- & Guldsmedsaffär

Gällivare—Malmberget
ETERNA, ZENITH, OMEGA, VIKING
Postorder expedieras noggrant.

GÄVLE

ERNST G. WAHLSTRÖM

MEJERIFIRMA
Etablerad 1907 — Smedjegatan 5
Tel.: Kontoret 3390, 790; d:o med ankn. 799. Postgiro 29980
Prima mejeriprodukter i parti och minut

SANDBERGS

HERR -ekiperingskläder

DROTTNINGGATAN 32 Telefon 326

EDV. LINDBLÖM

DROTTNINGGATAN 18 — GÄVLE
TELEFON 1611
ALLT I LIVSMEDEL

MONARK Cyklar

Det lånar sig att göra inköp hos
Firma Velociped & Sport
Brynäsgratan 10, Gävle Telefon 8 37

THEBE-pipan

av äkta BRIAR-ROT
Pris 3: 75, 7: 50, 10:—
Knut Johanssons Eftr. - Tobakshandel
Drottninggat. 14. GÄVLE. Telefon 758

ESKILSTUNASMIDEN

Fiskredskap, Jaktgevär, Ammunition, Krut och Dynamit, stor sortering och förmånliga priser.

ESKILSTUNABODEN
Ragnar Andersson Tel. 75, 3646, 2675

GÄVLE

Sjömanskyrkans Café

Telefon 304 GÄVLE Telefon 304
REKOMMENDERAS!
Tobaksvaror — Konfektyrer m. m.

Kaffekvarns ELVA-KAFFE

God kvalitet Billigt pris
RING 740 DAGLIGEN NYROSTAT

KAPPOR o. KLÄDNINGAR

Största sortering
Gävle Kappmagasin

MÖBLER,

såväl finare som enklare, i olika träslag och stilar bäst och billigast från
MÖBELLAGRET
Tel. 682. St. Esplanadgatan 13. Gävle

NU INKOMMET

NYHETER FÖR VINTERN

A.-B. Wesslén's Kappaffär
Södra Kungsgatan 2 GÄVLE

EKLUND & KORSELL

ELEKTRISK VERKSTAD
Skutskärsgatan 2 GÄVLE

ATENAS PRESENTKORT

är den bästa gåvan!

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68
Utför allt inom branschen
Införda offert

H. E. OLSSON

Kött-, Fläsk- & Charkuteriaffär
Brynäsgrat. 23, Gävle. Rikstelefon 26 46
REKOMMENDERAS!
Färska varor. Humana priser.

Man kan vara tveksam om mycket, men inte om att

TEMPERANCE

har den bästa och billigaste maten.
Lunch- och middagsrätter från 50 öre.
Pilsner serveras till spisande gäster.

ALLA

bil- o. motorreparationer

SÖDERLUND & LINDSTRÖM
GÄVLE Tel. 32 59, 38 69

Trödje Mjölkförsäljning

Tredje Tvärgatan 10 GÄVLE
Telefon 38 96

Prova Sambageriets Knäckebröd N:r 1

Telefon 15 72 Telefon 15 72

Gynna annonsörerna!

G Ä V L E

HOLMS Färghandel
Rådhusorget Tel. Gävle 34 75
VÄLSORTERAD! VÄLKÄND!

BETALD ANNONSPLOTS

HALMSTAD

BETALD ANNONSPLOTS

HAMMERDAL

Movikens Snickerifabrik
HAMMERDAL Telefon 37
Tillverkar Möbler och Byggnadssnick-
rier. Målare- och Tapetserareverkstäder
Särskilt specialist på Butiks- och Bo-
stadsinredning. Var god infordra offert

HUDIKSVALL

Hudiksvalls Rörledningsaffär
Tel. 655 E. BERGLUND Tel. 556
Värme- & Sanitetsanläggningar. Lager
av rör och rördelar, pannor, radiatorer,
sanitetsporlin samt armatur.

Besök
L. HAGSTRÖMS Herr- & Damfrisering
Tel. 4 38 HUDIKSVALL, Storgatan 41
Utför allt vad till yrket hör.
Förstklassig permanentondulering

Manufaktur- & Garnaffär
Dam- & Herrekipering
RESEFFEKTER
alltid välsorterat lager av senaste nyhe-
terna i branschen.
Hudiksvalls Manufaktur Aktiebolag

WALLNERS Allmogedräll
är en underbar handduk. Efter ett par
bykningar och därefter lätt manglad,
blir denna vara, på grund av den stora
garnmängden, mycket påminnande om
sänmskinn, sålunda mjuk och len, där-
igenom uppsugande vattnet fortare och
bättre än varje annan handduk. Hand-
duken väger i 55x90 cm:s storlek pr
duss. 2,350 gram och då den innehåller
rent långfibrigt linmaterial, torde Ni
förstå att vårt framhållande av denna
vara icke är obefogat skryt, utan fakta.
En vara, som verkligen är värd att fram-
hållas.
Gynna våra befullmäktigade ombud, så
gynnas Ni själv. Ill. katalog på begäran
gratis.
Wallners Helsinginne-industri,
Hudiksvall

A. Norman Hamngatan 51
HUDIKSVALL
SPECERI- & DIVERSEHANDEL
Gott Kaffe, Ost, Smör, Mjök, Gräde
Hemsändes vid tillsägelse
Tel. 634, 943

Gynna annonsörerna!

HÄLSINGBORG

A.-B. CARL PERSSONS
BAGERI & KONDITORI
Stenbocksgatan 132 Hälsingborg

Carl Åbergs Maskinverkstad
Hälsövägen 31 Telefon 3 86
HÄLSINGBORG
Tillverkar mindre specialmaskiner och
apparater. Utför maskinreparationer.

BETALD ANNONSPLOTS

HÄRNÖSAND

Vid behov av blommor
Ring 1283
IRIS BLOMSTERHANDEL
Trädgården 12 03 — Härnösand

JÖNKÖPING

Fotspecialist **HELGE JUHLINS**
Fot- & Benklinik Barnarpsgratan 8
Vetenskaplig, smärtfri behandling av fot-
och benåkommor. Mottagn.: 10—13, 17—
19. Andra tider efter överensk. Tel. 48 33

Besök
JÖNKÖPINGS MJÖLKBARER
Östra Storgatan 42 - Västra Storgatan 11
Telefon 33 19 Telefon 25 25
Öppet: vardagar 8 f. m.—10 e. m.
Söndagar 12—9 e. m.

Elander & Lundbergs
JÄRNHANDEL
J Ö N K Ö P I N G

Östra Laddningsstation
N. G. STARK
Ö. Storgat. 83 - Jönköping - Telef. 18 57
ALLT BILELEKTRISKT
Batterier - Lampor - Reservdelar

Skall Ni sätta bo?
Låt Severins Möbelaffär inreda Edert
hem. Besök vår utställning
JÖNKÖPING — Ö. Storgatan 27. Tel. 12 26

"J M W"

Själv sugande hushållspumpar
Jönköpings Mekaniska Werkstads
Aktiebolag - Jönköping

KARLSKRONA

Det bästa rågsiktsbrödet samt Wiener-
bröd och småbröd med natursmör
köpes i
J. G. SVENSSONS ANGBAGERI
(f. d. Lindgrens Bageri)
Landbrogatan 8 Tel. 8 38 Karlskrona

KIRUNA

Karl Källéns Färg- &
Kem.-Tekn. affär
Telefon 598 KIRUNA Telefon 598
FÄRGER, FERNISSOR, TAPETER,
TEKNISKA o. SJUKVÅRDSARTIKLAR

KIRUNA

FIRMA
ELIN BOMANS Damkonfektion
Telefon 95 KIRUNA Telefon 95
Alltid nyheter i
Kappor, Klänningar, Underkläder

BETALD ANNONSPLOTS

TEL. 92
KIRUNA BLOMSTERHANDEL
NILS BERGBOM
Flerårig praktik. Modernt binderi
Bästa sortering

För **VINTERSPORTEN**
Skidgummi, Vallor, Skidor, Skidstavar,
Ryggsäckar m. m.
Stor sortering Lägsta priser
A.-B. Edvin Martinssons Järnaffär
Tel. 4 KIRUNA

BROR JOHANSSONS
Elektriska - Rikst. 293
Utför alla inom yrket förekommande ar-
beten, såväl ljus som kraft. Ständigt la-
ger av förstklassig material i ledningar
strömbrytare och kontakter, kokappara-
ter, strykjärn och dammsugare. Vid
större anläggningar infordra offert.

AXEL E. WALLERSTRÖMS
Bok-, musik- & pappershandel
Sortimentsbokhandel
Tel. 143 KIRUNA Tel. 143
REKOMMENDERAS

E. WIKSTRÖM
Bleck- & Plåtslageri
Rekommenderas — Arbetena utföras
fort, väl och billigt
Infordra offert Rikstelefon 111

Torsten Pettersson — Skrädderi
Välgjort arbete God passform
Kiruna Telefon 5 47

Till fjälls!
Köp Er Proviant från
AXEL ERIKSSONS MATVARUAFFÄR
Tel. 28, 728 Kiruna Tel. 28, 728

Stor sortering av Hattar, Mössor, Hand-
skar, Lösa skinn i
MODEAFFÄREN "WEA"
(f. d. Karin Svensson)
Telefon 4 46 KIRUNA Telefon 4 46

Gustins - Modern Herrekipering
Telefon 3 39 KIRUNA Telefon 3 39

BRÖDERNA HELLMAN
Rörledningsaffär Telefon 4 13
Utför alla slag av Värme-, Vatten-, Av-
lopps-, Kyl- och Sanitetsanläggningar
Reparationer - Ritningar o. beskrivningar
VÄLSORTERAT LAGER

ALLT för det moderna hemmets
MÖBLERING
köpes till förmånliga priser i
Löfgrens Möblering — Sven Lindgren
Telefon 4 24 KIRUNA

<p style="text-align: center;">KIRUNA</p>	<p style="text-align: center;">KVARNSVEDEN</p>	<p style="text-align: center;">LINKÖPING</p>
<p>Hos THULE Matvaruaffär Tel. 315 KIRUNA Tel. 315 Välsorterat lager i SPECERIER, KÖTT, FLÄSK, FRUKT och KONFEKT</p>	<p style="text-align: center;">C. J. KÄMPE Veloped- & Järnaffär Telefon 8 Kvarnsveden</p>	<p style="text-align: center;">Östergötlands Kreaturs-Försäkrings-Bolag Linköping. Ömsesidigt. Stiftat 1876 Häst- och Nötkreatursförsäkring Foster- och Fölförsäkring Hästförsäkring genom hrr Veterinärer, dock kunna föl under födelseåret även försäkras utan veterinärbesiktning. Obs! Fri veterinärbesiktning vid försäkring av lantbrukshästar</p>
<p style="text-align: center;">J. A. Gidlövs Guldsmedsaffär FÖRLOVNINGSRINGAR Tel. 113 — KIRUNA</p>	<p style="text-align: center;">LINKÖPING</p>	<p style="text-align: center;">BETALD ANNONSPLATS</p>
<p style="text-align: center;">CENTRUM KIRUNA Tel. 510 rekommenderar sin välsorterade HERREKIPERING</p>	<p style="text-align: center;">A.-B. MIMMI ABRAHAMSSON Linköping Telefon 1542. Bostaden 37 Tillverkar och försäljer finaste Charkuterivaror Gamla Saluhallen 47 och 48</p>	<p style="text-align: center;">LULEÅ</p>
<p style="text-align: center;">Kiruna Modeateljé rekommenderas i ärade Kiruna-damers benägna hågkomst. Förmästa utförande av all slags sömnad. Vördsamt JUDITH JACOBSSON - 29-1 - Tel. 507</p>	<p>Jag rekommenderar mig till det bästa vid köp av specier och konserver, frukter och konfektyrer. Prova mitt goda kaffe. Vördsamt Erik Bergströms Eftr. LINKÖPING Tel. 1605, 1879 Drottninggatan 18</p>	<p style="text-align: center;">De bästa programmen å Röda Kvarn o. Odéon</p>
<p style="text-align: center;">CAFÉ ROYAL REKOMMENDERAS Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Be- ställningar mottagas tacksam. Tel. 575</p>	<p style="text-align: center;">VASABRYGGERIET PORTERDRICKA och VASADRICKA LINKÖPING Telefon 837</p>	<p>Årstidens Blommor och Kruk- växter från egna driverier köpas alltid fördelaktigast från KALKÄLLANS BLOMSTERHANDEL Telefon 2272</p>
<p style="text-align: center;">E. ESPLING Telefon 7 KIRUNA Stort modernt lager — Billiga priser. Obs! Nu bottenpriser å alla varor. Klän- ningstyger, Kapptyger, Kappor, Kosty- mer, Sybehör m. m., m. m. 5 procent rabatt å kassakvitton</p>	<p style="text-align: center;">JOHN BOKLUND & C:o MÖBLERINGSAFFÄR LINKÖPING Ågatan 26 Telefon 528 MATTOR - MÖBLER</p>	<p style="text-align: center;">MÄRTHZ EKIPERING Storgatan 26 LULEÅ Telefon 2950 Specialaffär i: Damunderkläder, Strum- por, Corsetter, Klädningar, Blusar, Jum- pers, Barnkläder, Herr- och Goss- underkläder m. m.</p>
<p style="text-align: center;">ALLTID FÄRSKA BAKVERK CONDITORI Brända Tomten (Paul Lavén) Tel. 109 KIRUNA Tel. 109 TARTOR — EFTERRÄTTER</p>	<p style="text-align: center;">TANNEFORS ÄNGFÄRGERI Telefon 1159 LINKÖPING Telefon 1159 Omfärgning av kläder samt Kemisk tvätt OBS! Ombud i Linköping: LINDKVISTS GARNBOD, Nygatan 32 Telefon 840</p>	<p style="text-align: center;">CECILS KONDITORI SMÖRGÅSAR — TARTOR Beställningar för begravningar m. m. mottagas. KLUBBRUM Telefoner: Luleå 1433 — 1434</p>
<p style="text-align: center;">FINBAGERIET Prova våra smörbröd och andra läckra bakverk Telefon 651 Nils Ågren KIRUNA</p>	<p style="text-align: center;">H. HANZONS MÖBELVERKSTAD HJALMAR ERIKSSON & C:o Telefon 1148 — LINKÖPING Beställningar utföras av såväl enklare som finare möbler. I antika och moderna stilar. Renoveringar utföras. Allt till mo- derata priser.</p>	<p style="text-align: center;">Årstidens BLOMMOR från egna driverier Gustafssons Blomsterhandel Tel. 1121 Medlem av blomsterförmedlingen</p>
<p style="text-align: center;">Drick Sigill-Kaffet Finnes endast hos H. JAKOBSSON Kiruna 302</p>	<p style="text-align: center;">Resande till Linköping! Intag Edra måltider å RESTAURANTEN Hantverkaregatan 1 GOD OCH BILLIG MAT <i>Linköpings Kaféaktiebolag</i></p>	<p style="text-align: center;">EFTERFRÅGA ALLTID våra välkända tillverkningar av Pom- mac, Tonicwater, Sockerdricka, Lemona- der, Vichy- och Sodavatten. Försäljare av: Piteå Bryggeri A.-B. Pilsner klass II samt Lagerdricka klass I Läskedrycksfabriken KRONAN Skeppsbrogat. 48, Luleå. Telefoner: 2955</p>
<p style="text-align: center;">Nya Bryggeriets Svagdricka samt Böhmsk Svagdricka, Vichyvatten, Pommac o. Läskedrycker alla slag rekommenderas NYA BRYGGERIET — Innehavare J. A. Petterson - Rt 473</p>	<p style="text-align: center;">BAUER & ANDERSSON Färgeri och Kemisk Tvättanstalt Tullgränd 4 LINKÖPING Tel. 2444 Vårt motto: Gott arbete och humana priser</p>	<p style="text-align: center;">BLOMQVISTS BAGERI Skeppsbrogatan 38 — Telefon 2110 — REKOMMENDERAS</p>
<p style="text-align: center;">J. R. LUNDSTRÖM & C:o Rikstelefon 236 KIRUNA</p>	<p style="text-align: center;">Modeaffären NINETTE (B. SVENSSON) Platensgatan 7. LINKÖPING. Tel. 4170 REKOMMENDERAS!</p>	<p style="text-align: center;">Bürén & Nilsson 1:a klass Herrekipering & Herrkonfek- tionsaffär — LULEÅ TELEFON 2260 REKOMMENDERAS!</p>
<p style="text-align: center;">KRISTIANSTAD</p>	<p style="text-align: center;">LINKÖPING Ångtvätteri & Strykinrättning Telefon 245</p>	<p style="text-align: center;">SVEN NILSSONS REPARA- TIONSVERKSTAD LULEÅ Gamlestadsvägen Tel. 1960, bost. 3130 REKOMMENDERAS Fullständig bilservice.</p>
<p style="text-align: center;">VI SÄLJA alla slag av byggnadsmaterial till plat- sens lägsta priser. Ljusneplywood och Jonitex. Ivö cement. CARL NILSSONS TRÄVARUAFÄR Kristianstad Tel. 11 Filial Långebro. Tel. 113</p>	<p style="text-align: center;">C. A. Roséns Begravningsbyrå Etablerad 1877. Inneh.: Gustaf Stillström LINKÖPING Apotekaregatan 17 (vid domkyrkan) Tel. 217 ankn. bost. Efter stäng.-tid även 4346</p>	

LULEÅ

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledningar samt Reparationer
Skomakaregatan 42 LULEÅ
Tel.: Verkst. 13 25 Tel.: Bostad 11 75

**V. & A. ANDERSSON
MÅLERIAFFÄR**

LULEÅ
Kungsgatan 16 Telefon 21 63
Billackeringsverkstad

NYA BLOMSTERHANDELN

(Ingeborg Johansson)
Hermelingsgatan 16 Telefon 13 99
Alltid riklig sortering av årstidens blommor. — **Binderier** utföras
Medlem av Blomsterförmedlingen

Lindqvists Konditori

ALLTID FINA GODA VAROR
GOTT KAFFE SERVERAS
Telefoner: för beställningar 21 62
Konditoriet 23 07

Erikssons Herrfrisering

KUNGSGATAN 24 Rt. 31 32
(f. d. Gottners)
REKOMMENDERAS

CENTRALTRYCKERIET

LULEÅ
utför ALLT inom branschen korrekt, tidsenligt, snabbt.
Kortbeställningar dagsleverans
Telefon 29 76 Telefon 29 76

BETALD ANNONSPATS

LUND

Aktiebolaget VATTEN & VÄRME

Carl Holmberg
Lund, Clementstorget 3. Tel. 752, 1213, 733
(Linjevälj.) Kristianstad, Västra Storg.
37. Tel. 652, 1652.
Värme och sanitära anläggningar. Gas-, Vatten- och Avloppsledningar. Reparationer. Telegramadress: Vattenvärme.

GÖRANSSON & NILSSON

BYGGMÄSTARE
Bytaregatan 6 LUND Telefon 21
Nybyggnader — Reparationer

MALMBERGET

CAFÉ och KONDITORI

THULE

MALMBERGET
Tel. 293 Tel. 293
PLATSENS FÖRNÄMSTA!

Skidor Stavar, Bindningar m. fl. vintersportartiklar. Nyhet: Split-konskidan med lignostonekant
O. Löfströms Cykel- & Sportaffär

Tel. 5 Malmberget Tel. 5

MALMBERGET

Bernhard Wennberg AB.

Telefon 60 o. 460

MALMBERGET

ENRISRÖKTA RENSTEKAR

Levereras alltid nyrökta

Lämpligaste JULKLAPPEN köper Ni i

**J. A. ANDERSSONS
MÖBELAFFÄR**

Telefon 41 Malmberget Telefon 41

DOBBINS — Malmberget

Tel. 241 MALMBERGET Tel. 241
Herrekipering, Herrkonfektion, Gosskläder. Vårt motto: Nyheter medan de äro nya.

Elvira Lindéns Fotoateljé

Tel. 383 MALMBERGET Tel. 383
PORTRÄTT, MULTIFOTO
Amatörarbeten, Förstoringar

SOFIA THELINS

BAGERI

Malmberget Telefon 195

Vänd Eder med förtroende till

**Malmbergets Begravningsbyrå
KRISTIN OLSSON**

Begravningsbyrå & Manufakturaffär
Tel. 322 Malmberget Tel. 322

**O. K. JONASSONS UR-
& OPTISKA AFFÄR**

Telefon 349 Malmberget Telefon 349
REKOMMENDERAS

EKLÖFS JÄRNAFFÄR

Telefon 64 Malmberget Telefon 64
**SKIDOR — STAVAR — VALLOR
BINDNINGAR**

MALMÖ

DUX-märket

borgar för god kvalitet — största ändamålsenlighet — vare sig det gäller madrasser, kuddar, fätöljer eller ottomaner
Sängkläder från DUX — Husmoderns stolthet
MADRASSFABRIKEN DUX AB

FOTO GRAMMOFON RADIO

Framkallar — Kopierar — Förstorar

STÖLTENS

Gust. Ad. Torg 47 Ö. Förstadsg. 29
Hamngat. 1 Tel. 710 80 Bergsgat. 3

Malte Hultén - Malmö 6

Specialfabrik för alla sorters
SKINNKLÄDER

CARL LUNDS

STÅL-, EMALJ- och ROSTFRIA KÄRL
MALMÖ

MALMÖ

Aktiebolaget Frosts Hudaffär

S:a Förstadsgat. 122 Tel. 206 83 & 240 83

MALMÖ

Uppköper alla slag av råa hudar o. skinn
ävensom kanin-, har- och viltskinn

**IDA JOHANSSON
DAMKONFEKTION**

1:sta klass Syateljier
Bergsgatan 1 A MALMÖ Tel. 274 75

Golvbrunnen FIX Patenterad

FIX har till ändamål att förhindra att avloppsvatten stiger upp i källarlokalerna. Lämplig för tvättstugor, pannrum, badrum etc. Godkänd av Sv. Kommunal-Tekniska Föreningen.

BERNH. PERSSONS GJUTERI

Västanforsg. 6 MALMÖ Telefon 237 75

Bliv medlem i

Solidar

och

Mjölcentralen

JÄRN- & BOSÄTTINGSARTIKLAR

i största sortering finner Ni i

NYA JÄRNAFFÄREN

(HUGO PETTERSSON)

Järnvägsg. 30 Limhamn Tel. 514 27, 515 72

Slipmaterialaffären

MALMÖ — ÖSTERGATAN 5

Original Carborundum- & Aloxite Slip-skivor, Durex Slipduk och Slippapper
Telefon 233 45

Edra inköp göres bäst o. billigast

Sjöbergs Kött- & Charkuteriaffär

Möllevångstorg, 1, tel. 259 98. Södra Saluhallen, tel. 117 12. Amiralsg. 53, tel. 122 92
MALMÖ

HEMBAGERIET "ALVA"

Hörnet av Odens- och Tegnératorna
Telefon 503 21 LIMHAMN
Stor sortering av gott BRÖD
H. OLSSON

A.-B. Ekenberg & Huldberg

Representanter för Munksjö Pappersbruk
— PAPPER — PAPP — BINDGARN —
Tel. Linjev. 217 09, 281 17, 298 59, 263 46
Telegramadress: Huldbergs. MALMÖ

N I Z Z A

1:a klass konditori
Föreningsgatan 23 - MALMÖ
Tel. 190 73
EN GÅNG KUND — ALLTID KUND

Cederholms Byrå

Grundad 1914
Löjtnantsgat. 8, MALMÖ. Tel. 226 96
Bokföring - Revisioner - Rättshandlingar

MALMÖ**BEG. SKRIVMASKINER**fr. kr. 40:— Räknemaskiner fr. kr. 100:—
FULL GARANTI**ÅTVIDABERGS**

Östergatan 1 MALMÖ Telefon 223 64

Bolanders Elektriska A. B.

MALMÖ

Rikhaltigt lager av
elektriskt installationsmateriel**PARKETT GÖLV**

Svenska och tropiska träslag

A.-B. WELINDER & C:O

Stortorget 29, MALMÖ
Telefon 717 00 (växel)

Uti sommarens soliga
agar... är cykeln den
bästa färdekamraten.
Kall Ni köpa cykel, välj
då bland Fem pålitliga
märken Velocitet, King,
Örnen, Apollo, Rex vilka
utgöra eliten och vi för-
sälja Rex och Husqvarna
lättviktare.
VELOCITET, Nobelväg.
19, Malmö. Kiliansgatan
17, Lund

GALVANOFABRIKEN

Tel. 502 27 LIMHAMN Tel. 502 27

Förkromar — Galvaniserar — Förnicklar
Försilvrar — Kadmierar**Teaterkaféet - Pildammarna**

REKOMMENDERAS

Säsong 1:a Maj och Sept.

OLGA HELLQVIST

BEGÄR

H. OHLSSON & C:o's**BRÖD**Gör Edra inköp av **SKODON** uti
AX. SVENSSONS SKOAFÄRER
Södra Förstadsgatan 60 — Tel. 289 16
Östra Förstadsgatan 2 — Tel. ankn.
Höga kvalitéer. — Lägsta priser.
OBS! ALLTID NYA MODELLER.**Moderna möbler**för heminredning och komplettering
A. P. GYLLENS MÖBLERINGSÄFFÄR
Tel. 224 92 MALMÖ
Utställning o kontor: Amiralsgatan 15
Fabrik: Majorsgatan 15

Aktiebolaget

J. Perssons Eftr.

MALMÖ

GARN, VÄVNADER och TRICOTAGE
EN GROS

TANDLÄKARE

J. DESATNIK

(Medl. av Sv. Tandläkareförb.)

Davidhallstorg 9, 1 tr. Mottagning: Vard.
10—1 och 6—8. Onsd. o. lörd. end. 10—1.
Annan tid enl. överenskommelse.
Tel. 166 44. MALMÖ**MALMÖ****Malmö Grus A.-B.**

NORRA VALLGATAN 88

— MALMÖ —

Telefon 291 13, 252 34

BETALD ANNONSPLOTS

NORRKÖPING**NORRKÖPINGSS DISSOUSGAS A.-B.**Fabrik: Lindövägen 41—43. Tel. 261 19.
Kontor: 2 tr. V:a Nygatan 20. Postfack
351. Tel. 240 92. Tillverkar och säljer
dissousgas förvarade i större eller mind-
re behållare: A-50, A-40, A-30, A-25 och
A-15. Säljer syrgas i komm. i behåll.:
OK-40, OK-20 och OK-10. Tillhandahåll-
er alla sorters svetsningsmaterial och
apparater för svetsning.

allt flera medlemmar

visa ökat förtroende för
den kooperativa rörelsen**K. E. NYSTRÖMS Finbakeri**

N:a Kungsgatan 18 Tel. 225 89

NORRKÖPING

Rekommenderar sina förstklassiga
Brödtillverkningar**Firma Martin Jansson**

Godsgatan 11 Telefon 244 98

NORRKÖPING

Säljer: Byggnadsmaterial
Utför: Asfalt- och Isolationsarbeten,
Massagolv m. m.

Knäppingsborgsgatan 9 Tel. 269 74

(Mitt för S:t Olai kyrka)

Innan köp avslutas se först
vår **DUBBELSOFFA****Byggmästare Harald Claesson**

NORRKÖPING

Hallandsgatan 5 Telefon 212 67

Utför allt vad till yrket hör.
Införda offert.

BETALD ANNONSPLOTS

NORRKÖPING**NORDS SÄNGKLÄDERSÄFFÄR**Broddgatan 11 Tel. 202 31 Norrköping
Blekt och oblekt vävnader, linnevä-
ror, täcken, filter och gardiner
Verkligt goda kvalitéer till låga priser
REKOMMENDERAS!**Ferd. Ahlströms Livsmedels A. B.**
NORRKÖPING

Försäljningslokaler:

Sveahallen Tel. 202 40 - 243 00. G. Torget
Tel. 281. V. Kungsg. 21 Tel. 5999. Lindöv.
2 Tel. 2600. Tuna, Åby Tel. Åby 118**Erik Westrén-Plåtslagare**

NORRKÖPING

Vasagatan 12 Telefon 243 64
Utför allt i yrket omsorgsfullt,
fackmässigt o. till humana priser**Doktor R. Frölinder**

SKEPPARGATAN 56

Mottagning:

Månd. o. fred. 10—12 f. m., tisd. o. torsd.
3—5 e. m., lördagar 1—2 e. m.
Övriga tider enligt överenskommelse
per tel. 285 00**Ingenjör S. A. BOLINS**

Elektriska Installationsbyrå

NORRKÖPING

Skolgatan 10 Tel. 238 41

Utför Nyanläggningar och
Reparationer av alla slag
NEONANLÄGGNING**JOSEF RASKS**

MEKANISKA VERKSTAD

G. Rådstugugatan 30 Norrköping
Telefon 272 30**GUSTAF FR. SVENSSON**, Glasmästare
& Glashandel, Norrköping, Hospitalsgat.
24. Telefon 215 70. Försäljer alla sorters
Fönsterglas, Råglas, Katedralglas, Spe-
gelglas till partipriser i parti och minut.
Tavelinramningar och insättningar av
glas till billigaste pris. Stor sortering-
Fotografiramar och Speglar.**Bil- & Motorreparationer**av alla slag, byggnadsmiden, gas- och
elektrisk svetsning utföres fort och väl
samt till moderata priser.
Axel Lundblads Smides- & Mek. Verk-
stad, Oskarsgatan 5. Tel. 229 58**Gustaf Nystrands Eftr.**

NORRKÖPING

KOLONIALVAROR - KAFFE - SILL
Telefon 200 10 — 214 87**BYGGMÄSTARE****Karl Holmberg**V. Nygatan 22 — Telefon 205 74
Nybyggnader, Reparationer, Värderingar
Besiktningar**VID MÖBELKÖP** vänd Eder med förtro-
ende till Appelgren & Svenssons Möbel-
affär, Norrköping, V. S:t Persgatan 18.
Tel. 227 96**RÖRLEDNINGSARBETEN**av alla slag för gas, vatten, avlopp, vär-
me samt reparationer utföres omsorgs-
fullt och billigt.
**DAVID ANDERSSON, Gas- & Vatten-
ledningsentreprenör**

NORRKÖPING

Kajsas Hembageri

NORRKÖPING
V. Nygatan 15 Tel. 230 28
REKOMMENDERAS!

A.-B. IBA - BANDAGE & SJUKVÅRDSAFFÄR

Drottninggatan 33 Tel. 239 35
Stadens ledande specialaffär för bandager, Sjukvårdsartiklar samt Kirurgiska instrument

NYKÖPING

Sörmländska

Lantmännens Centralförening

Huvudkontor: NYKÖPING
Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Strängnäs och Södertälje
Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel, Kalk m. m.

MJÖLKBAREN

NYKÖPING
Bagaregatan 29 Tel. 17 63
REKOMMENDERAS!

SKELLEFTEÅ

Bröderna Forslunds Automobilaffär

Storgatan 26, SKELLEFTEÅ
Förstklassig bilverkstad med moderna maskiner och verktyg. Cylinderbörningar etc.
Telefoner 5 03 och 6 10.

Allas gemensamma intresse är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader genom Kooperativt samverkan. — Gör Edra inköp i

SKELLEFTEÅORTENS KOOP. HANDELSFÖRENING

förening för lägre levnadskostnader

STOCKHOLM

Fråga alltid efter

"PIEHLS" Gravensteiner

GRAWENSTEINERFABRIKEN
Grevgatan 14 Tel. 61 23 19 - 62 25 26

IFA

ETT NAMN ATT MINNAS
då det gäller porträtt- och interiörfotografering, förstoringar m. m.
Drottninggat. 114, STOCKHOLM
Tel. 30 19 82
Vard. 9-6, sönd. efter överensk.

Det är härt att erholia ett bättre medel för lysn värd än den bekanta Laudius laundelltörster. Den nypolis av tusendlar med lika stor fasthetning och med samma framgång — den, den och rosig by.
Hvar försynsbandlar och drogieter laudet samt. Pris för flaskor: 2, 4, och 6 kr.

STOCKHOLM

Varubelåningen

Tunnelgatan 1 B Gustaf Johansson
ÖPPET 9-6.

GUNNAR ENGSTRAND

STOCKHOLM Nybrokajen 5
Telefon 11 28 82 Tel.-adr.: Guneng
INDUSTRIFÖRNÖDENHETER

BAGARSTUGAN

65 FOLKUNGAGATAN 65
Tel. 40 73 37
37 HORNSGATAN 37
Tel. 40 70 00

Drick

GÖTISKA KONDITORIETS

Goda kaffe
GÖTGATAN 62

BREVPAPPER OCH TOILETTARTIKLAR

i parti
FIRMA EMIL BLOMQVIST
Bredgränd 2 Stockholm

KLOCKAREBOLAGETS

Begravningsbyrå & Likkistfabrik f. d. Wissnells, etabl. 1918
39 Skeppargat. 39. Tel. 62 34 36, 61 20 98.
Eft. affärstid 49 29 30. Filialer: Agnegat. 40. Tel. 53 35 28. — St Paulsgatan 17. Tel. 40 30 87. Ombestyr allt vid begravningar.

A.-B.

Kassaskåp och Branddörrar

Ulvsundavägen 154 STOCKHOLM
Tel. 25 89 13, 25 89 14.

Sjö- och skogsstomter å Tyresö

Samtliga tomtområden visas dagligen genom

TYRESÖ FÖRVALTNINGS A.-B.

Telefon Tyresö 14

Aktiebolaget R. & H. LUNDIN

STOCKHOLM 4 Tel. 49 45 80 - 49 45 81
Specialaffär i TARMAR. Amerikanska Krok- och Raktarmar i originalförpackning.
Dagligen alla sorters SLAKTAVFALL färskt och lätsälat.

Elektriska SVETSNINGSKURSER

pågå varje månad
Närmare upplysningar vid
Stockholms Elektriska Svetsningsinstitut

Järnvägsområdet, LILJEHOLMEN
Telefon 45 12 64, 45 18 25

KOKS

A.-B JOHN ENEQUIST

KOL

Stockholm 5 Tel. 23 19 40

Emils HOSTOL Medicinska

Bröstkarameller
Enligt läkarecept
Polkagrisar — Karamellblandningar
NORRMALMS KAMELLEFABRIK
Mäster-Samuelsgat. 35 Ordertel. 10 24 65

STOCKHOLM

TEGNÉR

Nya, moderna lokaler
Tegnérgatan 1 — STOCKHOLM
(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)
Tel. 11 70 00 — 11 70 01

KORKMATTOR — VAXDUK GÅNGMATTOR m. m.

köpes bäst och billigast hos

Linoleum Aktiebolaget

ADOLF FREDRIKS KYRKOG. 13

OSCAR ROOS - LACKFABRIK

Högbergsgatan 11
Tel. 43 24 20. Bostad: Nytorngsgatan 33
Tillverkningar av alla förekommande sorters Sigillack. Offert sändes på begäran.

A.-B. Stockholms Patentbyrå

K. Y. Zacco & E. H. Bruhn, Verkst. dir., bergsing., jur. kand. Axel Hasselrot, f. d. byrådir. i Kungl. Patent- o. Regist.-verket, docent vid Kungl. Tekn. Högskolan.
Tel. växel 23 09 70 Centrum, Kungsgatan 36, Stockholm. Grundad 1878. Vår handbok med råd och upplysningar rörande patent sändes gratis på begäran.

PATENT VARUMÄRKEN

O. Mårtenssons Bilverkstäder

HÖGBERGSGATAN 32

Tel.: 40 98 24 — 40 98 34

Automobil-, Smides- & Mek. arbeten

Res alltid genom Wagons-Lits-Cook's Världsresebureau

Alla biljetter till originalpriser
Resplaner och kostnadsförslag gratis
WAGONS-LITS - COOK A.-B.
Gustaf Adolfs Torg 16 Telefon 23 44 50

DAVID FORSBERG & Co.

(Inneh.: Ekenberg & Rydberg)
Solnavägen 109 Tel. 33 52 39, 33 76 99
Utländska träslag och fanér

I bilägarnas tjänst för lägre bilutgifter

— det är vårt program
BILÄGARNAS INKÖPSCENTRAL BILÄGARNAS INKÖPSFÖRENINGAR

INGENJÖRSFIRMAN

EDWARD LARSSON & C:O

Kungsgat. 44 - STOCKHOLM
Tel. 21 17 18, 21 24 33.
Telegramadr.: Larscomp
Leverera: Transport- och Sällanläggningar

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning, hälsöm, brodering, stråveck, knapphål och knappslagning utföres fort och väl
Gamla plisséer ompressas. Order till landsorten

"SPECIAL" - STOCKHOLM

Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgatan 23

A. Z. SELLBERGS ÅKERI A.-B.

Stockholm, Ynglingagatan 4
Telefon (växel) 23 05 10
Transporter av alla slag med hästar och bilar. Leverans av grus och singel, sand och matjord m. m.
Gårdsrenhållning, Schaktningar, Rivningar, Grävmaskinsarbeten

STOCKHOLM

PRESSVERKTYG

L. S. THÖRN
 Fixturer. Svarvningar. Pressningar.
 Massfabrikationer utföras. Moderna arbetsmetoder! Precision!
 Hudiksvallsgatan 4 Tel. 31 46 34
 STOCKHOLM

Runeborg & Wretström

METALLFABRIK
 Inneh.: A. Runeborg
 Upplandsgat. 1, Stockholm. Tel. 11 09 71
 KASSA-, BANK- och PULPETRÄCK

Gevaert Express Superchromfilm
 28°
 tillförsäkrar Eder
 under alla väder-
 leksförhållanden
 BÄSTA
 RESULTAT

CIVILINGENJÖR

GUNNAR LINDELL

Kungsgatan 48 Telefon 10 23 16
 UTFÖR alla slags arbeten
 inom husbyggnadsbranschen

A.-B. Södra Varuhuset

Söders äldsta och populäraste varuhus
 KATARINA BANGATA 13-15
 Fullständig Herr-, Dam- och Barneki-
 pering samt Konfektion. Reella varor
 till låga priser.
 Tel. 42 27 91, 42 27 92, 42 27 93

H. P. ERIKSSONS

Skinnvaru A.-B.

MALUNG
 Telefoner: Malung 144. — Regerings-
 gatan 17, Stockholm. 10 77 79

PÅLSVAROR och
 SKINKKLÄDER

Gör Edra julinköp

hos
BRUNDINS

HUMLEGÅRDSGATAN 11
 STOCKHOLM

Välsorterade avdelningar för
 Manufaktur och Vävnader, Trikäva-
 ror - Damkonfektion - 1:sta klass
 HERREKIPERING

ALLT inom

Järnvarubranschen

A.-B. JOHN WALL
 STOCKHOLM

STENBERGS

Allt i papper och bindgarn. Maskintill-
 verkar den praktiska breda bärkassen.
 Tel. 43 06 09, 43 03 87, 43 03 67
 Linjeväljare

Strömbergs
MÖBLER

REGERINGSGAT. 66. Tel. växel 23 12 30
 Obs.: Besök vår utställning.

STOCKHOLM

Upplysningar om ELDBEGÄNGELSE
 lämnas av Svenska Eldbegängelse-Före-
 ningen, Sveavägen 25, 2 tr., Stockholm.
 Tel. 20 22 00, 20 22 80. Kremationsavgift
 för medlem särskilt låg. För inträde som
 medlem fordras endast en ringa en-
 gångsavgift 5 eller 10 kr. Föreningens
 tidskrift "Ignis" kr. 3 per år. (12 n:r).
 Föreningens Minnesfond samlar medel
 till behövande änkor och barn.

Sv. Eldbegängelseförsäkringskassan be-
 friar de efterlevande från alla kostna-
 der och bestyr med en avlidens begravn-
 ing. Låga premier.

Vart Ni går i världen

så blir vandringen lätt i SKODON av

KEMBELS HANDMETOD

Butiker: Drottninggatan 65; S:t Paulsga-
 tan 6 B

TVÄTT-, KÖKS- och STERILISE-
 RINGSANLÄGGNINGAR

VÄRMELEDNINGSA.-B. **CALOR**
 STOCKHOLM 12

Vackra Enrumsmöbler i ek och björk
 Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä-
 der, Gardiner, Armatur m. m.

GONRAD ÅHLBERG

7 Bryggaregatan Tel. 23 04 75
 BILLIGA PRISER KREDIT ORDNAS

A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Barnhusg. 14, Stockholm. Tel. 10 22 76,
 11 11 92. Postgiro 47 39

Rekommenderar sig för utförande av bö-
 cker, tidskrifter, blanketter. Moderna stil-
 lar. Snabbt utförande. Moderata priser.

OHLSSONS

TEKNISKA FABRIK,
STOCKHOLM

Tel. 25 68 81, 25 68 82

TJÄRA

Man är osäker om mycket, men säkert
 är att möbler köpas fördelaktigast hos

Kooperativa Möbelaffären

Klarabergsgat. 42, Stockholm. Tel. 20 25 01
 Strax ovanför Drottninggatan

TAPETER

A.-B. Rudolf Björklund & Co

Malmtorgsgatan 8 — STOCKHOLM
 Affären grundad 1855

TEL.:

10 17 20, 10 17 21, 10 17 22, 10 17 23

STOCKHOLM

MED MICHELIN
AIR-RAIL-RINGEN

följer bilen vägen
 som ett tåg följer rälsen

FJÄDERFABRIKEN

SPIROS A.-B.

Arbetaregatan 33 A STOCKHOLM
 Telefoner 53 05 94 - 53 11 30

Minska Edra utgifter - Köp hos oss!

Affärskuvert pr 100 st. 0:50, pr 1.000 st.
 4:20. Helark pr 100 st. 1:—Läderportfölj
 folio 3:25, Resandeportfölj, prima oxhud,
 15:—, Reservoirpennor, 400 st., högklas-
 sigt väsk. fabr., säljas för 6:—, 8:75, 10:50,
 gängse priser respektive 10:—, 12:50,
 15:—. Trevliga modeller. Garanteras fullt
 felfria. Skrivunderlägg i skinn, från det
 enklaste till det mest luxuösa. Album,
 Brevpapper, Ringböcker. Allt i bran-
 schen. Kvalité till lägsta pris.
KONTORSLAGRET, G:la Brogatan 36
 (3:dje huset fr. Vasagatan)

LINDBERGS SKROTUPPLAG

Solnavägen 54 - Norrtullsgatan 69
 Tel. Växel 33 42 50, 33 42 51, 33 42 55
 Säljer och köper: Kaminer, Spisar, Spik,
 Räls, Balk, Vatten- o. Avloppsrör, Vär-
 meledningsrör, Rördelar, Dörrar, Fön-
 ster, Tvättgrytor, Badkar, Staket och
 Stolpar, Takplåt, Remskivor, Axlar,
 Lump, Järn- o. Metallskrot, Tagel, Mo-
 torer, Bilar, Maskiner.

GÅ ALLTID TILL

AXEL JOHANSSON

Regeringsgatan 99 Etabl. 1885
 Herr-, Dam- & Barnkläder. Möbler,
 Mattor, Gardiner. Sängkläder, Pälsoch
 Manuf.-varor, Ur, Barnvagnar, Armatur,
 Porslin, Matsilver m. m.
 Kredit ordnas. 3 månad. 10 % rabatt.

KOM ALLTID IHÅG

Arbetarnes Uraffär

Upplandsgatan 1 Telefon 11 66 68
 Hederspresenter — Optik — Reparatio-
 ner — Billigast i Stockholm

KÖP ALDRIG PÅLS

förrän Ni sett priser och kvalitéer hos
EDVARD TITUS
PÅLSVARUAFFÄR
 Upplandsgatan 39
 Även å konto

Turistsängar 14.50 st.

100 st. bättre golvlampor, ställbara med
 sladd och skärm 19:— kr.

OSKARSONS LAGER, Kungsgat. 70
 STOCKHOLM

"Sturehof"

STUREPLAN

Specialrestaurang för
 fisk och skaldjur

ENGSTRÖMS

Förgyllda PENDYLER såväl
 antika som nya
GULD - UR - HEDERSPRESENTER
10 Hamngatan 10
 Tel.: 10 91 37, 20 26 00 STOCKHOLM

STOCKHOLM

Ericssons Plattsättning

Tranebergsvägen 50 Tel. 25 66 85
TRANEBERG
PLATTOR - KAKELUGNAR
ÖPPNA SPISLAR

Vid val av Golvbeläggning rådfråga alltid
A.-B. BLIDBERG & PÄHLMAN
 Specialfirma för golv
 Rådmanngatan 56 (inv. Sveavägen)
 Tel.: växel 23 25 75
 "Rätt golv på rätt plats."

Restaurant RICHE
 STOCKHOLM

Lunch - Diné - Souper
 Stor elegant festvåning

BETALD ANNONSPATS

Pappersaffären
SVENSKT PAPPER
Aktiebolag

Sveavägen 98 V
 Stockholm - Tel.: växel 23 11 20
A.-B. Brusafors-Hällefors
 Försäljningskontor
 Lager av olika papperssorter samt kartong och kuvert.

Avlyssna radioprogrammet utan störningar! ANVÄND

VARTA
 och
PERTRIX

RADIOBATTERIER
 - Svensk tillverkning -
 Akkumulator-Fabriksaktiebol. **TUDOR**
 Stockholm - Göteborg - Malmö
 Akkumulatorfabrik: NOL vid Göteborg
 Torrbatterifabrik: Sundbyberg

PÄRLA RIS till kött
 PÄRLA RIS till fisk
 PÄRLA RIS till grönsaker
 PÄRLA RIS året runt

A. B.
Stockholms Ris-
och Valskvarn

Gynna annonsörerna!

SUNDSVALL

DUCO & MÅLAREVERKSTAD
 Modernt och tidsenligt inredd efter senaste förordningen
C. ERIK BERGSTRÖM
 Förstklassigt arbete Humana priser
 N. Järnvägsgatan 52. Tel. 17 18.

Allt vad Ni önskar i Sjukvårdsartiklar finnes i
SJUKVÅRDSMAGASINET
 vid torget SUNDSVALL

JÄRN- & METALLSKROT, LUMP, STICKYLLE m. m.
 köpes till högsta dagspris
E. Hallgren - Skrotaffär
 SUNDSVALL
 Tel. 15 68, 11 16 Tel. 15 68, 11 16

A.-B. Kolimporten - Laurents
 SUNDSVALL
 Kol - Koks - Byggnadsmaterial
 Telefon: Namnanrop

Klintens Handelsträdgård
 SUNDSVALL
 Telefon 38 03 Telefon 38 03
Säg det med blommor!

ALLA SLAGS
 Blanketter, Liggare, Sjukjournaler, Kassarböcker och dylikt för sjukhus och lasarett erhållas till humana priser från
Boktryckeri Aktiebolaget i Sundsvall

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP
 avhåller å Bergsäkers Travbana, Sundsvall, travtävlingar c:a 30 sönd. under Mars-Oktober 1941. **Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik.** Tel. Kontoret 42 70 - Banmästaren 53 30.

För fester och basarer är förnämsta inköpskällan
Föreningscentralen - Sundsvall
 STORGATAN 7
 Tel. 14 67. Växel. Tel. 14 67. Växel.
 Begär katalog, erhålles gratis och franco

Syrgas, Dissousgas och Lustgas
 Apparater för svetsning, skärning och lödning. - Reservdelslager till de flesta i marknaden förekommande svetsningsapparater. - Reparationer av brännare och reduceringsventiler.
SUNDSVALLS SYRGASFABRIK,
 Sundsvall. Tel. 40 05

NYMAN & JONSSON - SUNDSVALL
 TRYCKSAKER, KONTORMATERIAL
 KORTSYSTEM
REKOMMENDERAS
 Tel. 11 82 Tel. 11 82

ANLITA alltid fackmannen **ANLITA**
Flyrés Kemiska
 för Kem. tvätt, Färgning, Vittvätt och Stärktvätt
 Esplanadgatan 10 Ordertelefon 1770

CAFÉ ROYAL
 Bankgatan 6 - SUNDSVALL
REKOMMENDERAS!
 Telefon 25 69 Öppet 8 fm.-12 m. n.

UMEÅ

Umeå Bil- & Cykelaffär
 E. A. Ahlqvist UMEÅ Telefon 373
 Specialaffär i Cyklar och Biltillbehör
 Försälj. Rambler- och Fram-cyklar och International lastbilar. Lager av Gummi.

Statens Järnvägars Rälsomnibussar

tillverkas vid
HILDING CARLSSONS MEK. VERKSTAD, UMEÅ Telefon 15

Charkuterier, Konserver, Specerier och Delikatesser i stort urval. Lax, färsk, saltad o. rökt. Endast prima varor till lägsta gällande pris.
EDVIN JOHANSSON - UMEÅ
 Tel. 326 och 477 Tel. 326 och 477

HENRIK HARJU - UMEÅ

Rikst. 422 och 423. Lokal: Kungsg. 63
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska artiklar.
Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands- och Sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten expedieras omgående

Oloisson & Co Plåtslageri
 Haga, UMEÅ Tel. 10 36, 10 33, 10 34
Takreparationer - Allt slags Plåtslageri och Rostfritt. FÖRTENNINGAR

Vid komplettering av Linneförrådet vänd Eder med förtroende till oss
DUKTYGER - HANDBUKAR
 Alltid det bästa till billigaste priser
SANDBERGS, Kungsgatan 53
 Rikst. 102 UMEÅ

A.-B. H. Anderssons
 Värme- & Vattenledningsaffär - UMEÅ
 Värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar. Infordra kostnadsförslag. Tel.-anrop: Anderssons värme

UPPSALA

"ÅK"

är nyhetsfirman - Uppsala
ÅGREN & KARELL

LÄS och ANNONSERA

i
UPSALA NYA TIDNING

K. F. EKS

SMIDES- & MEKANISK VERKSTAD
 Svartbäcksgatan 79 Telefon 19 88
 Utför: Nitade och helsvetsade järnkonstruktioner, byggnads- och ornamentsmiden, cementblandare, elektriska svetsningar samt allt vad till yrket hörer

UPPSALA	VÄSTERÅS	VÄXJÖ
<p>Lucullus Matvaruaffär UPPSALA Vaksalagat. 21. Tel. 59 57</p> <p>Lucullus hemlagade mat rekommenderas. Beställningar å lunch, middagar och supéer emottagas.</p>	<p>RADIO Aga — Philips — Telefunken Tillbehör — Service</p> <p>Sport- & Radioaffären A.-B. Stora gatan 18, Västerås, Fiskartorget 1 Tel. 43 47 Tel. 26 47</p>	<p>ETT VERKLIGT GOTT BRÖD erhåller Ni alltid i</p> <p>Växjö Ängbageri Butiker: Sandgårdsg. 11 - Varendsg. 16 Telefon 20 69</p>
<p>NYLUND & SON PIANOFABRIK</p> <p>Tel. 39 19 Vretgränd 22 Tel. 39 19 Pianon — Flyglar — Kammarpianon</p>	<p>Borås Lagerbod Tel. 27 49 Stora gatan 7 Tel. 27 49</p> <p>Specialité: STRUMPOR, TRIKÅ, ARBETSKLÄDER</p>	<p>Grand Varumagasin i Växjö A.-B.</p> <p>REKOMMENDERAS!</p>
<p>BLOMMOR</p> <p>dagligen friska och hållbara, från egen odling — Kransar, Buketter samt allt vad till en förstklassig blomsterbindning hörer. Högaktningsfullt</p> <p>SVENSONS BLOMSTERHANDEL Skolgatan 33, UPPSALA. Tel. 9 52, 25 19</p>	<p>A.-B. Västerås Måleriaffär Kopparbergsv. 27. Rikstel. 7 51 & 11 70</p> <p>REKOMMENDERAS! Moderna och stilfulla TAPETER ständigt på lager till billigaste priser.</p>	<p>Bloms Fotografiateljé Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54</p> <p>PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR AMATÖRARBETEN</p>
<p>SVEA LINDSTRÖMS HEMBAGERI JÄRNBROGATAN 36 Telefon 38 58</p> <p>REKOMMENDERAS!</p>	<p>NI gör EDRA julinköp förmånligast hos</p> <p>Krafft & C:o Eftr. SMEDJEGATAN 7 Tel. 85 — 450</p>	<p>Carl Mattsson, Rörledningsfirma Tel. 12 17. Södra Järnvägsgat. 15, VÄXJÖ</p> <p>Utför alla slag av arbeten inom RÖR- & SANITETSBRANSCHEN REKOMMENDERAS!</p>
<p>BETALD ANNONSPLATS</p>	<p>Vi rekommendera våra tillverkningar av DAM- & BARNHATTAR vilka finnas i rikhaltigt urval och senaste modeller.</p> <p>Västerås Strå- & Filthattfabrik A.-B. Tel. 5 98, 19 58</p>	<p>Växjöortens Kooperativa Charkuteriförening u.p.a. REKOMMENDERAS!</p>
<p>VÄSTERÅS</p>	<p>Vid behov av PÄLSVAROR vänd Eder med förtroende till oss. Största sortering i Pälskappor, Pälsmössor, Kragar, Rävar samt lösa skinn. Beställningar och reparationer emottagas och utföras omsorgsfullt, fackmässigt och till billiga priser</p> <p>HEDSTRANDS PÄLSMODEAFFÄR Kopparbergsvägen 14, Västerås. Tel. 12 89</p>	<p>BERTA OLOFSONS EFTR. Växjö - Klostergatan 10 Telefon 24 39 Telefon 24 39</p> <p>Välsorterad Pappershandel och Leksaksaffär. Film, Kameror & Fotografiska artiklar. Stor sortering. Låga priser.</p>
<p>Allt i 1:sta klass SPECERIER och KONSERVER</p> <p>Sigfrid Holm A.-B. Tel. 68, 6 98 VÄSTERÅS Tel. 68, 6 98</p>	<p>NILS ANDERSSON CHARKUTERI VASAGATAN 22 - VÄSTERÅS Tel. 23 40 Tel. 23 40</p> <p>REKOMMENDERAS!</p>	<p>Sund och ekonomisk varuförmedling har konsumenterna genom sina egna butiker</p> <p>KOOPERATIVA VÄXJÖ</p>
<p>KLÄD EDER hos</p> <p>BRÜDERNA HEDBERG HERRKONFEKTION · TEL 92 · VÄSTERÅS</p>	<p>Allt i klädväg för barn o. ungdom av prima kvalitéer och i största sortering</p> <p>ELIN JOHANSSON & C:o, EFTR. Bertil E:son Strand Hörnet av Vasagat. o. Hantverkaregat. VÄSTERÅS Telefoner 8 16 & 13 89</p>	<p>Gå till fackmännen — gå till</p> <p>VÄXJÖ KOPPARSLAGERI B. Mattisson & C:o, Hagadal, Växjö Tel. 13 74, B. Mattissons bostad 15 54</p> <p>då Ni vill ha ett arbete i branschen utfört. Låt vår erfarenhet på området vara Eder till tjänst.</p>
<p>Jangels-Manufakturaffär SPECIALITET KLÄNNINGSTYGER Stora gatan 44. Telefon 36 00 Länstidningens hus - VÄSTERÅS</p>	<p>BEHALD ANNONSPLATS</p>	<p>BETALD ANNONSPLATS</p>
<p>BERGSTRANDS TRYCKERI TORTUNA</p> <p>Tel. Tortuna 3 Tel. Tortuna 3 Förlag av: blanketter och räkenskapsböcker för mejeri, lantbruk, el. föreningar m. m.</p>	<p>EKIPERA EDER HOS J. Clasings Herrkoniektion VÄSTERÅS Smedjegatan 12 Telefon 41 73</p>	<p>ÖREBRO</p>
<p>Nya KEMISKA TVÄTTEN (Gamla mejerigården) Sturegatan 11 VÄSTERÅS Tel. 25 20 Mottager kostymer och kappor till tvätt och pressning.</p> <p>REKOMMENDERAS!</p>	<p>BETALD ANNONSPLATS</p>	<p>Stora Hotellet ÖREBRO Telefoner Namnanrop</p>
<p>NEONJUSSKYLTAR A.-B. ROOS SKYLTREKLAM Tel. 15 50 VÄSTERÅS Tel. 31 50</p>	<p>HOTELL NORRLAND VÄSTERÅS - Telefon 39 40 St. gatan 38 (mitt emot Handelsbanken) Förstklassigt hotell - Centralvärme Badrum REKOMMENDERAS</p>	<p>K. E. Zanders Charkuteriaffär REKOMMENDERAS Telefoner: Fabrik: Ekersgatan 20, 108 74. Bostad: Sven Zander, ankn. 108 74; K. E. Zander 135 93. Affärer: Norrgatan 17 105 11; Ekersgatan 20 141 56; Engelbrektsгат. 46 139 12</p> <p>ÖREBRO</p>
<p>VÄSTERÅS ORNAMENTS MIDES FABRIK Innehavare: A. J. ASK Tel. verkst. 15 94, bost. 34 88 - VÄSTERÅS</p> <p>Järnkonstruktioner - Ornamentsmide Hissräck - Balkongräcken - Koppar Mässing och andra metallarbeten</p>	<p>RAMAR — SPEGLAR — GLAS m. m. Ekströms Glasmästeri Tel. 2 77 — STORA GATAN 19 — Inneh.: Olof Victor</p>	<p>ALLT vad som behöves för Skomakeriet erhålles fördelaktigt från Skomakerielagret & Nätlingsaffären</p> <p>MONOPOL Tel. 117 83 ÖREBRO Tel. 117 83</p>

Övertro

Min fru hade bråttom, ty hon skulle till ett synnerligen viktigt möte. Det gällde visst en ny klänning åt Anna Greta. Saken är nämligen den att en kvinna aldrig köper ett plagg ensam. Hon måste ha en väninna med, endera för att råda eller också för att avundas. Det senare är något mycket viktigt, när det gäller att köpa en ny klänning.

Jag satt bekvämt i en länstol och läste tidningen. Det ligger något angenämt i att beskåda en som har bråttom. Man lägger märke till de tusen smådjäklarna, vilka osynliga göra allt för att ställa till krångel för den brådsnkande. För min del brukar jag lura dem genom ett sävligt uppträdande, som ger sken av den mest frånvarande likgiltighet. Börjar man jäkta, så är det i regel färdigt. Då rullar kragknappen under toaletten, nackknappen halkar i väg utefter ryggen och skjortvecket befinnes vara så gott som i avsaknad av hål för bröst-

knapparna. Man kan inte hjälpa att tron på något övernaturligt stärkes, när man brådskar. Därför skall man aldrig brådska.

— Äntligen, suckade min fru nervöst och rafsade åt sig ett par handskar. Adjö med dej så länge. Den staccars Anna Greta har väntat i femton minuter!

— I alla fall en smärta, som jag genomgått mångfaldiga gånger, svarade jag vemodigt. Hon rusade ut genom dörren och det blev tyst.

Tystnaden surrade svagt, och jag läste vidare i bladet. Då slog det i patentlåset och min fru klev flåsande in. Hon var synbarligen upprörd.

— Kan du tänka dig, andades hon. Jag glömde mina ringar.

Hon flög omkring i rummet och trevade på möbelytorna tills hon hittade ringarna på byrån.

— Jaså, sade jag ironiskt. Du har inte varit gift mer

TYGET

till den nya KLÄNNINGEN
bör Ni köpa hos

JANSON & TYRÉN - BORÅS

VARUHUSET SKANDIA

Holmsgatan 4, BORÅS - Telefon 120 60

Hallbergsg. 10 - Telefon 120 60

Räknar kunder inom alla samhällsklasser, därför att våra priser tilltala alla och våra varor passa alla.

Erik Petterssons Guldsmedsaffär

Österlånggatan 5 - BORÅS

Tel. 133 73 (samma hus som Grand Hotell) Tel. 133 73

Rekomenderas! Välsorterat lager i allt vad till branschen hör. Reparationer utföras.

Axel Hedlunds Måleriaffär

Engelbrektsgratan 17, BORÅS

Telefon 132 42

INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!

Borås Radio-Affär

Sven Erikssonsplatsen 4

BORÅS - Telefon 121 07.

SABA och ORION - Kvalitetsmottagare

Ensamförsäljare:

Radiocentralen - Andersson & Sjöblom

L:a Brogatan 30

BORÅS

Telefon 148 47

LÄKARROCKAR

Bra modeller — Höga kvalitéer

Konfektions-Kompaniet - Borås

Telefon 26 46

(Leverantör till sjukvårdsinrättningar)

KARIN HÅKANSSON & C:o

rekommenderar sitt välkända HEMBAGERI

Sven Erikssonsgatan 16, BORÅS

Telefon 34 02

<p align="center">ÖREBRO</p>	<p align="center">ÖREBRO</p>	<p align="center">ÖREBRO</p>
<p>Arvid Anderssons Konditori (Harald Lindberg) ÖREBRO Storgatan 20 Telefon 124 02 REKOMMENDERAS</p>	<p><i>Största sortering för Jakt, Sport och Fiske</i> ÖSTLUNDS Stortorget 9 ÖREBRO Tel. 103 41</p>	<p>Örebro Lump- & Skrotaffär Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro Tel. 130 43 Köper och säljer i parti och minut: Järn- och Metallsrot samt Lump av alla slag. Tomglas m. m.</p>
<p>Hushållsskolan MARGARETA ÖREBRO Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50 1:a kl. Matsalar Festväning och Matvaruaffär Elever mottagas</p>	<p><i>Gynna urmakare</i> Josef Edwall & Co 14 Drottninggatan 14</p>	<p>KRONMÄRKTA ÄGG — ÄGG NI KAN LITA PÅ Örebro Läns Äggcentral förening u. p. a. Tel. 169 49 ÖREBRO</p>
<p>H. Nordenå Byggmästare Tel. 133 31 Ekersgatan 32 Tel. 133 31 INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!</p>	<p>Franska Parlymmagasinet ÖREBRO Telefon 10923 Drottninggatan 1 Platsens mest väl sorterade affär i par- fymter och toilettartiklar</p>	<p>GULLBERGS LIVSMEDEL ÖREBRO Engelbrektsgratan 16. Tel Namnanrop.</p>
<p>Frimurarelogens RESTAURANT ÖREBRO Förstklassigt kök. Dagligen middags- och aftonkonsert Vördsamt CARL E. CARLSSON</p>	<p>ALGOT ANDERSSON VATTENLEDNINGSENTREPRENÖR Mäster Larsg. 10, Örebro. Telefon 113 82. Utför Värmeanläggningar, Badrums- o. WC-inredningar m. m. i branschen. Gediget arbete. Humana priser.</p>	<p>Jahrls Mekaniska Verkstad Frykstensgatan 2-6 — Örebro Telefon 130 77 PRECISIONSVERKSTAD FÖR FINMEKANIK</p>
<p>Almby Färghandel — Almby Stor sortering av allt vad till branschen hör</p>	<p>J. JANSSON Kött-, Fläsk- & Charkuteriaffär Kontor och Fabrik. Telefon 106 22 Försäljningslokaler: Slottsgatan 26, Öre- bro. Tel. 106 22; Saluhallen. Tel. 107 84 REKOMMENDERAS! Spec.: Hotell- & Restaurantleverantör</p>	<p>Hallbergs Bosättnings-Aktiebolag FREDSGATAN 11-13 — ÖREBRO Telefoner 133 96, 167 96 (linjev.) Försäljer i parti och minut: Glas, Ny- silver, Aluminium, Porslin, Tenn, Rost- fritt stål, Konstsaker, Keramik Restaurantartiklar</p>
<p>TRÄKOLSGENERATORER för olika ändamål A.-B. GASGENARATOR, Örebro Tel. 154 48</p>	<p>Örebro Intecknings Kommandit- bolag P. ERIKSSON & Co. Drottninggat. 7, 1 tr., Örebro. Tel. 135 00 Bankrörelse — Eget kapital 1,850,000:— Emottager penningar på förmånligaste villkor å kapital-, sparkasse- och giro- räkning. Utlämnar lån mot säkerhet av inteckningar samt beviljar byggnads- och kassakreditiv m. m.</p>	<p>Rörbolaget Bröderna Löw Kontor: Drottninggatan 70 — ÖREBRO Tel. 159 10, Bostad 121 65. Utföra: Vär- meledning alla system (specialitet). Vatten- och avloppsledningar. Varm- vattenberednings- och sanitära anlägg- ningar. Tillsyn, reparationer, svetsningar m. m. Förslag och anbud på begäran.</p>
<p><i>Resande</i> som besöka Örebro tag in å hotell Con- tinent. Ett 50-tal resanderum med alla bekvämligheter. Fullständiga rättigheter Dagligen musik Telefon: Namnanrop</p>	<p>KAPPOR och KLÄNNINGAR till fabrikspriser Norrköpings Kappfabrik Telefon 150 47 — ÖREBRO DROTTNINGGATAN 25, 1 tr.</p>	<p align="center">BETALD ANNONSPATS</p>
<p align="center">ÖREBRO</p> <p>Kol- & Koksaktiebolag REKOMMENDERAS!</p>	<p>BRÄNNVED av alla sortiment levereras över hela länet samt i minut i Örebro ÖREBRO LÄNS SKOGSÄG.-FÖRE- NING Tel. 157 02, 117 16</p>	<p align="center">ÖSTERSUND</p>
<p>ERIC SJÖQVIST FOTOGRAFIATELIÉR ÖREBRO Drottninggatan 11 Telefon 111 01</p>	<p>Karlssons Livsmedel ÖREBRO Bästa inköpskälla för KÖTT-, FLÄSK- & CHARKUTE- RIVAROR</p>	<p align="center">I KRISTIDER såväl som under normala förhållanden är bästa kapitalplaceringen Fastigheter. Begär offerten genom oss. Garanti för sund behandling. SVEDBERG — STORGATAN 30 Tel. 2333 Tel. 2288</p>
<p>Bröderna Jonsson - Civil- & Uniformsskrädderi SKOLGATAN 27 — Tel. 119 13 God passform utmärker alltid "Jons- sons" kläder. Även så kallade måttbe- ställningar, med högsta garanti till kon- fektionspriser. Anlita alltid fackmannen</p>	<p>Örebro Karosserifabrik W. ENGLESSON & C.O. ÖREBRO</p>	<p>Metropolkonditoriet REKOMMENDERAS Storgatan 34 Tel. 628 ÖSTERSUND</p>

än ett par måna'r, förrän du försöker smita i väg utan ringar. Jag måste säga — — —

— Var inte fånig. Det betyder olycka att glömma ringarna. Och att vända tillbaka betyder ännu värre olycka, men jag kunde ju inte gå utan ringarna. Skratta du, men jag är litet vidskeplig i alla fall. Vad skall jag göra?

— Om man, när man måste vända tillbaka, sätter sig på en stol och räknar till tretton, så häver detta full-

ständigt återvändandets skadliga och farliga inverkan, svarade jag sakkunnigt.

— Tretton! Och Anna Greta som väntar, suckade frun, ramlade ner på en stol och rabblade flämtande ett, två, tre, fyra o. s. v.

— Tretton, ropade hon triumferande och rusade i väg! Patentlåset smälde, steg förtonade på förstugans marmorgolv, tystnaden började åter sjunga mjuk och melodiskt, och jag återgick till tidningen.

På byråns blanka yta lågo två små, släta ringar kvar.
Eld.

H. E. NORDINS

Plåtslageri & Karosseriverkstad, Tottänge Östersund. Tel. verkst. 27 89, bost. 27 90
Utför alla slag av plåtslageriarbeten. Spec.: Karosseriarbeten, såväl nybyggnader efter beställning som reparationer. Ansvarsfullt arbete garanteras. Mångårig erfarenhet.

Jämtlands

Slakteriförening u. p. a.
De jämtländska jordbrukarnas försäljningsorg. för kött och fläsk. Mod. slakteri. Prima och väl behandlade varor. Gynna de affärsmän som föra våra varor, därigenom gynna Ni det jämtländska jordbrukets produktion.
Föreningens detaljaffär i Cityhallen rekommenderas.

Byggmästare JOHAN ERIKSSON ÖSTERSUND

Hornsgatan 17 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer
INFORDRA OFFERT

Birger Hallgrens Efttr., Östersund
Manufakturaffär

REKOMMENDERAS!
Storgatan 23 Telefon 11 81

MARKS Efttr.
KORTVARULAGER

ÖSTERSUND

BARNKLÄDER

Dam-Jumpers, Koftor, Underkläder, Strumpor och Vantar, stor sortering goda kvalitéer, billiga priser.

FAHLÉNS, Prästgatan 27, Östersund

På upptäcktsfärd

efter goda varor till lämpliga priser i t. ex.

UNDERKLÄDER
STRUMPOR
SKJORTOR
SLIP SAR o. d.
gå till

konsums manufakturaffär

Prästgatan 45, Östersund. Tel. 88.

Östersunds Konsumtionsförening

Gör Edra inköp av
Kött, Fläsk & Charkuterivaror hos
Olov A. Johansson, Saluhallen
Telefon 4 39. ÖSTERSUND. Telefon 4 39.
Genom kylskåp alltid färskare varor.

S. CARLSSONS KÖTT- & Charkuteriaffär

BÄR, FRUKT och GRÖNSAKER
KYLRUMSFÖRVARADE VAROR
ÖSTERSUND

Kyrkogat. 45 Telefon 21 39

ATELIER OSCAR OLSSON

Kungl. Hovfotograf

Innehavare: Wiktor Lundberg
Storgatan 15 Tel. 232

— ALLT FOTOGRAFISKT ARBETE —

På höjderna

är luften lätt att andas och sikten klar.
Ni känner Er friare, lyckligare.

Låt livet bli en vandring uppåt, mot frihet och oberoende. Det går ej utan möda, men med sparbanksbokens hjälp blir målet lättare att nå.

Jämtlands Läns Sparbank
ÖSTERSUND

Gustaf III:s Café

KYRKOGATAN 66 ÖSTERSUND
Gott kaffe - Te - Choklad - Gott bröd
Läskedrycker - Smörgåsar - Mjolk m. m.
Kaffe m. m. utbäres.
Beställning kan göras per tel. 853.

TAPETER

Korkmattor - Korkmattsfernissor
Rullgardiner - Gardinstänger och
Vaxduk till lägsta priser i

N. C. EDLUNDS Färg- & Tapetaffär
Storgatan 52 ÖSTERSUND Tel. 73

REST. RUNEBORG

Naturskönt läge med utsikt över Storsjön. Öppet året om. Lämpar sig utmärkt för större och mindre beställningar, kongresser och sammanträden.
Erkänt gott kök! Fullständig konditorservering. Telefon 953, Östersund.

Edquists Päls- & Modeaffär
Prästgatan 34 ÖSTERSUND
Telefon 21 87

Har alltid de senaste nyheterna på lager.

KAPPOR och KLÄDNINGAR
köpas förmånligast hos
HALLENBORG & MAGNUSSON
(OBS! Beställningsavdelning)
Kyrkgatan 62. Östersund. Telefon 508
(Mitt emot Östersunds sortens mejeri)

Besök
POSTKAFÉET
KYRKOGATAN 62

VÄGEN TILL
BYLINS hörna lönar sig alltid
LYDIA BYLINS Speceri- & Mejeriaffär
Prästgatan 65 — ÖSTERSUND
Tel. 1611 Tel. 1611
ÖSTERSUND

Östersunds-Posten

Jämtlands läns första, största och mest spridda dagblad.
Upplaga 18.500 ex.
BASTA ANNONSORGAN

IVARSSONS Auto- El. Verkstad

Prästg. 44 Tel. 12 34

Specialverkstad för allt elektriskt och motorfordon

LADDNINGSSSTATION

RITZ KONDITORI

Rådhusgatan 37 Telefon 23 88
ÖSTERSUND

A.-B. H. Anderssons Värme- & Vattenledningsaffär

Värme- & Vattenledningsaffär, Prästg. 48, Östersund. Bemyndigad entreprenör. Värme-, ventilations- och Sanitetstekniska anläggningar. Infordra kostnadsförslag. Telefoner: 16 58, 16 88 kontoret, 16 21 filialchefens bostad, 23 40 reparationer efter kontorstid.

Pariymer och Eau de Cologne

Tekn. art. i parti och minut.

A.-B. ÖSTERSUNDS FÄRGHANDEL
Storgatan 19 Telefon 4 23

Husmoderns Hembageri

Allt i matbröd, kaffebröd, småbröd samt tårter och bakelser
Bageriet: Ruuthsvägen 5
Butiken: Storgatan 38
Tel. 20 25 ÖSTERSUND Tel. 32 26

ANVÄND

Ingeborg - Engelbrekt SKOR

BURMANS SKO AFFÄR

Prästgatan 36 Telefon 116

HEDERSPRESENTER

Guld- och silverur av hög kvalité. Låga priser. Glasögon utprovras omsorgsfullt.

NILSSON & APPELQVIST
Ur- & Optisk affär. Tel. 1178
ÖSTERSUND

Dahlbergs Konditori Efttr.

Tel. 1604 Brunflovägen 1
ÖSTERSUND

REKOMMENDERAS!

ÅNGBAGERIET

BANGÅRD SGATAN 1
vill alltid öka sitt förtroende genom god och rejäl behandling samt sitt goda bröd

MUSIK INSTRUMENT
av alla slag
Grammofoner och skivor, Radio, Noter, Strängar. Största sortering. Billiga priser. Besök eller tillskriv oss.

HAMM & NILSSONS MUSIKHANDEL
Storgatan 46, Östersund. Tel. 844

GYNNA

CENTRALENDITORIET

CEKÅ

KRONMÄRKTA ÄGG —
ägg Ni kan lita på

JÄMTLANDS LÄNS ÄGGCENTRAL
ÖSTERSUND

Ekiperingsfrågan

för HERRAR löses bäst, billigast, fördelaktigast hos

WICKBERGS Herrekipering
Herrkonfektion

Prästgatan 32 ÖSTERSUND

Nyhet!

HALMIA-PUMPEN

PATENT

- Lättaste gång
- Största vattenmängd
- Största uppfodringshöjd
- Största hållbarhet

VARJE PUMP GARANTERAS.

EN PRYDNAD FÖR KÖK OCH LADUGÅRD

TILLVERKAS AV

Halmstads Järnvaru Aktiebolag

AVDELNING

AUG. HANSONS GJUTERI
HALMSTAD

— Försäljes av ledande rörgrossister och
— samtl. järnhandlare

Stockholms Stads Sparbank

Grundad 1821

Adr.: Fredsgatan 9 - Stockholm
Tel. Namnanrop

Aktiebolaget Erikson & Larson BORÅS

HERRKONFEKTIONSFABRIK

samt tillverkning av

Arbetskläder

Sportkläder

Trikåfabrik

TELEFON OCH TELEGRAMADRESS:

«ERLABOLAGET»

RÖD- SPRITEN

måste vara med,
när det stuvats in
för en längre eller
kortare färd.

Skaffa Er ett pun-
kerkök och Ni är
ifrån alla bekymmer
med bränslen, som
medföra os och lukt

